Maria Pastourmadzis
Dacă nu veneai Tu...
roman
Maria Pastourmadzis
Dacă nu veneai Tu...
roman
Traducere din limba greacă de Cristian Spătărelu
Egumeniţa 2016
Traducerea din limba greacă a fost realizată după originalul:
Mapia riaCTTOuppar(i
AN AEN EPXOIOYN EZY...

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PASTOURMADZIS, MARIA Dacă nu veneai Tu... Maria Pastourmadzis. galaţi: Egumeniţa, 2015
ISBN 978-606-550-216-1
821.1406-31=135.1

Maria Pastourmadzis lucrează ca filolog în învăţământul gimnazial şi liceal. A colaborat cu diferite reviste creştin-ortodoxe, în care a publicat mai mult de optzeci de articole. A scris piese de teatru pentru copii şi adolescenţi, pentru manifestări şcolare sau de alt gen.

Este scriitoarea povestirii Cu binecuvântarea ei, care a fost distribuită gratuit, cu scopul sensibilizării şi problematizării oamenilor pe tema vocaţiei preoţeşti şi a lucrării preotuluiliturghisitor în lumea contemporană. în luna martie a anului 2013 această povestire a fost republicată de Editura Asociaţiei Creştin-Ortodoxe „Lidia Filippisia”.

Cartea prin care s-a consacrat ca scriitoare a fost romanul Sfântul, care a constituit un succes editorial şi după care a fost făcut şi un film de postul TV 4E.

Dedicată memoriei samarineanului meu, Stergios Sakkos, care m-a învăţat despre Dumnezeu, şi scrisă cu adâncă iubire pentru cei ce se întreabă în viaţă: „De ce?”

„Voia lui Dumnezeu este singurul lucru care ne interesează.”
Stergios N. Sakkos
Samarineanul

Muzica a umplut camera mai întâi încet, liniştit, apoi mai alert, mai vioi. A atins uşor lucrurile, a netezit suprafeţele aspre ale acestei lumi şi s-a preschimbat în vis. Oda bucuriei, acest strigăt de biruinţă al omului asupra greutăţilor vieţii, răsuna triumfător în cameră.

Lida cânta la pian şi tot trupul îi tresălta cu mici zvâcniri de bucurie. Părul îi juca pe umeri, aluneca dezordonat din panglica cu care era legat şi-i gâdila obrajii calzi. Degetele moi şi sensibile o dureau pe clapele fericite şi blânde. în lumina sa caldă, luna lui august îi ardea faţa şi braţele dezgolite, însă trupul ei zvelt se înfiora fericit, ca o tulpină în răcoarea primăverii. Era acel sentiment de îndrăgostire care o străbătea de fiecare dată când stătea la pian.

Prin uşa întredeschisă a bucătăriei, Despina Smirneou o privea cu atenţie pe fiica ei. Ochii îi urmăreau degetele care alergau pe clape şi gândul i se întorcea iar şi iar la cuvintele pe care le auzise parcă ieri de pe buzele dascălului său: „Lida este făcută pentru a fi artistă", spunea cu mândrie Apostolos Glinos. „Muzica se revarsă

din lăuntrul ei atât de firesc, ca mireasma din potirul florilor. Lida va ajunge odată sus, foarte sus. Să-ţi aminteşti asta!"

Niciodată nu înţelegea de ce mereu, atunci când asculta aceste previziuni luminoase despre talentul fiicei ei, simţea cum o nelinişte puternică îi strângea sufletul. Se străduia să alunge acel sentiment nedefinit, căutând refugiu în siguranţa rugăciunii. „ Apăr-o, Doamne, pe Lida mea. în mâinile Tale o încredinţez şi în ale tale, Maica Domnului meu!", completa, privind candela mereu aprinsă de la icoana Maicii lui Dumnezeu.

Ştia că fata ei era un copil deosebit, plăsmuită din ţesătura artiştilor, înzestrată cu o sensibilitate profundă, cu o privire pătrunzătoare şi ageră asupra lumii şi cu neistovita întrebare „de ce?", prin care vrem să aflăm cu insistenţă cauzele realităţilor insuportabile.

„Ia-o în mâinile Tale, Doamne", şoptea şi în acea după-amiază de august. Lida cânta neîncetat la

pian, răpită de magia ritmurilor, când deodată degetele i s-au oprit. Au părăsit partitura şi s-a auzit un ritm diferit. Doar pentru o clipă... Apoi, dintr-odată, muzica a amuţit. Mâinile i-au căzut frustrate pe coapse. Erau doar două note compuse de ea şi Lida ar fi vrut să fie mai multe. A scos un oftat obosit şi şi-a întors capul, închizând ochii pe jumătate. Când tăcerea a înfăşurat uşor casa lor, o voce pătrunzătoare şi copilăroasă a sfâşiat-o cu indiferenţă:
9
lida! De ce nu mai cânţi Bucuria? Se auzea până afară.

Eva năvălise în salon aproape alergând, cu apa mării picurându-i încă din păr şi lipindu-i-se sărată de trupul bronzat.

Sora ei şi-a deschis înspăimântată pleoapele pe jumătate închise.

eva! i-a strigat. în primul rând, cum intri aşa înăuntru? în al doilea rând, de câte ori ţi-am spus că atunci când cânt la pian nu vreau să mă deranjezi! şi-a accentuat cuvintele unul câte unul.

Micuţa a luat cu îndemânare un aer de fiinţă necăjită, de vinovată care regretă greşeala ei.

iartă-mă, Lida! i-a spus cu părere de rău. Iată, voiam doar să ascult muzică de claritate, cum spui tu.

de calitate, prostuţo! Ce claritate! Hai, vino aici! a râs dintr-odată Lida, lovindu-şi genunchii cu palmele.

Fetiţa a privit-o cu un aer sigur, de învingătoare. S-a aşezat cu satisfacţie în braţele surorii sale.

lida, a întrebat-o, ridicându-şi capul brunet pentru a o privi mai bine, când vei deveni celebră, o să-mi cumperi ce vreau?

şi cine ţi-a spus, micuţo, că eu voi deveni celebră? a tachinat-o ea dintr-odată.

toţi spun asta! a răspuns cu naturaleţe fata. N-ai auzit? Iată, ieri domnul Glinos i-a spus mamei: „Lida va deveni o mare pianistă. Va ajunge
10
sus, foarte sus!" Deci atunci îmi vei cumpăra ce vreau? a insistat ea.

Însă Lida a devenit dintr-odată serioasă.

lasă prostiile, Eva! Nu voi deveni celebră şi, de altfel, nici nu vreau asta.

de ce? a întrebat fetiţa tulburată.

Haide, du-te să te speli!

de ce nu vrei să devii celebră? a repetat cu încăpăţânare fetiţa, ca şi când o nedumerire îi măcina mintea de copil şi n-o părăsea în niciun chip.

ah, Eva, a oftat Lida obosită, ajunge! Eşti prea mică pentru a înţelege asta!

spune-mi de ce, insista fetiţa şi sora ei a cedat inevitabil.

ştii parabola samarineanului milostiv? a întrebat-o.

fireşte! s-a grăbit s-o asigure fetiţa.

iubesc această parabolă. Este unul dintre cele mai frumoase texte din Evanghelie, a zis distrată sora ei şi şi-a adâncit privirea visătoare în albastrul mării, care se întindea nemărginit, dincolo de fereastra deschisă. Aşadar, a continuat, ca şi când şi-ar fi vorbit sieşi, toată viaţa noastră, spune domnul Glinos, este o transcriere vie a acestei parabole. Suntem nişte samarineni care călătoresc din Ierihonul prezentului în Ierusalimul veşnic. Urcăm pe trepte dificile, stâncoase, prin prăpăstii şi locuri gloduroase. Pe drumul nostru gem mii de oameni răniţi, care au căzut în mâinile tâlharilor. Sunt suflete care şi-au pierdut
11
nădejdea, care trăiesc pe pământ neputincioase, ca cenuşa risipită de ploaie. întreaga noastră omenie, adevărata noastră valoare, spune domnul Glinos, în asta constă: dacă ne vom opri, dacă ne vom abate din drumul nostru, din succesul nostru personal, ca să punem pe rănile lor untdelemn şi vin, ca să-i oblojim cu iubire şi apoi să-i cărăm în spate la hanul lui Dumnezeu, la Singurul şi Marele Samarinean, Care are puterea să vindece toate rănile. Asta este dragoste, Eva!

S-a oprit. Privirea i s-a aţintit intens pe cer, ca şi când ar fi văzut acolo, cu o claritate absolută, cum se joacă toată acea scenă care o fermeca: Samarineanul care se apleca să pună untdelemn şi vin pe rana unui om.

fiecare dintre noi, a continuat încet, după cum spune domnul Glinos, are untdelemnul lui, vinul lui. Este cel ce ne face unici, care face unice toate cuvintele de dragoste pe care le avem de spus în lumea aceasta. Pentru mine, spune domnul Glinos, acest untdelemn, acest vin, este muzica. Nu ştiu,

poate că aşa este, a zis gânditoare. Un singur lucru ştiu: că vreau să-mi dăruiesc tot undelemnul şi tot vinul pe care mi le-a pus în desagă Dumnezeu, pentru a îndulci rănile semenilor mei. Vreau ca viaţa mea să fie un mare „iubesc". Să trăiesc iubindu-L pe Dumnezeu pentru om şi pe om pentru Dumnezeu. Asta este fericirea, Eva! Eu la asta visez. Iubire vreau, nu glorie lumească! a încheiat, accentuând aceste cuvinte.

12

Vorbea cu o înflăcărare care îi îmbujora obrajii. Despina Smirneou auzea şi lăcrima. Trăsese de multe ori cu urechea şi trăise acele momente de emoţie profundă, dar acum lăcrima, căci i se îngăduise simplu şi fără să dea de bănuit să umble prin sufletul adolescentin al fiicei sale. încă o dată îşi dădea seama cât de sensibil era copilul pe care îl încredinţase în mâinile ei materne Dumnezeu, dar şi cât de rar şi preţios era dascălul de muzică, Apostolos Glinos, care o hrănea cu adevărul şi cunoaşterea lui Dumnezeu. Fiica ei îl respecta profund, îi sorbea cuvintele de pe buze şi discutau foarte des, fiindcă Lida voia să cerceteze toate tainele vieţii. Iar el, cu grijă şi iubire părintească, însămânţa adânc în sufletul ei rodnic şi tânăr adevărul şi virtutea.

„îţi mulţumesc, Dumnezeul meu!", a oftat mama ei cu uşurare. „S-o ţii mereu pe drumul Tău."

între timp, Eva îşi plecase capul în braţele surorii ei. Moţăia obosită de apa mării şi de monologul neînţeles şi torenţial al Lidei.

eva! a scuturat-o Lida, revenindu-şi şi ea din călătoria fantastică făcută în lumea de mâine. Dumnezeule, ce m-am apucat să-i spun acestui copil? Am adormit-o!

Micuţa şi-a frecat ochii cu pumnii.

am înţeles tot! a zis ea cu o mândrie încăpăţânată. Vrei să cumperi untdelemn şi vin.

13

da, aşa este! Chiar aşa! a râs Lida şi a sărutat-o apăsat. Deci vrei să-ţi cânt ceva ca să te trezeşti? Ceva doar pentru tine! Ceea ce îţi place.

da! Cântă-mi Bucuria! a strigat cu entuziasm Eva.

oda bucuriei deci! Pentru Eva Smirneou! a zis jucăuşă Lida şi sunetele fermecătoare au umplut iarăşi camera.

înainte de a face semnul crucii deasupra mesei pentru cină, Despina a privit pentru ultima oară acea imagine vie pe care o zugrăveau în casa ei iubirea şi puritatea. Lumina asfinţitului înfăşură ca un scutec fiinţele îndrăgite de ea: pe adolescenta Lida, care cânta la pian Oda bucuriei, având-o pe Eva în braţe.

O imagine din Rai, pe care Despina Smirneou n-o va uita niciodată.

15

II

„Calea pe care voi merge..."

Vara îşi depăna zilele în croncănitul pescăruşilor şi în murmurul apelor de pe plaje. Insula Skiathos strălucea ca o bijuterie de aur sub lumina puternică şi nemiloasă, care îi ardea pe cei ce umblau pe ţărmuri. Nisipul se afunda sub paşii oamenilor, iar în aer se încrucişau voci din toate colţurile pământului. Insula le deschisese iarăşi braţele ospitaliere cetelor de turişti, dar locuitorii ei descoperiseră o zonă ascunsă, cu totul a lor. Era o plajă izolată, aspră şi neospitalieră. O numeau „La stânci", fiindcă era formată din pietre sălbatice, drepte, a căror lucire neagră tăia ca o lamă oglindirea cerului, iar la baza lor se deschideau cavităţi curbate, în care apa pătrundea şi clipocea prin tunelurile lor tainice şi întunecate.

Băieţii săreau de pe stânci în apă, fără să ţină seama de pericol, Eva şi copiii din clasa ei cercetau lacomi ca nişte Tom Sawyeri cavităţile arcuite ale stâncilor, iar Lida şi Smaro sfâşiau cu braţele marea albastră, care se adâncea brusc în zona aceea, şi îşi aruncau pe faţă una alteia stropi de apă. Apoi, istovite de înotat, îşi întindeau pe puţinul nisip uscat trupurile tinere, pentru a se

16

zvânta la soare şi, privind cerul orbitor, îşi destăinuiau secretele şi planurile.

deci ce-ai hotărât? a întrebat-o într-una dintre ultimele amiezi ale lui august Smaro, prietena ei, aruncând nisipul din mâini.

în cele din urmă, voi da examen la Medicină! Vreau să devin medic, a răspuns Lida, sigură pe ea.

perfect! a strigat cu ironie Smaro. Asta da treabă! Nici criză financiară, nici altceva! Şi, după cum merg lucrurile, lumea se va îmbolnăvi din ce în ce mai mult.

smaro! s-a supărat Lida. Cine ţi-a spus că eu mă gândesc la asta? Eu vreau doar...

să oferi ceva lumii, a întrerupt-o Smaro, luându-i vorba din gură. Ah, Lida, de-asta te iubesc! Uneori mă gândesc că eşti o fiinţă care a coborât din alte lumi, cereşti. Iremediabil romantică! însă de aceea te iubesc! Şi ia spune-mi, a continuat ea cu vioiciune în glas, ce vei face cu muzica?

muzica! Ce vrei să fac cu muzica? Voi continua, fireşte, ca amator. După ce voi lua examenele la Atena, voi continua acolo, la Conservator.

oricum, dintr-un punct de vedere, este păcat! a zis gânditoare Smaro, după o tăcere scurtă, în muzică te aştepta o carieră strălucită.

smaro, nu începe şi tu! a reacţionat nervoasă Lida. Dar ce v-a apucat pe toţi? Până şi Eva m-a întrebat deunăzi dacă îi voi cumpăra

păpuşi atunci când voi deveni o artistă celebră, a încheiat ea ironic.

ai văzut? Chiar şi bebeluşii au înţeles, a şicanat-o Smaro. Ah, Lida, cât de puţin te cunoşti pe tine însăţi, a murmurat.

însă Lida credea că se cunoaşte pe sine, chiar foarte bine.

vreau să devin medic. Cred că asta mi se potriveşte cel mai bine, i-a anunţat pe părinţii ei, cu puţin timp înainte de a începe anul şcolar.

Despina şi Stefanos au ascultat-o cu respect.

cum vrei tu, draga mea, i-a spus tatăl ei. Fericirea este dreptul tău. Şi răspunderea ta!

Apostolos Glinos i-a aruncat o privire blândă şi pătrunzătoare, ochii lui de vultur zâmbeau cu înţeles, însă, din discreţie, n-a zis nimic.

succes, Lida! s-a mulţumit să-i ureze. Anul acesta, desigur, ne vom vedea mai rar.

Era un rău necesar, un sacrificiu inevitabil. Trebuia să reducă lecţiile de pian, ceasurile fericite, în care Lida se pierdea în lumea ritmurilor. Acum examenele aveau prioritate. Se afunda ore nesfârşite, cu sârguinţa care o caracteriza, în cărţile groase, până când formulele chimiei şi fizicii deveneau simboluri şi litere amestecate în ochii ei somnoroşi. Lumina se împuţina încet în camera ei şi Lida păşea zi de zi, prin efortul şi inteligenţa sa, spre visul de mâine. însă încet-încet

o nostalgie tainică începea să-i macine sufletul. îi lipsea muzica. Retrăia clipele când, împreună cu dascălul ei, descurca partiturile cele mai încâlcite din Beethoven[1] şi Liszt[2]. A răspuns acestei ispite, care ieşea din lăuntrul ei, printr-un „trebuie" hotărât şi încăpăţânat, aşa cum a făcut Ulise în faţa sirenelor[3], şi a continuat. Dar, cu cât se împotrivea, cu atât nostalgia se sălbăticea, ca scânteia care roade fără milă trunchiurile copacilor şi aprinde incendii. Lida se simţea ca omul înfometat care visează pâine. Degetele ei doreau atingerea clapelor, aveau nevoie de asta, ca şi când fără ea nu aveau sens să existe. Şi acele „trebuie" neînduplecate pe care le folosea, apărându-se, se

[1] Ludwig van Beethoven (1770-1827) a fost un compozitor german, recunoscut ca unul dintre cei mai mari compozitori din istoria muzicii. Este considerat un compozitor de tranziţie între perioadele clasică şi romantică ale muzicii, (n.red.)

[2] Franz Liszt sau Liszt Ferenc (1811-1886) a fost un compozitor maghiar şi unul dintre cei mai renumiţi pianişti ai tuturor timpurilor, (n.red.)

[3] în mitologia greacă, sirenele sunt creaturi marine, al căror cântec fascina pe oricine îl auzea. Atunci când Ulise, celebrul erou grec din operele Iliada şi Odiseea, scrise de Homer, a ajuns pe mare în apropierea insulei lor, sirenele au încercat din răsputeri să-i atragă pe el şi pe însoţitorii lui cu cântecul lor. însă Ulise le-a înfundat mateloţilor urechile cu ceară, ca să nu audă, iar el s-a legat de catargul mare al corăbiei, ca să nu se poată mişca. Astfel, au reuşit să iasă din zona în care cântecul sirenelor putea fi auzit. (n.red.)

prăbuşeau ca nişte castele de nisip clădite de copii pe plajă.

Din ce în ce mai des lăsa cărţile pentru a cânta la pian. Erau, după cum zicea, pauze muzicale care îi înviorau mintea. Iar mai târziu, când înceta să citească fără să simtă vreo vină era trecut de douăsprezece noaptea casa răsuna de muzică.

ascultă, i-a şoptit Stefanos Despinei într-o noapte de noiembrie. Cântă şi iar cântă! Cred că Lida greşeşte, Despina.

s-o lăsăm să hotărască singură. De altfel, cine poate şti sigur ce este corect? Dacă greşeşte, o va îndrepta Dumnezeu, a răspuns mama ei, cu acea încredere simplă şi sigură pe care o avea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care o făcea să-I vorbească despre toate temerile ei, asemenea unui prunc înspăimântat care îi vorbeşte tatălui său.

Anul şcolar se scurgea obositor, dar repede, în chinurile strădaniei. A trecut iarna cu tăcerile împovărătoare şi cu cerul înnourat şi aprilie încălzea, şi înverzea iarăşi pământul. Liliecii înfloriseră lângă gardurile caselor, pentru a prăznui Paştile lui Dumnezeu.

Lida se juca cu o creangă înmiresmată în mâini, pe care o rupsese din liliacul care înflorise lângă poarta şcolii, şi discuta cu prietenele ei în pauză, când i s-a spus că era căutată de director.

ce-ai făcut iar? Ai chiulit? a glumit Smaro.

20

A deschis cu reţinere şi nedumerire uşa de la biroul directorului. Ochii blânzi şi calzi ai domnului Ignatiadis au făcut să-i dispară orice stinghereală.

ia loc, Lida, a zis el ospitalier, aruncându-i o privire cercetătoare. Probabil ai obosit mult anul acesta. Pari palidă, i-a spus pe un ton părintesc.

este un an dificil, domnule director, a răspuns politicos Lida.

şi pentru Lida, care le vrea pe toate perfecte, poate că este puţin mai dificil. Deci Lida, cred că am să-ţi spun ceva care cel puţin îţi va îmbunătăţi dispoziţia, i-a zis şi i-a dat o foaie care se afla pe biroul lui.

Lida a citit nerăbdătoare acele rânduri: „Concurs şcolar paneuropean de muzică, pentru tinerii cu vârsta cuprinsă între 14 şi 18 ani. în perioada 2-8 mai, la Viena".

L-a privit cutremurată pe director, ca şi când ar fi spus: „Ce legătură am eu cu asta?"

deci ce zici? a continuat el, ignorând privirea ei mirată. Cred că vei putea să ne reprezinţi onorabil.

eu? a întrebat tulburată, rostind cu voce tare ceea ce gândea. Dar ce legătură am eu cu asta?

tu cânţi la pian, Lida, a răspuns cu naturaleţe directorul, şi, din câte ştiu, o faci excepţional. Sau, mai bine zis, din câte am auzit eu. Ne-ai încântat la Crăciun, draga mea. A fost ceva grandios, a încheiat călduros.

21

vă mulţumesc, a zis Lida cu emoţie şi obrajii i s-au îmbujorat. Dar ştiţi că eu, a continuat obosită, cânt doar ca amatoare, nimic mai mult. Cum mă voi întrece cu alţi copii care au studiat la cele mai mari Conservatoare din Europa?

Directorul a privit-o cu un zâmbet îngăduitor.

tu eşti eleva lui Apostolos Glinos, Lida, unul dintre cei mai buni dascăli de muzică din întreaga Grecie.

Îl cunoaşteţi? a întrebat surprinsă fata.

fireşte! Am fost prieteni şi colegi la şcoala de muzică din Voios.

domnul Glinos a predat la şcoală?

da, înainte de a-şi pierde fiica, a zis încet domnul Ignatiadis şi a oftat.

Lida şi-a plecat mâhnită capul şi ochii i s-au întristat.

cum s-a întâmplat asta? a întrebat cu îngrijorare şi supărare în glas.

Ştia de nenorocirea care-l lovise pe iubitul ei dascăl, de crucea insuportabilă pe care o purta. Tristeţea lăsase riduri pe chipul lui prea devreme îmbătrânit, însă nimeni, şi mai ales ea, nu îndrăznea să scormonească rana dureroasă şi adâncă.

asimenia a suferit de leucemie şi a plecat din lumea aceasta la vârsta de numai şaisprezece ani, a zis directorul şi iarăşi a oftat. Era singurul lui copil, dar Apostolos a înfruntat această întâmplare cu credinţă şi răbdare nădăjduitoare.

22

Numai că după aceea a căutat tăcerea. A vrut să se retragă din vâltoarea şcolii, a copiilor, a cursurilor, doar să cânte, pentru ca sufletul lui îndurerat să-şi găsească odihna. A părăsit şcoala şi s-a retras pentru puţin timp aici, în provincie.

atunci l-am cunoscut eu, l-a întrerupt dintr-odată Lida.

probabil. Şi ai devenit unica lui elevă. Nimănui altcuiva nu-i predă muzică, chiar dacă i-ar cere-o.

şi de ce a făcut o excepţie doar cu mine? a întrebat încet fata.

fiindcă eşti deosebită, Lida. De aceea! a răspuns cu bunătate directorul, cunoscând simplitatea

adâncă a acelei fetiţe, care nici măcar nu-şi dădea seama de talentele cu care Dumnezeu o înzestrase din belşug.

Lida a privit iarăşi cu surprindere, ceea ce arăta că nu aştepta câtuşi de puţin un asemenea răspuns.

să revenim la problema noastră, a continuat directorul. Trebuie să te gândeşti şi să-mi răspunzi dacă în cele din urmă vei participa la concurs.

nu cred că trebuie să mă gândesc, domnule director, a răspuns cu o oarecare şovăială fata. Vă mulţumesc că m-aţi informat, însă cred că este de prisos să merg acolo. Poate aş fi făcut-o, dacă examenele n-ar fi căzut atât de aproape de perioada aceea.

lida, a întrerupt-o directorul, privind-o drept în ochi. Ocaziile în viaţă se dau o singură dată, draga mea. Ştii ce spuneau cei din vechime: „Trăieşte clipa", deoarece nu se mai întoarce. Nu te grăbi să răspunzi. Discută cu părinţii tăi, cu domnul Glinos, iar apoi hotărăşte.

Sunetul clopoţelului a întrerupt discuţia lor. Lida a ieşit din birou, tremurându-i mâna în care ţinea acea foaie, ca şi când ar fi fost încărcată cu electricitate. Lecţia de biologie care a urmat a trecut cumplit de greu. în locul principiilor lui Mendel[4], citea pe tablă cuvintele întipărite în minte, care îi răscoliseră sufletul: „Concursul paneuropean de muzică". Fără îndoială, nu exista nici cea mai mică posibilitate să participe la el. Dar tot neîndoielnic era faptul că experienţa participării ar fi fost încântătoare, se gândea ea. în capitala sacră a muzicii, împreună cu alţi copii deosebiţi şi talentaţi, care cântau la zeci de instrumente, dintre care pe unele poate nu le auzise niciodată. Cu partituri noi şi cunoştinţe care i-ar fi îmbogăţit măiestria... Pe scurt, lumea ar fi devenit, fie şi numai pentru câteva zile, o fereastră larg deschisă, prin care avea să adie muzică şi doar muzică, din belşug. O experienţă „dumnezeiască", aşa cum ar fi spus colegii ei. Era suficient să nu cadă atât de aproape de perioada

[4] Johann Gregor Mendel (1822-1884) a fost un cercetător ştiinţific, cunoscut ca fondator al geneticii, (n.red.)

examenelor. Acest din urmă fapt o aducea automat cu picioarele pe pământ. Nu, nu era posibil să sacrifice atât de superficial eforturile unui an, s-a gândit şi a hotărât să nu se mai preocupe de această problemă.

însă la masa de prânz le-a povestit părinţilor ei, oarecum indiferentă, discuţia avută cu directorul.

să te duci, au îndemnat-o împreună Stefanos şi Despina. Poate că este o ocazie pe care ţi-a dat-o Dumnezeu.

să te duci! a spus cu emoţie şi căldură Apostolos Glinos când a aflat şi chipul lui liniştit a strălucit.

dar nu am timp să mă pregătesc, a răspuns Lida.

nu e nevoie să te pregăteşti, Lida! Nici n-are importanţă dacă vei ieşi prima, a doua sau a douăzecea. Să mergi doar să cânţi, să te asculte! a insistat dascălul ei.

Astfel, împinsă dinăuntru şi din afară de atâtea îndemnuri care o împresurau şi de sufletul ei care căuta muzica, Lida s-a aflat la începutul lui mai la Viena, cu dorinţa de a se bucura din plin de experienţa inedită.

A trecut lejer de faza calificărilor, fapt care, cu siguranţă, i-a adus bucurie. Acum cel puţin putea şti că ea cânta satisfăcător.

îşi aştepta netulburată rândul să concureze în finală, alături de Caria Rei, fata pe care o admira

mai mult decât pe toţi copiii care participau la concurs. Acea fată vieneză, de o vârstă cu ea, cu părul galben şi faţa albă ca porţelanul, cânta la pian aşa cum Lida nu mai auzise până atunci. Un ritm vioi şi alert, care amintea de paşii îndârjiţi ai omului care trece de toate obstacolele. Tânăra fată din insulă admirase execuţia sublimă şi hotărâtă a preludiilor lui Chopin[5] şi aproape că simţise invidie când a aflat din comentariile de pe holuri că domnişoara Caria se născuse într-o atmosferă muzicală: patru instrumente îi cântaseră cântece de leagăn, încă din prima noapte, celei de-a patra fiice a familiei Rei, într-o casă care semăna cu o şcoală de muzică.

Voia să se apropie de această făptură fericită, cu un talent autentic şi cu un aer vienez în comportament. Era politicoasă, dar zgârcită la vorbă, oarecum flegmatică, după cum comenta Lida în gândul ei, dar în mod sigur deosebită, o viitoare regină a muzicii, şi se simţea onorată chiar şi numai să stea lângă ea în faza finală a unui concurs atât de important.

își aștepta liniștită rândul pentru a cânta, considerând că era suficient că ajunsese până acolo, dar îndată ce și-a auzit numele a simțit un

[5] Frédéric François Chopin (1810-1849) a fost un compozitor polonez din perioada romantismului. Este considerat drept unul dintre cei mai prolifici și influenți compozitori de muzică pentru pian. (n.red.)

26

frison și inima îi bătea într-un ritm nebunesc. S-a apropiat de pian și genunchii îi tremurau. Privirile juriului, tăcute și serioase, o înghețau. „Fii calmă, Lida", și-a zis în gând. „Ai venit aici doar pentru a cânta! Nimic altceva!", și și-a atins mâinile de clape pentru a cânta Oda bucuriei.

Neliniștea i-a dispărut. Fețele reci și țepene s-au îndepărtat. Era pe insulă, într-o zi însorită de august, și prin fereastra deschisă treceau repede, una după alta, imaginile verii. Un pescăruș neîndemânatic se lovise cu aripile de suprafața mării. Bucurie. O bărcuță juca pe leagănul apei. Bucurie. Un balon colorat străbătea cerul. Bucurie! Bucurie! Bucurie! Lipsită de griji, senină, la șaptesprezece ani. A cântat ultima notă din Oda bucuriei, apoi s-a înclinat politicos și s-a întors la locul ei ușurată.

Acum putea să-i urmărească liniștită pe copiii care urmau. Pe Remi cu vioara sublimă, pe Monica la chitară, pe Liza cu harpa și la urmă pe Caria Rei. Și-a încordat trupul în față și și-a încrucișat mâinile pentru a asculta cu atenție. Un ritm sfâșietor a încremenit trupurile și a dezgolit brusc sufletele. Șoapte și strigăte, lacrimi și sărbători, frumusețe și sălbăticie, toate contrastele sufletului uman se luptau acolo, în degetele vienezei, care urcau și coborau, fără nicio abatere, pe partitura lui Liszt.

„Sublim", a murmurat Lida și a aplaudat-o puternic. „E prima! Câștigătoarea absolută!", a

27

zis și a început să completeze șirul câștigătorilor: prima Caria, apoi Remi, a treia Monica. Sau poate că nu: prima Caria, apoi Remi, iar pe locul trei Felis. Se gândea cu atâta intensitate, încât nici nu și-a dat seama că sosise momentul emoționant al anunțării rezultatelor. în sală s-a lăsat o tăcere infernală, insuportabilă.

„Premiul întâi i se acordă...", a spus oficial prezentatoarea. „Prima Caria, al doilea Remi, a treia Monica", a șoptit ușor Lida, ca și când ar fi făcut pariu pe câștigători. „...Lidei Smirneou din Grecia", a încheiat prezentatoarea și ultimele ei cuvinte au fost acoperite de aplauze entuziaste.

A privit pierdută în jur. Grimase de buimăceală îi brăzdau fața. „Eu?", întreba. „Cum e posibil?" însă ochii tuturor erau ațintiți asupra ei. în spatele său, alături, în față, se auzea: „Felicitări!" Caria, Remi, Monica, Liza. „îl meriți, Lida!", a spus vieneza și a împins-o ușor. „Ridică-te să-ți iei premiul. Ești strigată!"

A mers aproape ca hipnotizată acolo unde o chemau. Un buchet de flori și un plic i-au fost înmânate. Lumea o aplauda frenetic. Cei din juriu zâmbeau cu îngăduință pentru buimăceala ei nevinovată. Ceilalți concurenți priveau scena cu o invidie ascunsă. Fața Cariei se albise ca varul, dar privea cu o demnitate netulburată. Lida se simțea ca eroina din piesa de teatru jucată cu un an înainte la școala ei. Peste puțin timp cortina urma să cadă și ea să redevină fata simplă

28

și anonimă de pe insulă, care cânta ca amatoare la pian.

Privea pierdută toată mulțimea care aplauda cu entuziasm. O imagine alcătuită din sute de oameni care o priveau cu admirație pentru talentul ei unic. O singură persoană iubită, deosebită și cunoscută ochii ei priveau spre el cu dor el o vedea altfel. Era tatăl său, care o condusese până acolo. I se părea că ochii lui lăcrimează, fiind umezi și roșii. Un val cald de lacrimi a năpădit-o dintr-odată, inundându-i pleoapele, își amintea de toți cu venerație: de părinții care o vor strânge în brațe plângând, de Eva care o va felicita la fiecare cinci minute, de dascălul ei, care o s-o sărute cu dragoste pe cap, de Smaro dumnezeule, ce o să-i mai reproșeze acum Smaro s-a gândit ea, zâmbind, și liniile umede de pe obraji i s-au șters. Toți aceia erau lumea ei iubită și prețioasă. Simțea o nevoie nestăpânită de a se întoarce pe insulă.

Insula ei, Skiathos, îmbrăcată de sărbătoare, i-a urat bun venit, cu îmbrățișări și felicitări. Aproape toți cei din capitala insulei au mers pe țărm pentru a o întâmpina. Le zâmbea tuturor cu simplitate, cu fericirea omului care le dăruise bucurie celor care-l iubeau și care împlinise foarte bine lucrarea pe care el o îndrăgea cel mai mult.

29

eşti cu adevărat deosebită, fata mea, i-a spus primarul.

De fiecare dată când auzea aceste cuvinte protesta cu sinceritate. „Deosebiţi suntem toţi, spunea, deosebiţi ne-a făcut Dumnezeu."

fie să ajungi şi mai sus, draga mea, i-a urat călduros profesorul ei de filologie.

sigur că o să ajungă şi mai sus! i-a răspuns directorul, de vreme ce Lida, o dată cu premiul, a câştigat şi o bursă de studii la Academia de Muzică din Viena.

Toţi au aplaudat cu entuziasm, însă chipul fetei s-a înnourat. Noua dilemă era mai chinuitoare decât cea de dinainte. Lida se simţea ca nehotărâtul Ulise la răscrucea care i se deschidea în faţă, despărţind cărarea răutăţii de cea a virtuţii, în sufletul ei se luptau imperativele „vreau" şi „trebuie" şi mintea ei de şaptesprezece ani găsea că acestea două erau cu totul incompatibile.

ce să fac? l-a întrebat într-o după-amiază pe dascălul ei, aproape îngrozită, în timp ce se plimbau printre trandafirii proaspeţi din grădină.

ce vrei să faci, Lida? a întrebat-o la rândul lui. Ce îţi spune inima să faci?

să merg la Viena, a răspuns fata fără să se gândească şi şi-a plecat aproape cu vinovăţie ochii, ca şi când ar fi spus ceva rău. Să merg la Viena, a repetat încet. Ştiu că muzica este dorinţa mea, dar şi-a ridicat capul accentuând ultimul cuvânt nu acesta este cel mai mare vis al

30

meu, a continuat cu hotărâre. Vreau să iubesc în viaţă, să le ofer ceva oamenilor, precum samarineanul cel milostiv din parabolă, a continuat cu însufleţire. De asta am şi ales să studiez medicina. Iubirea mă va face fericită, domnule Glinos, nu muzica, a încheiat, accentuându-şi cuvintele.

Dascălul a ascultat-o cu o simpatie blândă.

şi cine ţi-a spus că muzica nu te va face folositoare, Lida? a întrebat el simplu.

poate indirect, însă direct...

şi indirect şi direct, a întrerupt-o Glinos. Vrei să devii samarineană, fata mea, după cum spui. Ştiu cât te emoţionează acest fragment sfânt din Evanghelia lui Dumnezeu. De atâtea ori l-am discutat împreună. Suntem cu toţii samarineni, Lida, şi avem în bagajele noastre untdelemn şi vin, pentru a le pune pe rănile oamenilor. Dar am spus că untdelemnul şi vinul sunt diferite pentru fiecare. N-am ales eu darul. Dumnezeu Şi-a împărţit bogăţia, iar eu am luat din mâinile Sale ceea ce a hotărât El. Cu acest dar care mi s-a dat, voi lupta în lumea Lui pentru pacea sufletelor. Voi rămâne luptător pe meterezele pe care El le-a stabilit. Orice altceva voi alege este după placul meu şi constituie o necuviinţă, şi, chiar dacă eu nu simt asta, este o zădărnicire a fericirii mele. Fiindcă Dumnezeu, Care mi-a dat untdelemnul, vinul, a măsurat mai întâi vasul meu. A văzut materialul din care este făcut, volumul, şi a vărsat atâta cât putea să încapă în mine, pentru

31

a atinge desăvârşirea. Pentru a deveni fericit şi pentru a-i face fericiţi pe oamenii din jurul meu.

S-a oprit. Lida îl privea tăcută, cu ochii luminaţi de respect şi de preţuire. Cuvintele lui, mereu pline de înţelepciunea lui Dumnezeu, alunecau în mintea ei ca roua care face pământul să rodească.

şi arta Lida, a început el iarăşi, este vin şi untdelemn nepreţuit. Dumnezeu o păstrează în vasul pe care El l-a ales, uneori fragil ca un alabastru scump. Priveşte în jurul tău, a zis şi a arătat spre mulţimea de flori care umpleau grădina. Priveşte acest trandafir, şi a luat în palme un trandafir din apropiere. Observă cum se închid petalele lui, ca o broderie frumos cusută; cum se îmbină culorile roz şi alb. Cel dintâi şi cel mai mare artist este Dumnezeu. A creat lumea cea frumoasă. Ar fi putut s-o facă doar utilă, pentru a satisface nevoile noastre materiale, însă a făcut-o şi frumoasă, pentru a bucura şi pentru a veseli inima omului. în aceste detalii, în culorile roz şi alb, care se îmbină într-un trandafir, în ciripitul desfătător al unei păsări, între ramurile unui copac, se ascund toate trăsăturile inimii dumnezeieşti, mărinimia blândă a lui Dumnezeu-Tatăl faţă de făpturile Sale. Şi artistul talentat şi autentic este o astfel de inimă blândă în lume, asemănător Creatorului său, ceea ce înseamnă că este un mic dumnezeu, lăsat să bucure şi să veselească inima omului. Creatorul

32

autentic, cel ce nu aruncă în noroi mărgăritarul său, se întoarce mereu spre Dumnezeu, ca floarea-soarelui spre lumină. Caută fie şi o fărâmă din frumuseţea dumnezeiască în opera sa, pentru a

mângâia sufletele oamenilor. Nu este oare asta iubire, Lida?

Fata a ascultat concentrată, tăcută. S-au aşezat în pavilionul mare şi şi-a pus capul în palme, ca şi când s-ar fi gândit la ceva care încă o măcina.

şi dacă nu este doar muzica singurul lucru folositor pe care mi l-a dat Dumnezeu? a întrebat ea cu şovăială. Sunt bună şi la şcoală. Şi toţi îmi spun că voi trece lejer la examenele de la Medicină.

Dascălul ei a zâmbit.

ştiu, Lida. Eşti inteligentă, după cum se întâmplă cu toţi oamenii care sunt înclinaţi spre muzică. însă pentru a face bine lucrarea noastră nu e suficientă doar mintea. E nevoie de inimă. E nevoie să iubim, să punem aluat bun în inima noastră, pentru a ne plăsmui lucrarea. Doar în felul acesta vom reuşi s-o întregim.

am înţeles, a oftat fata, care arăta că încă se luptă.

roagă-te, fata mea. Poate că şi eu am spus mai multe decât trebuia. Dacă vei cere cu încredere de la Dumnezeu, El îţi va arăta calea pe care trebuie să mergi.

roagă-te, fata mea, a repetat şi părintele Grigoris, smeritul preot care o spovedea de la
33
doisprezece ani. Rosteşte rugăciunea lui David, având credinţă în Dumnezeu: „Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge."

Şi Lida s-a rugat. S-a închis în camera ei, căutând singurătatea. A îngenuncheat în faţa Crucii şi L-a privit cu iubire pe Dumnezeul ei, Care Se afla îndurerat, răstignit pe ea. „Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge", a zis călduros, unindu-şi mâinile. Şi a simţit că au putere aceste cuvinte ieşite din inima îndurerată a smeritului rege, care şi-a încredinţat întreaga viaţă în mâinile blânde ale lui Dumnezeu. „Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge", a zis iar şi iar, zile întregi, cu agonie, dăruire şi credinţă. Şi, cu cât rostea aceste cuvinte, cu atât inima i se limpezea, ca şi când o lumină ar fi pătruns în lumea ei şi ar fi alungat ceaţa groasă care îi întuneca orizonturile viitorului.

„Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge", a spus pentru ultima oară cu hotărâre, după patru luni, şi s-a ridicat liniştită de la rugăciune. De-acum ştia...

Astfel, după patru luni, într-o dimineaţă de octombrie în care Smaro se înscria la Politehnică, după cum visase, Lida îşi lua rămas-bun pe aeroport de la cei apropiaţi. A îmbrăţişat-o strâns pe Eva, care plângea şi stătea în braţele Despinei.
35
O prietenă

Viena a întâmpinat-o pe Lida cu un infern de zgomote şi lumini. Oraşul era asfixiat ca un stup zumzăitor. Nimic nu amintea acolo de insula ei, unde viaţa se scurgea liniştită ca apa curgătoare şi unde, atunci când soarele se ridica deasupra mării, curţile, balcoanele şi cartierele rosteau: „Bună dimineaţa!", fiecare pe un anumit ton, cu un anumit chip. Acolo toate erau fără culoare şi fără chip şi tânăra fată de pe insulă se simţea anonimă în mulţimea care trecea pe lângă ea cu indiferenţă. „Viena şi Skiathos, a observat cu agerime, se deosebesc la fel ca masca de chipul adevărat."

Cu ajutorul tatălui său, a închiriat o căsuţă lângă Academia de Muzică, pe care a împodobit-o cu lucruri îndrăgite, care să-i amintească de cuibul ei de pe insulă. Deasupra patului L-a pus pe Hristos răstignit, pe Care i-L dăruise mama sa. Privea cu veneraţie cele două mâini care se deschideau pe Cruce. Acum iubea şi mai mult cele două mâini ale lui Dumnezeu şi voia să se adăpostească din ce în ce mai mult în mângâierea lor, care îi alina singurătatea.
36

Pe pian a aşezat în formă de raze pietricele şi cochilii pe care le-a adunat din nisipurile locurilor natale, iar între ele a pus o fotografie care lumina întreaga cameră cu bunătate şi bucurie. Era micuţa ei soră, care îi zâmbea cu jovialitate şi nevinovăţie. A pus fotografia pe pian, ca s-o vadă în timp ce cânta, iar în spate, pe peretele proaspăt zugrăvit din faţa clapelor, a agăţat o icoană bizantină frumoasă şi rară, pe care tatăl ei o descoperise la pangarul unei mănăstiri: era Iisus, împreună cu samarineanul cel milostiv, care punea untdelemn şi vin pe rănile unuia dintre tâlhari. Lângă ea era Floarea-soarelui, pictura lui Van Gogh, pe care i-o dăruise Apostolos Glinos. A privit cu atenţie acea floarea-soarelui mare şi coaptă din mijlocul picturii. Stătea mândră, cu tulpina tare şi puternică, între celelalte flori. în partea de jos a imaginii a citit cu emoţie dedicaţia scrisă de mâna dascălului său: „Artistul este o floarea-soarelui. Priveşte spre cer şi le arată oamenilor cerul."

Astfel, înconjurată de iubirea alor săi, zugrăvindu-şi visele în cameră, a început greaua strădanie de a

le da viaţă acestor vise în realitate.
Cerinţele şcolii erau înalte şi încă şi mai înalte erau pentru ea, care studia ca bursieră. Cânta la pian ceasuri întregi, degetele o dureau neîncetat. Umflături mici şi roşii îi apăreau la încheieturile lor. Trebuia ca degetele să depăşească limitele lor omeneşti. Să înveţe să umble pe clape cu flexibilitate şi viteză, ca şi când n-ar fi avut oase.
37
Nervii de la încheietura mâinii şi a braţului se încordau dureros, însă Lida depăşea cu tărie orice obstacol. Chiar şi când se oprea puţin să se odihnească era silită de râvna sufletului. Voia să absoarbă bucuria descoperirii. Era ca şi când în calea ei s-a deschis o uşă magică, asemenea celor din poveşti, iar ea se afla pe neaşteptate într-un regat necunoscut, plin de mistere fermecătoare. A descifrat cu plăcere tainele artei sale, care se supuneau talentului ei nebănuit. Profesorii au remarcat-o repede şi acest lucru a avut urmări pentru fetiţa sensibilă, care era lipsită pentru prima oară de afecţiunea familiei.

Curând a înţeles că tinerii ei colegi o priveau cu o asprime rasistă, care o rănea. Ea era străină, o săteancă neînsemnată din Europa. Dar când această străină a început să se remarce, ignorarea s-a transformat aproape în duşmănie. Umbla de obicei singură pe coridoarele şcolii, luptându-se cu melancolia.

La început s-a apropiat de Caria, pe care a găsit-o, bineînţeles, acolo. Caria Rei era diferită. Avea o adevărată fineţe aristocratică în purtare, nu te-ar fi rănit niciodată, deşi nu ştiai cu siguranţă ce sentimente ascundea faţa ei politicoasă, impunătoare şi hotărâtă. O saluta cu un zâmbet, schimbau câteva cuvinte, pe care Lida, disperată, încerca să le înmulţească. Această fată vieneză aproape că avea repulsie să vorbească. „E diferenţa dintre un grec şi un austriac", îşi spunea
38
Lida, dar simţea că, răbdându-i firea tăcută, ar fi putut să-i devină prietenă, deoarece Caria arăta că dispune de alte calităţi sufleteşti.

însă speranţele ei s-au prăbuşit într-o dimineaţă, la cursul lui Ludvih Vait. Acesta era cea mai respectabilă figură din Academie, un mare muzician, care ocupa funcţia de director al Orchestrei Simfonice de Stat din Viena, cu un succes răsunător. Exersau în sala de concerte şi Lida, când i-a venit rândul, a cântat din Prokofiev[6].

Vait o asculta nemişcat, cu mare atenţie. „Bravo, fata mea", i-a spus cu emoţie, imediat ce a terminat. „N-am mai auzit o asemenea interpretare până astăzi." Vorbea deosebit de cald, ţinând cont de temperamentul lui flegmatic, dar şi de perfecţiunea pe care o cerea de la studenţii săi. Vait era căutătorul perfecţiunii şi nimic mai puţin decât asta nu-l liniştea.

Auzind aceste laude, Lida şi-a plecat deodată capul, dar când şi-a lăsat privirea a simţit doi ochi cunoscuţi care s-au oprit asupra ei. Caria o privea insistent şi fioros. în ochii ei se vedea aproape răutate şi reproş, aşa cum cineva priveşte un tâlhar care i-a smuls din mâini comoara pe care o iubea. Chipul i-a pălit uşor şi Lida şi-a

[6] Serghei Serghievici Prokofiev (1891-1953) a fost un compozitor, pianist şi dirijor rus, care a stăpânit numeroase genuri muzicale şi este adesea considerat unul dintre cei mai importanţi compozitori ai secolului XX. (n.red.)
39
amintit imediat expresia colegei sale la concurs, atunci când i s-a înmânat premiul.

Aşadar, Caria o invidia. O invidia ca şi ceilalţi, poate şi mai mult, şi avea toate motivele s-o facă, fiindcă grecoaica nou-sosită îi stricase visele şi planurile. Lida urma să înveţe de atunci să recunoască, în spatele unei expresii politicoase, acel spin tăcut şi dureros din sufletul Cariei: buzele care se închideau strâns, ochii cu albastrul lor îngheţat, cutele încruntate pe faţă. Orice speranţă de prietenie se prăbuşise.

Următoarea opţiune, alternativă, poate singura care îi rămăsese, era gaşca gălăgioasă a lui Ştefan şi Colin. Erau doi fraţi gemeni din Franţa. Veniseră la Viena, hotărâţi, cum spuneau, să se bucure de viaţa de student „ca de o piersică zemoasă", fără sâmburele stânjenitor al interdicţiilor părinteşti. în jurul lor adunaseră toate rasele pământului: toţi studenţii străini de la Academie şi de la cel puţin două şcoli din vecinătate. Era un grup ciudat, cu legile şi cu limitele lui, invizibile pentru cei din afară. Când se adunau toţi, simţeai că se rezideşte turnul Babel. Vorbeau în mod ciudat şi comic în italiană, spaniolă, daneză, engleză, chiar şi chineză, pe lângă puţină austriacă. Totuşi, tot acel babel poliglot

găsea mereu o cale de a se înţelege pe orice temă. „Doar Grecia nu ne acceptă", a zis într-o după-amiază Colin către Lida. „Mâine avem petrecere acasă la mine.
40
Dacă ne vei onora cu prezenţa, vom pune sirtaki[7] pentru tine."

Pentru o clipă Lida a stat în cumpănă. Se gândea să meargă la Colin. Nu mai suporta singurătatea. Dar când a plecat de la şcoală şi a văzut în curte acel grup colorat, cu fetele care stăteau fără ruşine în braţele băieţilor, cu băieţii care scoteau mândri pe gură inele de fum, a simţit o nevoie spontană să se depărteze.

S-a întors acasă răvăşită, întristată. Şi-a rotit privirea prin camera mică. Crucea, Floarea-soarelui, samarineanul schiţau un cerc în jurul pianului ei. S-a aşezat la birou şi a început instinctiv să-i scrie mamei sale, aşa cum făcea de fiecare dată când ceva insuportabil o deranja:

„Un grup de tineri, toţi străini, aflaţi la Viena, m-au invitat la o petrecere de-a lor. Petrec nestingheriţi până dimineaţa. La început mă gândeam să merg. Mă simt atât de singură aici! Dar după aceea L-am privit acasă pe Iisus răstignit, pe Care mi L-ai dăruit, i-am văzut mâinile însângerate... Mâine m-am gândit aceste mâini mă vor aştepta la biserică, pentru a-mi oferi Trupul şi Sângele Lui. Cum aş putea să mă destrăbălez până dimineaţa? Apoi am privit şi mâinile mele în timp ce atingeau pianul. Am simţit că, dacă

[7] Sirtaki este unul dintre cele mai cunoscute dansuri greceşti, devenit faimos datorită filmului Zorba Grecul, (nota trad.)
41
voi merge la Colin, dacă mă voi împrieteni cu acei tineri, dacă voi bea, voi fuma şi mă voi lăsa îmbrăţişată de băieţi, n-aş mai putea să cânt la pian ca înainte. Mi-aş răni sufletul, l-aş umple de pete. Şi fără suflet cum să mai cânt?"

A îndoit hârtia şi a oftat cu uşurare. în celălalt colţ al Europei, aceste rânduri nepreţuite vor linişti inima maternă a Despinei.

în dimineaţa următoare, devreme, Lida a mers la biserică, după cum obişnuia. „Dă-mi o prietenă, Doamne!", s-a rugat, în timp ce intra pe uşa bisericii, pentru a se pierde în cântările de slavă şi preamărire a lui Dumnezeu. Era cel mai fericit moment al săptămânii. Doar în biserică, întâmpinată de zâmbetul bizantin, blând, al prietenilor lui Dumnezeu din icoane, cu lumina nouă a dimineţii care se aşeza aurită pe jertfelnic, cu mulţumirile către Dumnezeu. „Ţie se cuvine slavă" şi cuvintele de implorare „Doamne, miluieşte" simţea că şterg kilometrii, că anulează distanţele, şi ea se afla iarăşi pe insulă, în cunoscuta biserică îndrăgită, cu aceeaşi catapeteasmă, care avea pe margini modele cu păuni, cu acelaşi vultur zugrăvit pe pardoseală, cu Acelaşi Pantocrator, Care binecuvânta de deasupra candelabrului. Acea biserică mare şi bogată a Sfintei Marina, zidită datorită evlaviei grecilor de acolo, pentru a se aduna în ea în fiecare duminică, era singurul loc care îi amintea de Grecia. O descoperise de curând, abia de trei săptămâni.
42
Până atunci mersese la micul paraclis al Sfântului Chiril, aflat la câţiva metri de casa ei, unde însă se adunau îndeosebi ortodocşii slavofoni.

„Dă-mi o prietenă, Doamne!", s-a rugat iarăşi Lida, ieşind din biserică bucuroasă, împărtăşită. S-a aşezat pe o bancă din curte, uitându-se la lumea care se aduna în grupuleţe pe la colţuri. Semăna a sărbătoare, ca pe insulă, cu cei mari care discutau veseli şi cu copiii care se fugăreau mestecând anafura, îmbrăcaţi de duminică.

Privea absorbită această imagine frumoasă, când o voce melodioasă de fată i-a întrerupt gândurile.

bună ziua!

Lida s-a întors spre locul de unde venea vocea. Lângă ea stătea o fetiţă, slabă şi suavă, ca un copil de doisprezece ani. Avea o faţă mică şi fină, mărginită de păr negru, tuns scurt, ca al unui băiat, luminată de doi ochi negri, care luceau scânteietor, ca măslinele uleioase la lumină. Nu era frumoasă, dar avea în ea ceva copilăresc şi simpatic, în ciuda îmbrăcămintei sale destul de moderne: fustă strâmtă, care îi accentua provocator coapsele, terminându-se sensibil deasupra genunchilor, şi o geacă strâmtă, aproape încordată pe trup. Lida a observat imediat acest contrast izbitor dintre fizionomie şi haine şi a zâmbit.

43

bună ziua! a răspuns politicoasă şi fata, fără să întrebe, s-a aşezat lângă ea.

am zis că te cheamă Lida, nu-i aşa?

A privit-o uimită.

ne cunoaştem? a întrebat, chinuindu-se să-şi amintească dacă mai văzuse acea faţă.

de la şcoală, a râs fata, suntem colege în acelaşi an. Doar că eu sunt la secţia de harpă. De aceea, nu ne vedem des.

de aceea! a încredinţat cu o oarecare uşurare Lida.

am fost şi la concurs, a continuat necunoscuta. Dar eu am plecat devreme, din prima etapă, a comentat cu vervă, fără nici cea mai mică urmă de supărare în glas pentru eşecul ei, şi imediat, ca şi când ar fi uitat ceva de la sine înţeles şi important, şi-a întins mâna dreaptă către colega ei.

irena Lins! s-a recomandat cu o oarecare seriozitate.

Lida simţea că auzise undeva acest nume, însă, oricum, niciodată nu avusese o memorie bună a numelor. A privit-o doar încurcată pe fată, străduindu-se să înţeleagă cum se îmbina numele străin cu limba greacă cu accent greşit, dar perfectă, pe care o auzea la ea.

bănuiesc că mama ta e grecoaică, a comentat.

nu, tatăl meu! a râs Irena, pe care părea că o distrează această confuzie. Sunt pe sfert grecoaică. Mama mea este jumătate italiancă şi jumătate elveţiancă, un amestec.

44

deci nicio legătură cu Austria! a comentat Lida, care simţea că se încurcă din ce în ce mai mult.

austria? a strigat fata, ca şi când ar fi insultat-o. Nu, desigur. Mă aflu aici întâmplător. Nu-i suport, a continuat cu o sinceritate adâncă. Răceala şi mândria lor mă enervează.

e, nu sunt toţi la fel, a răspuns Lida, mai îngăduitoare.

cei mai mulţi, a insistat fata. Foarte puţini sunt diferiţi! Te-am văzut că eşti singură la şcoală, dar nu mă puteam apropia uşor de tine, a încheiat cu înţeles.

Lida a privit-o întrebător.

vorbesc chiar de cei de lângă tine! i-a explicat cu aceeaşi sinceritate. Cum ar fi Caria Rei, a clarificat ea.

o cunoşti?

Irena a zâmbit, găsind întrebarea Lidei cel puţin naivă.

ambiţioasă şi egoistă! a răspuns, accentuându-şi cuvintele. Chiar şi din felul în care atinge clapele pianului se vede vanitatea ei, a continuat aproape cu apostrofare. Dar mă bucur că am aflat că tu i-ai pus pe toţi cu botul pe labe. Bravo! O grecoaică să le vină de hac!

mergi des în Grecia? a întrebat Lida, vrând
să schimbe tema discuţiei.

mă lua tatăl meu când eram mai mică, vara, să petrecem împreună. Făceam croaziere în

45

insule. Frumoasă ţară. Doar lumină şi cer senin! Nu ca aici, unde ai crede că cerul îţi va cădea în cap! a zis oftând, arătând spre cerul cenuşiu de deasupra capitalei austriece.

şi în Grecia iarna este înnorat, a comentat consolator Lida.

din ce regiune eşti?

din Skiathos.

e o insulă, nu? a strigat Irena cu entuziasm. Ah, Lida, eşti foarte norocoasă, a continuat ea. Tatăl meu este din Epir, a comentat cu o oarecare dezamăgire. Atâtea insule şi el s-a găsit să se nască în munţi.

Au continuat să discute vesel şi vioi, în restaurantul din apropiere. Amiaza sosise şi le durea stomacul de foame. Discutau, în timp ce mâncau, despre diferenţele dintre mare şi munte, despre ciudăţeniile, dar şi virtuţile celor din nordul Greciei, pe acestea din urmă doar Lida le observase, despre grupul ciudat al lui Ştefan şi Colin.

într-adevăr, este ca la turnul Babel! a râs Irena. Dar sunt mai buni decât austriecii. Eu alaltăieri m-am dus la petrecerea unei chinezoaice, a zis jucăuşă, mestecând mâncarea. Ce să-ţi spun? M-am întors în zori, la cântatul cocoşilor. Din fericire, am avut cheile la mine şi n-a fost nevoie s-o trezesc

pe mama. Pe Augustina n-o poţi trezi.

Lida simţea că orice spunea Irena despre familia ei era oarecum problematic, dar din discreţie a evitat s-o întrebe ceva. însă a început s-o
46
simpatizeze pe această fată spontană, puţin superficială, cu o expresie de exagerare, dar şi de sinceritate.

să nu crezi că eu sunt într-o situaţie mai bună, a zis Irena când s-au ridicat să plece. Şi eu sunt tot singură. Îi cunosc pe mulţi aici, dar de puţini îmi place. Dacă vrei, putem să ne reîntâlnim la şcoală.

Lida a încuviinţat. S-au reîntâlnit la şcoală în ziua imediat următoare şi se întâlneau aproape în fiecare zi, lângă statuia lui Liszt, care părea că le aşteaptă cu mâna ridicată. S-a înfiripat repede o prietenie statornică între cele două tinere, care nu ştiai dacă se potrivesc sau nu. Se îmbrăcau şi se pieptănau complet diferit, Lida o găsea pe Irena excentrică, iar Irena îi spunea Lidei „demodată". Sâmbăta se despărţeau, căci una se pregătea încă de dimineaţă, cu sârguinţă, pentru ieşirea de seară, iar cealaltă postea şi se ruga, pentru a se împărtăşi duminică dimineaţa. Irena mergea la biserică doar din obişnuinţă şi asta cu puţin timp înainte ca preotul să spună: „Pentru rugăciunile...", fiindcă nu era posibil să se trezească mai devreme. însă exista o atracţie între cele două fiinţe, care consta în sinceritate şi nobleţe, şi Lida s-a gândit că va putea, prin răbdare şi discreţie, să conducă acel suflet bine intenţionat la iubirea lui Dumnezeu. încă se întreba discret despre situaţia din casa Irenei; aceasta vorbea în fugă şi enigmatic despre familia ei, dar
47
curând avea să afle de pe coridoarele şi din curtea şcolii întreaga poveste a noii sale prietene.

Irena Lins era, după cum spunea, grecoaică pe sfert. Cheile prăpăstioase de la Vikos, gondolele Veneţiei şi Alpii elveţieni se amestecaseră în sângele ei, dând, poate, o explicaţie pentru temperamentul ei schimbător, în care stările de tristeţe alternau cu cele de entuziasm. Numele ei real era Irina Vagianis, însă ea îl schimbase cu numele mai artistic Irena Lins. Nu era greu de explicat această preferinţă, căci Irena era singurul copil al celei mai cunoscute compozitoare şi interprete la harpă în viaţă, a marii Augustina Lins, care era o adevărată zeitate a muzicii. De altfel, în jurul acestui nume, care suna neobişnuit, se ţesuse deja un mister inaccesibil şi legendar. îl făurise cu meşteşug şi îndemânare chiar Augustina şi se închisese în legenda ei ca o nimfă în gogoaşa sa. Ca artistă autentică şi înnăscută, avea tot dreptul să fie considerată ciudată şi bizară, cu sensibilităţi neaşteptate şi sentimente uşor schimbabile, ca marea care îşi schimbă brizele. Era singuratică şi scumpă la vedere, rareori apărea în public şi prietenii ei, dacă avea aşa ceva, erau foarte puţini şi e greu de înţeles cine erau, pentru că mulţi căutau în zadar să-i intre în graţii. Această distanţare pe care o lua faţă de muritorii de rând, la care Augustina nu renunţase niciodată, hrănea închipuirea celorlalţi şi îi întreţinea legenda la fel cum untdelemnul întreţine focul.
48

Lida se mira cum acea fiinţă specială şi rară făcuse ceva atât de banal şi comun, adică să se căsătorească şi să nască un copil, ca celelalte muritoare. Petros Vagianis, unul dintre cei mai bogaţi oameni de afaceri din Europa, a cunoscut-o pe Augustina la un concert de-al ei şi a iubit-o cu pasiune. Era se spunea om rafinat şi nobil, cu demnitate aristocratică, însă pentru sufletul neliniştit şi artistic al Augustinei Lins căsnicia, chiar şi cea mai fericită căsnicie, semăna cu o închisoare şi s-a hotărât să evadeze din ea, la fel de uşor cum se hotărâse să intre. L-a scos fără explicaţii şi cu indiferenţă din viaţa ei pe Vagianis, anunţând simplu „o nepotrivire de caracter", dar a cerut cu hotărâre pătimaşă s-o ia în îngrijire pe fiica ei, pe care Vagianis o venera. Sfâşiindu-şi singurătatea sufocantă, Augustina apărea public prin revistele de artă şi prin saloanele vieneze, plângând şi anunţând cu înfocare că nu poate să trăiască niciun minut fără „fetiţa ei adorată", „micul înger, care a atins coardele sensibile în sufletul ei zdrobit din cauza divorţului", şi, convingând fără nicio îndoială în legătură cu devotamentul său matern, a câştigat tutela micuţei. Supărat, Petros Vagianis, văzându-şi visele spulberate, fără vreo logică, a părăsit capitala austriacă, lăsând-o pe Irena, care pe atunci avea şase ani, în îngrijirea celebrei sale mame.

„Tristă poveste", se gândea cu mâhnire Lida şi se străduia să cerceteze în sufletul noii ei prietene
49
semnele dureroase ale traumei, descrise în asemenea cazuri de specialişti.

Dar Irena era mereu pusă pe chef şi veselă, cu un zâmbet indiferent, care se păstra mereu pe

buzele ei subţiri. Iar când era cu tovarăşii ei, le ridica tuturor moralul prin jovialitatea şi verva sa, şi prin umorul uneori grotesc, încât Lida îşi spunea că Augustina Lins avea, pe lângă altele, şi darul de a-şi creşte copilul, ştergându-i din suflet toate rănile. în orice caz, mama şi fiica trebuie că erau cu totul diferite, fiindcă, în contrast cu mama ei singuratică şi introvertită, Irena dispunea de o sociabilitate neistovită, care uneori o surprindea pe Lida. îi cunoştea aproape pe toţi locuitorii Vienei şi, având ca bilet de trecere numele ei celebru, frecventa toate mediile, de la biserică, unde o cunoscuse pe Lida, până în saloanele lumeşti şi în încăperile lui Ştefan şi Colin. Lida spera în taină că odată îşi va cunoaşte idolul cel scump la vedere, pe Augustina Lins, dar trecuse deja mai mult de un an de când se cunoşteau şi Irena n-o invitase niciodată acasă, deşi ea se dusese de nenumărate ori la Lida. Se pare că Augustina căuta singurătatea inspiraţiei.

aş vrea mult să-ţi cunosc mama, i-a spus Lida prietenei sale într-o după-amiază, nemaiputând răbda, în timp ce se plimbau prin curtea şcolii.

de ce? a întrebat-o Irena, cu o ironie insesizabilă în glas.

pentru că este deosebită! a răspuns Lida călduros.

50

Deosebită în ce fel? a insistat Irena cu aceeaşi ironie. O să ţi-o descriu eu, a continuat ea cu un umor grotesc. Două mâini, două picioare, doi ochi mici deasupra nasului. Oricum nu semănăm.

nu mă refer la asta, Irena, a întrerupt-o oarecum iritată Lida. înţelegi, mă refer la faptul că este o artistă celebră, una dintre cele mai mari.

da, în privinţa asta ai dreptate, a răspuns cu seriozitate Irena. în primul rând, este îndrăgostită de harpa ei. A ţinut harpa în braţe mai mult decât m-a ţinut pe mine. însă, într-adevăr, are un talent muzical rar. Nimeni n-ar putea nega asta.

pe care l-ai moştenit şi tu, a comentat repede prietena ei.

însă privirea Irenei a devenit aspră dintr-odată.

nu spune tot ce-ţi trece prin minte, Lida! Vezi bine că eu sunt total lipsită de talent! Am căzut la aproape toate examenele, iar la concurs am plecat de când ni s-a spus: „Bună ziua."

pentru că aşa ai vrut, Irena! a strigat Lida, care observase cu surprindere acest obicei ciudat al prietenei sale de a-şi pregăti sistematic eşecurile. Şi mă întreb de ce. Cânţi foarte bine la harpă! Te-am auzit alaltăieri, când erai singură în sala de concerte.

Irena şi-a muşcat buzele tulburată, ca şi când simţea că fusese spionată într-un moment care trebuia să fie doar al ei, secret.

mie nu-mi place harpa, Lida, a zis cu hotărâre, regăsindu-şi stăpânirea de sine. Găsesc acest instrument depăşit şi demodat.

51

atunci alege altul, i-a propus cu naivitate Lida. Nici vioara n-ar fi rea pentru tine. îţi adaugă nobleţe.

nu mă înţelegi, Lida! a protestat Irena. Eu nu sunt înnebunită după muzică, aşa cum sunteţi tu şi mama mea!

şi atunci de ce te afli aici?

uite aşa! a răspuns, ridicând cu indiferenţă din umeri. A fost o consecinţă normală, din firea lucrurilor. Am crescut cu muzică, precum prietena ta, Caria Rei. Unde ai vrea deci să mă aflu?

ai fi putut să alegi o cale a ta! a insistat Lida.

calea mea? a râs Irena. Lida, cred că uiţi cine este tatăl meu! Nu e nevoie să aleg nicio cale, nici nu va trebui vreodată. N-am nevoie să lucrez, slavă Domnului.

dar nu lucrezi doar pentru bani, Irena! E şi bucuria, dăruirea către semeni, împlinirea personală.

lida, cât de mult se vede că eşti naivă, romantică, visătoare, a zis Irena, adunând trei adjective ale firii prietenei sale. în fine, să lăsăm filozofiile înalte. Ştii, creierul meu se încinge, dacă gândeşte atât de mult! Ce spui, îţi place asta? a zis şi a scos din geantă o cutiuţă de catifea, pe care a deschis-o fulgerător în faţa prietenei sale.

în ea, pe o bucată de bumbac, scânteia un inel de aur cu un mărgăritar strălucitor în centru.

nu e extraordinar? a întrebat emoţionată.

52

foarte scump! a murmurat Lida extaziată, văzând platina cu mărgăritarul autentic care strălucea în centrul ei.

acesta? a zis Irena râzând. Aramă ieftină! Mi l-a adus tatăl meu de la Monaco. Nimic nu este scump pentru Petros Vagianis, a încheiat jucăuşă, accentuând ultimul nume.

şi îţi aduce mereu astfel de daruri? a întrebat-o cu o oarecare nedumerire prietena ei.

de nenumărate ori! a râs iarăşi Irena. Adevărat, Lida, a adăugat după o tăcere scurtă, mai serios. în ceea ce priveşte banii, n-am probleme. Să mănânce şi găinile, cum spuneţi voi în Grecia. Dacă ai nevoie de ceva, eu sunt aici, a zis, lovind-o cu mâna pe piept.

îţi mulţumesc, dar am tot ce îmi trebuie, a răspuns Lida cu politeţe.

n-am spus-o ca să te insult, a continuat Irena. îmi place să-mi ajut prietenii pe orice cale pot şi pe această cale pot sigur. De altminteri, ei mă ajută altfel.

O spunea cu atâta sinceritate, încât Lida i-a zâmbit cu simpatie, căci nu putea altfel.

îţi mulţumesc, Irena, i-a răspuns liniştitor. Nu mă insulţi. înţeleg intenţia ta.

deci nu sunt chiar netrebnică! a comentat Irena.

netrebnică? a protestat prietena ei. Ce ţi-a venit să spui asta, Irena? Fireşte că nu eşti netrebnică. Din contră. Eşti o fiinţă bună a lui Dumnezeu.

spune-le asta şi părinţilor mei, a murmurat ea. Tata mă numeşte întruna „superficială", cât despre Augustina, niciodată n-a fost mulţumită de ce am făcut.

Referirea la Augustina Lins a electrizat iarăşi atmosfera. Lida era pregătită să înceapă din nou să vorbească despre modelul ei cu admiraţie, însă Irena şi-a pus imediat inelul pe degetul mâinii stângi.

nu e perfect? Ca şi cum aş fi logodită, a râs ea. Aşa voi merge poimâine la aniversarea lui Alex. Ce zici? a spus gânditoare, după o tăcere scurtă. Să-mi vopsesc părul argintiu-strălucitor, ca să se potrivească cu inelul meu?

Lida a privit-o aproape îngrozită pe prietena ei, pentru ideea aceasta năstruşnică.

irena, cum e posibil? Lasă-ţi părul cum ţi l-a dat Dumnezeu. N-o să suport să te văd ca-n desenele animate!

desene animate! a strigat Irena. Lida, mă mir cum de suport ideile tale demodate. Culoarea argintiu-strălucitor este trendy[8]. Suzana a apărut aşa la televizor şi a impresionat.

ah, Irena! a oftat Lida.

Trebuia să facă ceva pentru prietena ei, care sigur nu se maturizase... însă n-a apucat. Viaţa, cu transformările ei imprevizibile, i-a schimbat încă o dată planurile...

[8] Trendy (în engleză) la modă. (n.red.)

Pentru nişte aplauze

Era luna iunie, într-o dimineaţă frumoasă de vară, când urma să concureze la sfârşitul celui de-al doilea an, pentru înnoirea bursei. Aştepta liniştită în sala de concerte, întrucât procesul era de-acum tipic. Fără ca măcar s-o arate, Lida se impusese ca o figură dominantă la Academia de Muzică, sub aripile ocrotitoare ale distinsului Ludvih Vait.

Profesorul a intrat în sală tăcut, puţin mai neliniştit decât de obicei.

lida! a zis, înaintând direct spre fata care îl aştepta. Vreau să cânţi bucata asta! şi a lăsat pe analogul pianului o partitură necunoscută: Modest Mussorgsky[9], Tuileries.

Lidei aproape că i-a dispărut culoarea din obraji. Piesa îi era cu totul necunoscută şi, pe deasupra, era compusă de un muzician care îi plăcea foarte puţin, din cauza tristeţii şi melancoliei pe care le punea în note. Ascultătoare, a atins

[9] Modest Petrovici Mussorgsky (1839-1881) a fost un compozitor rus, care a devenit cunoscut prin operele sale muzicale pentru pian, fiind considerat unul dintre marii compozitori ruşi din secolul al XIX-lea. (n.red.)

degetele de clape. Mii de îndoieli îi tremurau în piept. Nu cumva Vait voia s-o încerce mai mult, nu cumva, dacă nu reuşea să cânte cum trebuie, la anul se va întoarce acasă? Nu cumva...?

lida, mai concentrată! a certat-o cu nerăbdare Vait.

A alungat dintr-odată toate îndoielile şi a continuat să cânte cu multă atenţie. Trebuia să-şi încordeze sufletul, aproape să iasă din sine, pentru a reda toată tristeţea şi sfâşierea adunată în această compoziţie. A cântat cu uşurare ultimele acorduri. Sudoarea îi curgea pe frunte şi pe palme.

excelent! a comentat Vait, jucându-se cu bagheta între degete. Foarte frumos, Lida. Bravo!

Desigur, a fost o partitură grea pentru o tânără neexperimentată de douăzeci de ani, dar orice îi lipseşte talentului tău îţi va da viaţa atunci când te vei maturiza. Aşadar, n-am greşit, a continuat Vait, în ciuda şovăielilor colegilor mei, a zis el, ca şi când ar fi vorbit mai mult cu sine. Lida, Fridrih Rainer a anunţat că se va retrage.

Fata a făcut ochii mari, fiind surprinsă. Rainer era cel mai bun solist pe care-l avusese Orchestra Simfonică din Viena.

din motive de sănătate, din păcate, nu mai poate continua! i-a explicat Vait. Peste zece zile avem concert la Musikverein[10]. Vei cânta în locul

[10] Wiener Musikverein, prescurtată de obicei Musikverein, este o sală de concerte din Viena, Austria. Ea este sediul orchestrei Filarmonicii din Viena. Datorită acusticii sale, Sala Mare este considerată una dintre cele mai bune săli de concerte din lume. (n.red.)

lui partitura pe care ai interpretat-o adineauri. De data asta vei fi solistă, i-a zâmbit profesorul, şi poate nu numai de data asta, dacă vrei. Te aştept dupăamiază aici, la probe. Trebuie să muncim intens.

Vorbea impunător, ascuţit, pe un ton care nu lăsa loc de împotrivire. Lida a simţit că are un vis foarte ciudat, dintre acelea din care te trezeşti şi spui că este imposibil să se adeverească. L-a privit pe profesorul austriac uluită, cu ochii împietriţi. Voia să-i spună: „Mulţumesc", dar coardele vocale nu i se mai mişcau în gât. El a salutat-o şi a ieşit grăbit din sală.

Lida mergea mecanic spre ieşire, dezlipindu-şi cu efort picioarele de podea. Vântul care bătea afară a făcut-o să-şi revină. A închis ochii, încercând să înţeleagă ce i s-a spus... „Solistă de data asta... la Musikverein... vei deveni solistă... în locul marelui Rainer. Solistă!"

Cuvântul răsuna încontinuu în urechile ei, rostit de buzele profesorului, ca un refren. Solistă precum Rainer... la Palatul Muzicii din Viena...

Fără să-şi dea seama, a început să alerge. Alerga, străbătând curtea lungă a şcolii. Statuile, eucalipţii, balustradele sculptate alergau împreună cu ea, împărtăşindu-i fericirea. Trebuia să-i anunţe pe părinţi, pe prietena ei.

Auzind vestea, Irena sărbătorea. Sărea ca o căpriţă, aşa cum o fi făcut şi Eva pe insulă.

perfect! Extraordinar! E ceva unic! striga, accentuându-şi cu entuziasm cuvintele. Lida, e ocazia cea mare din viaţa ta! Prinde-o de coadă şi mergi înainte, a zis, bătând-o pe umăr pe prietena ei.

nu ştii ce muncă mă aşteaptă, Irena! a răspuns stresată.

ştiu! Aşadar, du-te acasă şi începe să cânţi! Iar pe celelalte lasă-le în seama mea!

care celelalte? a zis cu nedumerire Lida.

vorbesc de înfăţişarea ta, fetiţo! Nu-mi închipui că te vei prezenta la Musikverein cu hainele pe care le porţi acum. Dar această sarcină o va prelua stilista ta, Irena Lins. O să vorbesc cu Ninet, care este competentă în acest domeniu, a zis şi a plecat ca un fulger.

A venit după trei zile acasă la Lida, gâfâind şi cărând cel puţin cinci sacoşe.

am cumpărat trei rochii! Nu se poate să nu ţi se potrivească niciuna.

irena! Ce-ai făcut? a întrebat cutremurată Lida.

taci! N-avem timp! îmbracă-te mai întâi cu asta! Cred că e cea mai bună!

Rochia s-a mulat uşor pe trupul suplu al Lidei. A alunecat senzual pe curburile ei şi poalele i-au atins podeaua, ca un veşmânt de mireasă. Un şirag de swarovski[11] strălucea ca abanosul pe pieptul ei.

[11] Swarovski este denumirea unor cristale care nu sunt naturale, ci pietre artificiale fabricate în Austria, folosite la bijuterii şi pentru decorarea obiectelor vestimentare. Denumirea provine de la creatorul lor, Daniel Swarovski, care le-a obţinut prima dată în anul 1892. (n.red.)

splendid! a murmurat extaziată irena.

nu-i foarte decoltată, Irena? Mi-e ruşine! a zis timid Lida, privindu-şi stânjenită în oglindă umerii dezgoliţi.

o, ştiam! a oftat Irena, am prevăzut acest lucru! Nu e posibil să-ţi schimb acum mentalitatea învăţată cu moda veche. Aşadar, m-am îngrijit şi de asta, a zis şi a despachetat triumfătoare o eşarfă fermecătoare.

augustina Lins! a rostit cu solemnitate.

Lida s-a cutremurat.

vrei să spui...

Irena a devenit dintr-o dată serioasă şi o privea cu o emoţie ciudată.

a purtat-o mama mea acum douăzeci de ani, la prima ei apariţie publică, întrucât, ca şi tine, îi era ruşine să se înfăţişeze atât de decoltată, a zis şi a pus eşarfa pe umerii Lidei cu mişcări încete, ca şi când i-ar fi fost teamă să nu se spargă.

minunat! a şoptit.

Lida a privit în oglindă. îi venea, într-adevăr, minunat. Eşarfa reflecta lumini multicolore, ca în poveşti.

ca o nimfă împodobită în strălucire! a şoptit Irena, cu un romantism neobişnuit.

îţi mulţumesc, Irena! a zis cu emoţie Lida, luând în palme faţa mică a prietenei sale. Îţi mulţumesc sincer! Urează-mi succes!

60

o să-l ai! a răspuns ea liniştită. Momentul acesta îţi va schimba viaţa!

I-a aruncat o privire pătrunzătoare şi Lida a văzut că ochii Irenei, pentru prima oară şi fără să-şi explice de ce, au lăcrimat...

Palatul Muzicii din Viena, Musikverein, era plin până la refuz. Oamenii inundau lojile şi se agăţau de balustradele scărilor ca boabele de struguri de ciorchine. Toate biletele se epuizaseră. Vienezii venerau mândri cultura lor muzicală şi acum veniseră curioşi să asculte. Lida simţea nenumărate perechi de ochi aţintindu-se asupra ei cu mirare, aşteptare şi şovăială. Toate aceste priviri au devenit deodată o povară invizibilă, care ameninţa să-i îngenuncheze sufletul. „Ajută-mă, Doamne!", s-a rugat şi a început instinctiv să rostească rugăciunea, aşa cum o făcea în fiecare ceas de nelinişte. „Doamne, miluieşte. Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă", spunea călduros şi tainic, cât timp a durat fragmentul orchestral care preceda partitura pe care urma s-o interpreteze. Când acesta s-a terminat, Ludvih Vait i-a întins mâna. Lida şi-a atins mâinile de pian. „Doamne, miluieşte. Doamne, luminează-mă. Ajută-mă Doamne!" Rugăciunile ei se amestecau cu ritmurile, dădeau putere degetelor şi acestea apăsau hotărât, sigur, liniştit, fără greşeală. „Slavă Ţie, Doamne", a zis uşurată

61

şi a încheiat. O tăcere mortuară s-a întins în Palat. „Am eşuat", s-a gândit şi aproape că au podidit-o lacrimile...

A început mai întâi de la loji. Un ropot de aplauze încet, paralizat încă de emoţie, dar îndelung. Apoi rândurile din spate, apoi cele din faţă, şi mai în faţă... Aplauzele se revărsau în valuri, ca liniile unduite care brăzdează una după alta suprafaţa apei, când este mângâiată de vânt. Ropotul de aplauze izbucnea din ce în ce mai puternic, crescând în intensitate, mai întâi declanşat de sentimentele profunde, apoi dispersat, apoi mai cald, mai sincronizat, mai rapid, curgător, ritmic. Se cutremurau coloanele grele şi înalte ale Palatului Muzicii, după cum se cutremurau primejdios toate proptelele sigure ale sufletului Lidei.

Privea această mulţime care aplauda acum în picioare, într-un entuziasm delirant, în timp ce Ludvih Vait i-a luat uşor mâna şi a prezentat-o publicului, ca şi când ar fi predat-o, fără milă, gloriei şi zbuciumului. „Eşti cu adevărat deosebită, fata mea", a şoptit el, în vreme ce o arăta celebrităţilor şi oamenilor de rând care o aplaudau. Pentru prima oară, n-a adus vreo împotrivire când i s-a adresat acest cuvânt, pe care-l auzise de mic copil. „Eşti deosebită", a auzit iarăşi în ea aceste cuvinte, rostite de data aceasta de vocea ei. „Eşti cu adevărat deosebită, Lida!", devenea şi mai puternică vocea, cu cât aplauzele

62

se înteţeau. „încă de la douăzeci de ani, solistă la Musikverein, să fii aplaudată de bătrânul Fridrih Rainer, încă de la douăzeci de ani, să te aleagă corifeul Ludvih Vait... Eşti deosebită! Deosebită! Deosebită!" Cuvântul răsuna ritmic şi repetat, ca ropotul de aplauze, schimbând hotarele lumii ei interioare. Până ieri era în partea cealaltă, o fată din mulţimea care aplauda. Se considera o simplă făptură omenească, aşa cum zicea, cu talentele şi cu patimile ei, cu florile şi cu spinii ei, distinsă ca orice suflet omenesc care este iubit personal şi veşnic de Dumnezeu. Acum era unică, în afara mulţimii, singură în luminile scenei, pe o culme pe care ceilalţi o priveau cu uimire şi admiraţie. Aşadar, aveau dreptate. Era cu totul specială. Era deosebită.

S-a înclinat încă o dată. Eşarfa Augustinei Lins îi aluneca, gâdilându-i mâinile. Au trecut-o fiorii. Deosebită... a cutezat să gândească, asemenea Augustinei Lins. Odinioară aşa a început şi ea. în

aceleaşi Palat, cu aceeaşi eşarfă pe umeri, cu aceleaşi aplauze... E suficient ca şi ea să-şi compună într-o zi muzica, aşa cum visa de mic copil, abătându-se uneori de la partituri. A luat buchetul de flori care i s-a oferit şi a zâmbit. Un zâmbet mândru, plin de siguranţă şi satisfacţie.

După ce s-au terminat aplauzele, s-a pierdut în întrebări, în felicitări, în îmbrăţişări. O mulţime de oameni, pe care nici măcar nu-i cunoştea, o înconjurau sufocant, încât aproape că ameţea. Deodată

a distins între ei un trup mic care încerca să treacă prin acel fluviu de oameni, pentru a ajunge lângă ea. „Irena!", a strigat dintr-odată, dar zadarnic. „Irena Lins!", s-a gândit fulgerător şi, strigând acest nume, lumea s-a dat în lături cu respect, lăsând-o pe fată să alunece prin mulţime ca o pisică sălbatică. Irena gâfâia, dar strălucea cu totul.

minunat! a zis triumfătoare către Lida. Cum te simţi?

ciudat, dar nu e chiar rău.

acum, la Margarita, va fi şi mai bine. Vei vedea.

Peste puţin timp se aflau într-un salon enorm, care ai fi zis că se scufunda în opulenţă. Perdele grele, de catifea, atârnau de galerii argintate la ferestre, statuete de argint şi de fildeş, de toate mărimile, împodobeau colţurile. Feţe de masă albe, cu broderii de aur cădeau greu de pe mesele rotunde şi frumos gravate, care erau pline cu mâncăruri. Pretutindeni, oriunde putea să privească Lida, stăpâneau bogăţia şi luxul. „Ca sala tronului într-un palat roman", se gândea ea. Voia s-o întrebe pe Irena cui îi aparţinea acel mausoleu, dar n-a apucat.

Una după alta, celebrităţile îi adresau felicitări. „Domnişoară Smirneou, aţi fost minunată!" „Aţi fost unică, unică, domnişoară Smirneou!" „Ne-aţi încântat." Răspundea cu un simplu „mulţumesc". Lângă ea, Irena făcea un efort prelungit, recomandându-i toate acele persoane

necunoscute ei. „Suzana Caizer, cea mai mare actriţă din Austria." „Oliv Fritz, un artist deschizător de drumuri." „Sinthia, soprană la Opera din Italia." S-a oprit epuizată, nemaiapucând să facă bine legătura între persoane şi nume. Lida devora informaţiile cu plăcere. Era, aşadar, înconjurată de artişti distinşi, care îi recunoşteau talentul. După ce toată această mare de lume s-a rărit, a privit istovită în jur.

să stăm jos. Şi eu am obosit. Sunt gata să cad, a zis Irena.

Dar, înainte de a apuca să se mişte din locul lor, Lida a simţit deodată cum cineva i-a atins degetele.

domnişoară Smirneou, îngăduiţi-mi să sărut aceste degete dumnezeieşti! Mă declar cu umilinţă şi entuziasm admiratorul dumneavoastră.

L-a privit uimită pe cel ce a salutat-o cu atâta politeţe, sărutându-i degetele. Era un băiat înalt, în jur de treizeci de ani, cu părul des şi negru, puţin cărunt la tâmple, cu piele negricioasă şi fină şi cu doi ochi rotunzi şi mari, care luceau ciudat, ca noaptea care îşi reflectă stelele. Trupul lui atletic era strâns tare într-un smoching elegant, de vară, aristocratic, dar şi modern, iar pe umeri ţinea cu mâna stângă o pelerină de ploaie, semn că abia intrase. Irena, care până atunci se simţea istovită, şi-a încordat uşor corpul.

alex, Lida este prietena mea! s-a grăbit Irena să spună cu solemnitate.

asta e o fericire, Irena! a zis tânărul, care îşi ţintuise ochii pe chipul tinerei pianiste. Oricum, ai ştiut să-ţi alegi prietenii!

vă cunoaşteţi? a întrebat Lida, ca să spună ceva, ştiind dinainte naivitatea întrebării ei.

cu Irena? Desigur! a răspuns tânărul, fără să-şi dezlipească niciun moment ochii de pe ea. Suntem prieteni de mici copii, a încheiat, accentuând acea informaţie, pentru a o încredinţa astfel că Irena a ştiut să-şi aleagă prietenii.

după cum văd, sunteţi grec! a zis Lida, care începuse să fie stingherită de privirea lui încăpăţânată şi insistentă. Aceşti ochi, care luceau ciudat, aproape că o ameţeau.

în întregime, din tată şi din mamă greci! a răspuns.

din ce regiune mai exact, dacă îmi permiteţi?

din Acropole[12]! a răspuns el, ca şi când s-ar fi născut direct în Partenon.

Lida şi-a ridicat discret eşarfa pe umeri, pentru a se proteja de privirile lui lacome.

dumneavoastră, fireşte, sunteţi de pe vreo insulă! a continuat tânărul, accentuând acel „fireşte".

cum aţi ghicit?

[12] Acropole este colina sacră fortificată din centrul oraşului Atena. A adăpostit, încă din cele mai vechi timpuri, principalele edificii de cult ale Atenei. Printre monumentele mai importante de pe Acropole se numără şi templul Partenon dedicat zeiţei Atena, (n.red.)

tot soarele Egeei străluceşte în ochii dumneavoastră! a răspuns el pregătit şi Lida n-a putut să nu zâmbească la aceste cuvinte... artistice.

dar de ce stăm în picioare? Aţi venit la noi şi să vă ţinem atâta timp în picioare! Cred că, de altminteri, sunteţi foarte obosită, a zis îngrijorat tânărul, ca şi când ar fi descoperit deodată această impoliteţe atât de mare, faţă de invitata lui. Veniţi, veniţi! a spus şi a luat-o uşor pe Lida de mână. Vino, Irena!

Irena l-a urmat cuminte. Au străbătut acel salon lung cu mese bogate, până ce au ieşit în veranda mare şi acoperită.

aici suntem! a spus blând Alex şi s-a oprit.

în faţa lor era pusă o masă rotundă, mai mică decât celelalte. în centru avea un mic buchet de flori şi lumânări care luminau romantic, iar pe ea Lida, mirată, a văzut toate mâncărurile din peşte şi fructe de mare din patria ei: farfurioare cu peşte proaspăt, midii cu orez, aşa cum le gătea mama ei, tot felul de brânzeturi, salate cu ulei de măsline...

aici mănâncă Grecia! a zis jucăuş Alex şi, politicos, a ajutat-o pe solistă să se aşeze pe scaunul îmbrăcat în catifea scumpă.

ca la dumneavoastră acasă! Aici putem să mâncăm ca la taverna grecească, a zâmbit aproape conspirativ, privind în jurul lui, protejaţi de privirile indiscrete!

Lida le-a găsit pe toate acestea nobile, o ospitalitate perfectă, însă Alex, cu toată politeţea lui, avea ceva care o irita, ceva dincolo de maniere

şi rafinament. în orice caz, o supărau ochii lui, cu acea lucire indiscretă a lor şi cu privirea lacomă, ca şi când şi-ar fi căutat prada.

A încercat să evadeze, privind în jur. Deodată, între atâtea persoane necunoscute care o înconjurau, a simţit doi ochi cunoscuţi aţintiţi asupra sa, ca în dimineaţa aceea, la cursul lui Vait. Caria o privea iarăşi cu invidie, insistent. Fusese, desigur, invitată la recepţie împreună cu toată familia ei. Stătea la masa de vizavi şi îl privea mai mult pe Alex, cu o expresie care transmitea răutate şi furie.

Lida şi-a întors stingherită privirea înapoi spre gazda ei.

vă ocupaţi cu muzica? a întrebat, ştiind dinainte că răspunsul va fi negativ.

a, nu! a zis el. Vedeţi, asemenea daruri Dumnezeu nu le dă tuturor.

şi cu ce vă ocupaţi, dacă-mi permiteţi?

Alex a privit-o jenat.

îl ajută pe tatăl lui la afaceri, i-a luat-o înainte Irena, care ştia obsesia pe care o avea prietena ei pentru muncă.

Tânărul i-a aruncat o privire plină de recunoştinţă şi uşurare. între timp, din megafoanele grădinii se auzeau ritmurile cunoscute ale valsului.

îmi acordaţi un vals? i-a propus politicos tânărul Lidei, dar intenţiile lui au fost zadarnice, căci o doamnă destul de plinuţă, îmbrăcată cu o rochie subţire şi străvezie, care accentua în mod comic corpul ei dizgraţios, şi încărcată cu

podoabe s-a apropiat de masa lui, însoţită de o altă doamnă, care semăna destul de mult cu ea.

alex, ruşine! l-a certat cu blândeţe pe fiul ei, cu o nuanţă nervoasă în glasul melodios. Să n-o recomanzi pe fată mamei şi mătuşii tale!

este Lida Smirneou, mamă! a zis Alex, zâmbindu-i ciudat.

Doamna plinuţă a roşit brusc, înţelegându-şi gafa.

a, da... desigur! a strigat, mişcându-şi evantaiul. Dar ce mi se întâmplă astăzi? Am o indispoziţie încă de dimineaţă!

ai obosit, Margaret! a zis repede sora ei, pentru a uşura situaţia.

da, asta e... a oftat iar şi iar. Ah, domnişoară Smirneou! a strigat brusc, cu emoţie. Din patria noastră! Din Grecia noastră! a zis şi a început să-şi şteargă cu o batistă albă marginile uscate ale pleoapelor, totodată ştergându-şi nasul. Ah! Ne-aţi încântat la Musikverein! Nici Beethoven nu şi-ar fi executat perfect opera, aşa cum aţi interpretat-o dumneavoastră.

Lida a zâmbit, reţinându-se de la comentarii, dar Irena n-a reuşit la fel de bine. I-a scăpat un râs puternic, pe care în zadar a încercat să-l transforme într-o tuse seacă.

aţi vrut să spuneţi Mussorgsky, doamnă Margarita, a corectat-o discret, accentuând cu emfază ultimul nume. Cred că sunteţi foarte obosită astăzi.

69

da, Irena, asta este! a zis doamna, asudată, mişcându-şi nervoasă evantaiul... Alex! a strigat, întinzându-şi mâna. Ah, Irena, a spus, întorcându-şi privirea spre fată, într-o ultimă strădanie de a-şi salva autoritatea umilită. S-o săruţi, te rog, din partea mea pe mama ta! De patru zile n-am vorbit cu Augustina!

între timp, tânărul s-a ridicat ascultător, aşa cum i se cerea unui copil bun şi nobil.

scuzaţi-mă, Irena şi Lida! a zis, folosind de-acum prenumele invitatelor sale. Trebuie s-o ajut pe mama să urce!

s-o săruţi, te rog, din partea mea pe Augustina! se strâmba Irena, după ce au plecat.

irena! a certat-o Lida.

dar nu vezi cum e? Toate astea mă îmbolnăvesc! a strigat Irena cu furie. Ai zice că şi în satul ei o strigau Margaret!

o cunoaşte, într-adevăr, pe mama ta? a întrebat Lida cu naivitate.

acum eşti serioasă şi tu? a reacţionat încă şi mai iritată tânăra fiică a Augustinei Lins. Augustina să privească spre o asemenea creatură! Uită-te şi tu! Ne-a stricat seara! Acum o să-l chinuiască înadins şi în mod răzbunător pe Alex, cu capriciile ei. Păcat, am fi dansat şi vals! a încheiat dezamăgită.

n-am pierdut mare lucru! a comentat cu indiferenţă prietena ei.

lida, nu ştii ce vorbeşti!

70

Divergenţa era aprigă în jurul problemei spinoase a numelui „Alexandros Delios".

este nobil, aristocrat, superior, spunea Irena cu obiceiul ei cunoscut de a înşirui sinonimele într-un lanţ nesfârşit.

este banal ca şi mama lui, răspundea Lida. Doar că ştie să ascundă asta cu îndemânare.

Totuşi, amândouă erau de acord asupra unui adjectiv: Alex Delios era frumos, fermecător, după cum spunea impunător Irena.

oricum, te-a simpatizat încă din prima clipă, a menţionat prietena ei. Eu, în locul tău, aş căuta să-l revăd.

însă Lida nu trebuia să caute nimic, fiindcă tânărul o va căuta primul. Va apărea ca o fantomă în faţa ei, oriunde: în curtea şcolii, unde se va preface că se întâlneşte prieteneşte cu Irena; pe strada ce trecea prin faţa casei ei, unde se va preface că, întâmplător, a venit să-şi viziteze un prieten; la biserică, unde e clar că mergea şi el, când nu lipsea din Austria pentru afacerile tatălui său. Un asediu pe care însă Lida avea să-l depăşească indiferentă, cu totul absorbită de noua ei situaţie.

Următoarea apariţie publică a fost după o lună. Trebuia să confirme laudele care începuseră să se adune în jurul talentului său: „rar", „unic", „irepetabil", „inimitabil". Din când în când, aceste cuvinte îi împresurau sufletul ca un ştreang,

71

dar, cu toate acestea, simţea o nevoie puternică de a retrăi momentele de la Musikverein, care au ţinut-o trează după recepţia din casa lui Margaret: ropotul de aplauze puternic, entuziast, nesfârşit! Un ritm îmbătător care i-a înfăşurat sufletul în fascinaţie, l-a umplut de un sentiment de dominare, de stimă de sine, de superioritate, ca şi când s-ar fi aflat deodată pe cea mai înaltă culme a lumii, lume pe care o privea cum i se supune umilă la picioare. Voia să audă din nou acest cântec ameţitor, ieşit din mâinile oamenilor, care o făcea deodată atât de diferită, iar aşteptările de-acum înalte ale publicului şi exigenţele artei sale îi impuneau să-şi sacrifice orice altă plăcere.

Cânta zi şi noapte, neîncetat, încât în unele zile rămânea cu obloanele închise, fără să distingă zorile de înserare. De altfel, dormea foarte puţin.

Într-o dimineaţă a fost trezită de clopotele de duminică de la biserica Sfântul Chiril: ding-dang, ding-dang, ding-dang... I se părea că le aude ca prin vis. Somnul îi închidea greu şi imbatabil pleoapele. S-a trezit pe la amiază şi a privit străzile goale ale Vienei. Aşadar, era duminică şi ea dormise. Prima duminică din viaţa ei când dormise. Se simţea oarecum indiferentă, indispusă. «Nu contează... voi merge la biserică data viitoare", s-a gândit, consolându-se.

Dar duminica următoare era ziua concertului de la Musikverein. Trebuia ca Irena s-o îmbrace şi s-o pieptene încă de dimineaţă.

72

glumeşti, Lida? Nu apucăm în niciun caz să mergem la biserică!

„Aşadar, două duminici pierdute", s-a gândit supărată şi a oftat. „Nu-i frumos, Lida..." însă seara, la Musikverein, mâinile oamenilor care aplaudau neîncetat au zdrobit orice protest al ei, aşa cum e zdrobit grâul la moară.

Lida nu a reuşit să meargă la biserică. Şi nici în duminicile următoare nu a reuşit. Ca frunza smulsă de pe pământ de vânt, cariera i-a transformat viaţa, ducând-o spre nicăieri. Nimic nu mai era la fel! Nimic nu mai era al ei! Timpul, care până atunci era marcat odihnitor de sărbători, de posturile mari, de Crăciun, acum o împresura din calendar ca o strânsoare: pe 12 iulie la Trieste, pe 25 iulie la Monaco, pe 6 august la Londra, pe 15 august la Paris... în zilele care rămâneau nemarcate aveau loc probe şi repetiţii, sudoare şi degete îndurerate umblând pe clape, nelinişti şi nopţi fără somn. Iar apoi rochii şi eşarfe, coliere şi accesorii. Un ritm sufocant, care uneori simţea că îi înăbuşă iubirea pentru artă, care ar fi fost de nesuportat, dacă nu se încheia prin ceea ce o răcorea ca adierea vântului în aerul canicular al verii: ropotul de aplauze, mereu acelaşi, în palatele care se schimbau. îl dorea! Avea nevoie de el din ce în ce mai mult, era singura despăgubire pentru o viaţă care se sacrifica.

73

în grădinile Augustinei Lins

Irena o însoţea cu entuziasm aproape în toate călătoriile ei. Găsise, în sfârşit, o cale de a evada din Viena, care o sufoca. Cerceta lacomă lumea, cât timp Lida era absorbită de probele ei, şi umbla veselă prin magazine, pentru a o împodobi aşa cum trebuia pe prietena sa. Lida simţea o recunoştinţă ascunsă pentru prezenţa ei, întrucât Irena era singura persoană care simţea că o iubeşte, în mulţimea care doar o admira. Tânăra fiică a Augustinei Lins avea, cu toată superficialitatea ei, o căldură blândă, care îi mângâia sufletul. „Să eşuezi? E cu neputinţă!", o încuraja pe Lida, atunci când se temea. într-o după-amiază, la Monaco, a intrat în hotel cu o sacoşă plină cu portocale.

ai nevoie de vitamine. îţi voi face suc să bei, a zis îngrijorată şi Lida s-a emoţionat.

ah, Irena...

Deseori se întreba de ce Irena prefera s-o însoţească pe ea şi nu pe mama sa în turneele ei istovitoare. Uneori Augustina Lins concerta în capitala vecină, dar, ghinion, se gândea Lida, niciodată nu s-a întâmplat ca drumurile lor să se întâlnească.

74

În afară de Irena, care o îndulcea cu iubirea ei, tânăra solistă îl avea în preajma ei ca o umbră şi pe cel pe care Irena îl admira, celebrul Alex Delios.

într-adevăr, sunt norocos, Lida, fiindcă îndatoririle mele profesionale îmi permit să mă desfăt cu talentul tău, zicea linguşitor tânărul.

Trecuseră la familiaritatea de a se adresa cu prenumele şi la singular, însă Lida continua să-l găsească agasant şi exagerat, în ciuda farmecului său.

omul este îndrăgostit până în măduva oaselor, îi spunea stăruitor Irena.

prostii, Irena, răspundea ea. Doar se plimbă prin capitalele europene. Şi, oricum, nu mă mai bate la cap cu el. îmi ajunge cariera mea.

lida, viaţa nu este doar pian şi aplauze, i-a spus într-o după-amiază Irena cu furie, are nevoie şi de oameni, de iubire.

dacă-i vorba de oameni, te am pe tine şi familia mea, a răspuns blând Lida. Şi, oricum, ce să fac, de vreme ce Alex Delios nu înseamnă nimic pentru mine?

o să însemne, a răspuns Irena, jucându-se cu vorbele. într-un final, îţi va mărturisi sentimentele lui, ce poate să facă?

eşti chiar prostuţă, Irena, a râs Lida.

Dar Irena Lins nu era prostuţă. Se întorseseră la Viena şi Lida a organizat imediat o petrecere,

îndemnată de prietena ei.
75
cu siguranţă vei da o petrecere de ziua ta de naştere. Şi va fi una modernă, tinerească. Îi vei invita pe toţi studenţii de la Academie, chiar şi pe vieneză, pentru a arăta respect şi superioritate, aşa cum fac artiştii demni. La un moment dat, vei cânta la pian pentru prietenii tăi. Vei vedea că toate acestea îţi vor creşte prestigiul, vei părea simplă şi umană.

şi unde se vor întâmpla toate astea? a întrebat Lida, care nu găsea atât de rea ideea prietenei sale.

la Augustina Lins, a zis Irena, rar şi solemn, aşa cum făcuse când i-a dat eşarfa mamei sale.

vrei să spui acasă la tine? a şoptit timid Lida.

vreau să spun că în grădina mea, a lămurit-o oarecum ascuţit Irena. Este vară şi va fi mai romantic acolo, a comentat ea pe un ton mai calm. Din fericire, Augustina va lipsi, fiind în vacanţă la Veneţia.

Lida a simţit o dezamăgire bruscă. Augustina Lins semăna cu o umbră care, îndată ce te apropii s-o atingi, dispare. însă asta a făcut-o încă şi mai respectabilă în ochii ei. în ciuda succesului său, Augustina rămânea încă pentru Lida o zeitate inabordabilă, fiindcă ea îşi compunea muzica, lucru pe care Lida îl visase de nenumărate ori, însă fără să-l poată face.
76
Astfel, pe 17 iulie, într-o sâmbătă dupăamiază, zi în care Lida împlinea 24 de ani, grădinile tainice şi tăcute ale Augustinei Lins s-au umplut de voci tinereşti. Un asemenea eveniment, o petrecere la Augustina Lins, era, fireşte, inedit şi a aprins fantezia tuturor.

Caria a venit devreme şi i-a făcut urări Lidei cu politeţe, după cum obişnuia. Alex Delios a întârziat. A venit după ce s-a întunecat de-a binelea. Era incredibil de fermecător în blugii casual1[3] şi în bluza albastră cu mânecă scurtă, care îi descoperea braţele atletice şi bronzate. S-a apropiat uşor de Lida, urându-i un cald: „La mulţi ani!", şi a rugat-o să se retragă puţin împreună, într-un colţ al grădinii, unde se răspândea o mireasmă îmbătătoare de trandafiri.

Tânărul a deschis o cutie de catifea şi a ridicat un colier în lumina slabă a felinarului de pe stâlp. Flori mici de diamante, ca stelele pe cer, se împleteau în el.

Îmi permiteţi, domnişoară Smirneou? a zis politicos şi cu mişcări uşoare a închis colierul la spate, sub părul care îi cădea Lidei pe umeri. Diamantele conturau o curbură fermecătoare pe pielea albă a gâtului.

[13] Stilul casual (în engleză) este un stil vestimentar potrivit activităţilor cotidiene, nepretenţios, care include haine confortabile, specifice chiar stilului sport, în care sunt incluşi blugii şi tricourile, (n.red.)
77
aş fi fericit, dacă l-ai purta la următoarea apariţie a ta la Musikverein.

alex! a murmurat cu uimire şi stinghereală Lida. îţi mulţumesc mult... Nu trebuia.

nu trebuia? a repetat încet Alex şi şi-a plecat capul. Lida, de mult timp vreau să-ţi vorbesc, dar...

Era limpede că se afla în dificultate. Cuvintele nu-i ieşeau de pe buze.

spune, Alex! l-a încurajat Lida, cu o emoţie care îi străpungea inima.

te iubesc, Lida! a zis încet Alex şi şi-a plecat iarăşi capul, ca un copil care spusese ceva rău şi aştepta să fie certat. Te iubesc, a spus iarăşi, cu mai mult curaj. Te-am iubit din prima zi în care te-am văzut. Nu te iubesc pentru talentul tău uimitor, pentru frumuseţea şi gloria ta, a zis, accentuându-şi cuvintele, nici pentru viitorul care îţi este scris cu aur în cale. Te iubesc pe tine, Lida, cu zâmbetul tău simplu şi politicos, cu sufletul tău adânc şi sensibil. Te-aş fi iubit chiar şi dacă ai fi fost simplă, anonimă, fără niciun talent, doar pentru comoara pe care o ascunzi în tine, căci eu de aceasta m-am îndrăgostit.

S-a oprit. Lida îl privea tăcută, paralizată de uimire. Paharul pe care se pregătea să-l ridice la gură îi rămăsese nemişcat între degete. Pentru prima oară i se vorbea aşa... atât de cald, atât de direct, către sufletul ei, care căuta iubirea.

nu vorbeşti! Te-ai supărat! a zis neliniştit Alex.
78
nu, nu! a murmurat ea. Doar că...

doar că nu simţi şi tu la fel. Ştiu, Lida, a oftat tânărul cu tristeţe. Văd în ochii tăi. Dar te voi aştepta cât va fi nevoie. Voi aştepta ca un cerşetor, până când te vei convinge de iubirea mea. Eu voi fi aici, a încheiat el.

alex, a spus aproape îngrozită Lida. Poate... poate că nu trebuie. Poate că te aşteaptă altceva, altcineva...

altcineva? a întrerupt-o Alex. Pentru mine nu există altcineva, Lida, nici nu va exista. Alex Delios iubeşte o singură dată şi veşnic.

Lida şi-a întors stânjenită privirea în jur, uitându-se la tinerii care petreceau. Şi a simţit din nou acei doi ochi albaştri, cunoscuţi, care erau aţintiţi asupra ei: Caria! Iarăşi ea. Stătea în spatele coloanei de vizavi. Era singură, ca şi când ar fi spionat. Ochii ei îl priveau fioros pe Alex, cu ură şi furie, ca o leoaică ce se pregăteşte să-şi atace prada.

Lida a simţit un val puternic de mânie. „Asta e prea mult", şi-a spus în gând.

să mergem, Alex! a zis cu hotărâre. Am lăsat-o pe Irena singură.

Dar Irena urmărise scena de la câţiva metri depărtare şi a ghicit, fără greşeală, amănuntele.

deci? a întrebat-o în dimineaţa următoare, sub statuia lui Liszt.

deci ce? a oftat Lida, care îşi petrecuse toată noaptea gândindu-se. Mi-a mărturisit sentimentele lui, aşa cum ai prezis tu.

-Şi?

şi ce?

şi n-ai răspuns! a strigat entuziastă Irena. Am văzut, Lida! Am înţeles!

irena, te rog! a reacţionat deranjată Lida. Dacă voi simţi ceva pentru Alex, voi răspunde. Să fii sigură de asta.

dacă... sau când... a zis Irena, dar fii atentă să nu fie prea târziu.

ce vrei să spui? a întrebat Lida, oarecum tulburată. Există o altă fată în viaţa lui?

nu, dar ea speră. Ai văzut cum te priveşte vieneza atunci când sunteţi împreună?

caria? a murmurat Lida. Caria este interesată de Alex?

nu, draga mea, a zis cu ironie Irena. Caria este interesată de cariera ei.

Lida a privit-o încurcată, întrebătoare.

ascultă, Lida, a spus serioasă Irena. Ţi le voi explica pe toate clar, aşa cum le ştiu de la mama mea. Spaţiul în care te afli este ca nisipurile mişcătoare. Astăzi eşti pe culme, pe Himalaya. Mâine te poţi afunda în adâncurile Tartarului. E suficient doar un eşec, un moment de ghinion, o boală, în fine, pentru ca adversarul să te depăşească ireversibil. Caria ştii mai bine ca mine este talentată, doar cu o treaptă mai jos decât tine. Dacă n-ai fi fost tu, astăzi ea ar fi fost solista. Şi, crede-mă, e foarte tânără şi foarte ambiţioasă pentru a renunţa la visul ei atât de uşor. Nu e de

ajuns doar talentul tău. Nu zic, acesta este principal în arta ta. Dar, dacă vrei să te statorniceşti în poziţia pe care o ai astăzi, trebuie să te fortifici şi altfel. Să împleteşti în jurul tău o pânză puternică de prieteni şi cunoştinţe, care să te protejeze.

şi câte cunoştinţe are mama ta? a întrerupt-o Lida.

mama mea! a strigat Irena. Las-o pe Augustina, Lida! Acolo unde se află astăzi n-o mai poate atinge nimic. Şi apoi, să nu gândeşti că este atât de retrasă pe cât crezi. Dar, oricum ar fi, s-o lăsăm pe Augustina Lins! Este un caz special, unic, a comentat cu înţeles. Tu ai doar 24 de ani, Lida. Să te iubească un Alex Delios, din poziţia în care se află, este o favoare pe care ţi-o face viaţa.

dar ce legătură are Alex cu muzica? a întrebat mirată Lida.

el, niciuna, însă mama lui are, a răspuns Irena.

margarita? a râs Lida.

margarita, după cum ai cunoscut-o şi tu, este complet idioată. Nu poate deosebi chitara de vioară. Şi, dacă-i spui că Voltaire[14] a fost compozitor, îţi va cere să-i cânţi una dintre partiturile lui. însă această piticanie grasă, aşezată peste

[14] Voltaire (1694-1778), pe numele său adevărat François-Marie Arouet, a fost un scriitor şi filozof iluminist francez, (n.red.)

averea uriaşă a soţului ei, Aristidis Delios, devine gigant, a zis Irena. Şi, pentru a fi luată drept iubitoare de artă, este sponsor pentru mai bine de jumătate dintre manifestările culturale ale Vienei şi al multor concerte ale Orchestrei Simfonice de Stat, a completat, accentuând acel „şi". Zice că se inspiră din instituţia sponsorizării din vechea Grecie. închipuie-ţi că a fost decorată până şi de

Ministerul Culturii! Te informez că îl cunoaşte personal pe Ludvih Vait şi întregul consiliu de la Musikverein, fiindcă ea îi sponsorizează din belşug! Ce credeai, Lida? Arta, în afară de sentimente, are nevoie şi de bani, pentru a exista, şi acest lucru e valabil în toată lumea. Şi sunt datoare să te informez, a încheiat cu înţeles, că, în afară de idioată, Margaret este şi cumplit de rea.

Lida asculta, mirându-se cum era posibil ca o persoană atât de needucată ca Margarita Delios să aibă o asemenea influenţă în viaţa culturală.

haide acum, Irena, exagerezi! s-a împotrivit ea. Găsesc imposibil ca Ludvih Vait să nutrească fie şi o picătură de preţuire pentru această creatură şi să se supună capriciilor ei.

în privinţa asta, ai dreptate, a acceptat Irena, Vait e ca o sabie! însă nu e singurul de acolo, Lida, şi nici veşnic nu este. Se apropie de 75 de ani, după cum ştii, şi succesorul lui, te informez, îşi ia deseori ceaiul la Margaret şi se numeşte Helmud Rei, iubitul unchi al prietenei tale dragi, din marea familie de muzicieni Rei. Crezi cumva

că o fi vreun înger Caria şi că aşteaptă atât de răbdătoare şi netulburată?

Lida a privit pentru o clipă îngrijorată.

foarte bine! Şi ce să fac, Irena? a întrebat ferm. Vreau să-mi asigur cariera cu orice preţ. Ştii asta. Dar am şi principii! Poate că... a zis şi s-a oprit brusc.

Da, poate că Lida se schimbase. Poate că nu mai mergea la biserică, nu mai avea timp şi, chiar dacă ar fi avut, găsea acest lucru plictisitor, dar nu îndrăznea să recunoască asta în sinea ei. Poate că nu se mai ruga decât atunci când simţea că o ameninţă vreun pericol şi asta din obişnuinţă, nu din inimă... însă trupul, onoarea, curăţia, pe acestea le păzea nu doar din credinţă, ci şi datorită educaţiei, şi din onestitate sinceră, şi din demnitate feminină, cum spunea. Şi, mai presus de toate, nu i se va dărui niciodată unui bărbat pe care nu-l iubea.

am principii, Irena! i-a spus iarăşi prietenei sale.

şi cine ţi-a spus să le încalci? a răspuns la fel de ferm Irena. Lida, adevărat îţi spun, a continuat şi vocea i-a devenit serioasă, aşa cum nu prea obişnuia. Sunt ultima persoană care îţi va cere aşa ceva. Chiar dacă te găsesc încă demodată, totuşi îmi placi. Chiar şi aceste lucruri pe care mi le spuneai la început, că vrei să mergi în rochie albă de mireasă la biserică, neatinsă, le găsesc fermecătoare, deşi imposibil de aplicat. îmi

place cum gândeşti. Şi atunci când gândeai mai demodat îmi plăceai, i-a spus cu sinceritate. Şi nu e rău să mergi din când în când la biserică, a completat în mod ciudat.

S-a oprit puţin şi apoi a zis:

nu i te dărui lui Alex! şi aceste cuvinte s-au auzit ca o poruncă şi totodată ca o rugăminte. Doar nu-i spulbera speranţele! Nu-l supăra! Dă-i timp şi lasă-l să se învârtă în jurul tău ca o albină în jurul florii. Foloseşte-te de împrejurări, asta îţi spun. Şi, nu se ştie... Oricum, mă minunez de tine, a zis serioasă. Jumătate din Viena este îndrăgostită de Alex. Olga, Linda, Steisy...

nu cumva şi Irena Lins? a întrerupt-o prietena ei, pe jumătate în glumă, pe jumătate serios.

lida, mă subestimezi! a strigat Irena şi faţa ei mică s-a înroşit ca un mac. Cu Alex sunt prietenă, chiar el a spus-o. Iar eu nu fur ceea ce îi aparţine unei prietene! Nici măcar nu ating! Şi Irena Lins are principii!

A strigat cu furie şi cu sinceritate, lucru care a făcut-o pe Lida s-o privească încă o dată cu emoţie.

ah, Irena...

„Ai compromis-o...”

în zilele care au urmat, a simţit o îngrijorare tulburătoare, gândindu-se la scenariile de coşmar ale prietenei sale. Le găsea fanteziste şi aproape imposibile. „Exagerează, îşi spunea, ca întotdeauna, Irena exagerează."

De altfel, noua ei apariţie la Musikverein a umplut-o de entuziasm. Era o manifestare originală care urma să concentreze aproape toată Europa în capitala austriacă. Orchestra Simfonică din Viena urma să interpreteze repertoriul ei clasic, pentru ca pe scenă să danseze trupele ruseşti de balet de la Balşoi[15], iar solista o acompania singură pe cea de-a doua dansatoare din lume după „regina" care deja se retrăsese, Tatiana Lihnea, pe „Princess", „prinţesa" artei dansului. Probabil era ciudată această

Princess, cam tot atât cât Augustina Lins, fiindcă ceruse să danseze

[15] Teatrul Balşoi, tradus în română ar însemna „Teatrul Mare", se află la Moscova. Este unul dintre cele mai importante teatre de prestigiu internaţional din Rusia, unde se dau spectacole de operă şi balet, (n.red.)

pe simfonia Din lumea nouă a lui Dvorak[16], o compoziţie cu un ritm foarte deprimant.

Lida se întreba ce fel de mişcări de dans ar putea inspira o partitură atât de tristă. Dar Princess a cerut ceva încă şi mai ciudat: să nu se întâlnească niciodată cu pianista. Se va pregăti fiecare separat şi dansatoarea va adapta pe scenă coregrafia pregătită de ea, în interpretarea specială a solistei. „Vrea să-şi dovedească valoarea", s-a gândit Lida când a auzit, dar la fel voia şi ea. Acel spectacol era esenţial în cariera ei. Unea două arte şi în acelaşi timp două părţi ale Europei: cultura muzicală a Occidentului şi cultura dansului, promovată în Orient. Austria şi Rusia, şi nu numai acestea, aveau să aplaude împreună la Musikverein: o experienţă irepetabilă.

Se pregătea intens. Cânta fără pauză. Dormea puţin şi mânca şi mai puţin. Îl aştepta în sala de concerte pe Ludvih Vait. Era încă luna mai şi în capitala austriacă ploaia arunca picături înmiresmate prin ferestrele deschise. Când a vrut să se ridice, lumea ei s-a întunecat, culorile s-au amestecat şi Lida s-a ghemuit leşinată pe podea. S-a trezit simţind mâinile vienezei udându-i faţa cu apă.

eşti bine, Lida? a întrebat îngrijorată.

A ridicat-o cu atenţie şi a ajutat-o să se aşeze pe scaun. Ludvih Vait a intrat în sală îngrijorat.

[16] Antonin Leopold Dvorak (1841-1904) a fost un compozitor de muzică clasică originar din Cehia, (n.red.)

ce-ai păţit, fata mea? a întrebat neliniştit şi a privit cu atenţie faţa ei încă palidă.

lida, a zis, în ultima vreme ai obosit. Cred că nu trebuie să mai cânţi la spectacolul Vocea dansatorilor, a încheiat hotărât.

L-a privit buimacă.

sunt bine, domnule profesor, a zis încet. A fost o simplă indispoziţie.

nu, Lida, a întrerupt-o el sever. Există limite umane şi trebuie să le respectăm. Nu contează, a zâmbit. De data asta va cânta Caria, solista de rezervă, a spus, arătând cu simpatie spre fata de lângă ea. De altfel, Dvorak se potriveşte mai bine cu temperamentul ei.

cum credeţi, domnule profesor. Succes, Caria! a zâmbit politicos şi a ieşit din sala de concerte.

A simţit că pământul îi fuge de sub picioare. „De data asta va cânta Caria." Caria. îi va fura visul din mână, aşa cum ea i-l furase pe al său. Ea va fi cea care va primi aplauzele de la lumea venită din toată Europa. Va deveni solistă, poate că nu doar o singură dată. „Dvorak se potriveşte mai bine cu temperamentul ei."

A simţit că o durere îi străpunge inima, ca o ţepuşă. Se grăbea să ajungă acasă. Când a ajuns, a ieşit imediat pe balcon, ca să inspire aerul care se împuţina. Dedesubt, Viena se vedea ca o miniatură de pe o carpetă. A simţit că se micşorează... Fără titlul ei, fără valoarea ei, fără lumini şi

flash-uri era şi ea o miniatură neînsemnată, un nume nesemnificativ, fără vreun scop, un suflet fără temelii...

Gândurile îi îndurerau mintea. Poate că indispoziţia ei de moment era doar un pretext. Poate că vieneza a uneltit împotriva sa, poate că unchiul ei, Margaret, Alex care aştepta fără răspuns sau poate că profesorul care voia perfecţiunea... Trebuia să reacţioneze într-un fel, să se apere, se gândea. Trebuia, înainte de toate, să audă cum cântă Caria partitura lui Dvorak...

În dimineaţa următoare a trecut pe la şcoală, veselă şi vioaie. Voia să nu-şi arate tulburarea de peste noapte şi a reuşit cu îndemânare, cu un machiaj îngrijit. A salutat-o politicos pe Caria, care aştepta în sala de concerte.

azi eşti mai bine, Lida? a întrebat ea cu interes.

mult mai bine, mulţumesc! a răspuns cu un zâmbet.

Îţi urez să revii curând!

mulţumesc, Caria. Tu cum eşti? a zis, schimbând tema discuţiei. îmi imaginez că Dvorak te entuziasmează.

e bun, a răspuns cu reţinere tânăra.

ah, Caria, a rugat-o deodată. Cântă-mi puţin, ca să te ascult. Cânţi atât de bine această partitură!
cu plăcere, dacă vrei tu... a acceptat oarecum surprinsă Caria şi a început.
89
Interpreta, într-adevăr, sublim, cu acele apăsări sigure şi hotărâte ale clapelor pe care Lida le admirase la concurs, dar care acum simţea că îi călcau sufletul ca tălpile unui cotropitor.
minunat! a murmurat, neputându-şi ascunde preţuirea pentru ceea ce auzea.
îţi mulţumesc, Lida! a răspuns simplu tânăra. Văd că te-ai adaptat bine în oraşul nostru, a zis după o tăcere scurtă, schimbând acum ea tema discuţiei. Cu Irena Lins eşti ca o soră. Mă bucur! Irena e o fată bună!
da, a răspuns distrată Lida, observând cât de vorbăreaţă era în acea zi vieneza.

am văzut că l-ai cunoscut şi pe Alex! a continuat cu o oarecare şovăială.
Lida s-a simţit stânjenită.
da, s-a grăbit să-i răspundă. Un băiat foarte bun.
vă cunoaşteţi de mult timp?
desigur.
se pare că te simpatizează, a insistat iarăşi Caria.
Era clar că îi era greu, dar continua să vorbească, răvăşindu-i sufletul Lidei.
e ceva reciproc, Caria! a zis cu o încredere prefăcută. Şi eu îl simpatizez. Desigur, avem de gând să oficializăm relaţia noastră, a încheiat, mirându-se şi ea de acea minciună grosolană care îi ieşise de pe buze.
Caria a făcut ochii mari, aproape îngrozită.
90
nu-i prea devreme, Lida? De cât timp vă cunoaşteţi? a zis dintr-odată, ca şi când ar fi vorbit cu una dintre surorile ei mai mici.
Lida s-a mirat de autoritatea din glasul ei. „Vrea să-mi ia locul şi în acest aspect al vieţii, ca şi în carieră", s-a gândit şi a simţit dintr-o dată cum o cuprinde furia.
în fine, Caria, a zis grăbit. Nu te îngrijora pentru mine. Tu ai în faţă un concert şi efortul este mare.
sigur, a murmurat Caria şi n-a mai vorbit.
Doar ochii i s-au înnourat de tristeţe şi de îngândurare.
A ascultat cum cânta, tăcută, admirând în taină interpretarea ei. Doar într-un singur moment, acolo unde partitura era la punctul culminant, solista, de-acum experimentată, a observat că degetele Cariei pierduseră polifonia[17]. A fost doar un moment, care însă nu va trece neobservat.
cânt bine, Lida? a întrebat îngrijorată tânăra.
da, a murmurat ea mecanic.
mi se pare că undeva, aici, fac o greşeală, dar nu pot să-mi dau seama exact. Vrei să cânt din nou ca să asculţi?
cântă!
[17] Polifonie arta şi ştiinţa suprapunerii coordonate a mai multor linii melodice care se află în relaţii armonice, fără ca în ansamblu ele să-şi piardă individualitatea melodică. (nota trad.)
91
A repetat şi ea, atentă, a auzit încă o dată greşeala de la polifonie. Era mică, dar serioasă pentru nivelul Musikverein-ului.
ce zici? a întrebat Caria.
da, Caria, a răspuns şi a simţit o sfâşiere în piept, ca şi când ceva s-ar fi rupt. Da! a repetat şi mai sigură. Cânţi minunat! Crezi că faci o greşeală, din cauza îngrijorării tale. Şi eu am păţit asta, şi simţea că vocea care îi ieşise de pe buze nu mai era a ei.
dacă spui tu! a zis Caria fără reţinere. îţi mulţumesc, Lida.
n-ai pentru ce, a răspuns ea şi şi-a întors privirea spre fereastră.
Se simţea rău, ciudat, dar cu coada ochiului l-a văzut pe Vait intrând pe poarta mare a şcolii. „Căutătorul perfecţiunii", a comentat în gând şi o idee ciudată i-a fulgerat în minte. „Lida, e cu neputinţă!", a protestat uşor în ea o voce.
S-a ridicat brusc.
acum plec, Caria. E deja amiază şi mi-e foame.

mergi cu bine, i-a răspuns ea.

A ieşit grăbită din sala de concerte. S-a dus direct vizavi, în sala B. A lăsat uşa întredeschisă şi s-a aşezat la micul pian. Tremura. „Lida, ce cânţi?", a murmurat iarăşi vocea blajină, dar a ignorat-o. „Poate că asta e singura ta ocazie", a răspuns. Aştepta cu nerăbdare. L-a văzut pe Vait ieşind din sala unde cânta Caria, cu faţa îngândurată.

92

Lida şi-a pus repede degetele pe clape şi a început să interpreteze partitura lui Dvorak. Cânta corect şi tare, apăsând clapele cu hotărâre.

Profesorul se oprise la uşă şi o asculta. Ea se făcea că nu l-a observat. A continuat. A interpretat fragmentul în care Caria greşise şi a mers mai departe. Vocea lui Vait a întrerupt-o, uşurând-o.

lida, văd că eşti bine!

foarte bine, domnule profesor, mulţumesc, a răspuns, prefăcându-se nebănuitoare. Doar am trecut pe la şcoală, ca să cânt ceva care să mă înviorеze.

lida, de vreme ce poţi, vei interpreta în Vocea dansatorilor. Şi nu e nevoie să faci probe. Ceea ce am auzit acum este fără greşeală, a spus profesorul şi a ieşit din sală.

Lida voia să scoată un strigăt de biruinţă, dar s-a abţinut. Doar s-a ridicat cu hotărâre, adunându-şi în grabă lucrurile. Acum îi era cu adevărat foame.

Chiar vizavi, cum a ieşit pe uşă, o privire cunoscută s-a oprit iarăşi asupra ei. Caria o privea insistent şi tăcut. Nu avea ură în ochi. Doar amărăciune şi reproş, expresia de reproş a omului care a fost trădat. Ochii ei întristaţi, albaştri şi mici, întrebau: „De ce? De ce?"

Şi-a înclinat repede capul şi a ieşit din şcoală, fără să salute.

93

„Ai compromis-o!", a început să murmure vocea, monotonă ca ploaia mohorâtă care cade uşor pe balustradele balcoanelor.

încerca să se preocupe de orice altceva, pentru a nu o mai auzi în minte. „Ai compromis-o!", a continuat vocea, prigonitoare şi indiferentă.

„Nu!", a reacţionat cu putere. Nu, n-a fost ea vinovată, a făcut ceea ce trebuia pentru a-şi apăra cariera.

„Ai compromis-o!", a zis iarăşi încet vocea.

„Ba nu", a negat ea din nou. Nu era adevărat. A învins-o prin valoarea ei pe Caria, ca atunci la concurs. Ea cânta mai bine. De altfel, şi vieneza ar fi făcut la fel în locul ei. Caria o ura. Voia chiar şi pe Alex să i-l răpească. „Ai compromis-o!", continua neîncetat vocea.

A privit cu disperare în jurul ei, în camera mică, şi a simţit pereţii învârtindu-se şi aplecându-se spre ea, ca şi când ar fi fost gata să cadă. Crucea, Floarea-soarelui, samarineanul cel milostiv aflat pe pian; samarineanul cel milostiv, Floarea-soarelui, Crucea. Odinioară o priveau cu iubire, apoi cu indiferenţă, iar acum strigau toate în cor, ca într-un concert de coşmar: „De ce, Lida? Cum ai putut să faci asta? Trebuie să te căieşti, să te căieşti, Lida!" însă nu mai putea face asta. Nu era posibil să se lipsească de faima, de cariera ei.

Şi-a luat privirea de pe pereţii care o judecau Şi a închis cu hotărâre uşa după ea. Va merge s-o întâlnească pe Irena la restaurantul cunoscut.

94

Sigur, Irena, când o va auzi, o va felicita. Dar Irena n-a auzit-o, fiindcă Lida nu i-a spus nimic...

În seara aceea de duminică, 26 mai, la Musikverein, celebra solistă Lida Smirneou a interpretat aşa cum nu s-a mai auzit niciodată. Agonia lui Dvorak devenea un strigăt trist şi sfâşietor. Nu s-a uitat la Princess nici măcar o dată. Privea doar în fugă şuvoaiele de păr care dansau, încolăcindu-se pe trupul ei ca şerpii pe care îi văzuse odată într-o carte de poveşti. Nici nu întrebase mai multe despre ea, cum voia la început, nici măcar numele ei adevărat. N-o interesa. Doar s-a înclinat când au izbucnit aplauzele luptase atât de mult pentru ele şi a plecat de pe scenă tăcută şi grăbită.

„Nu eşti fericită, Lida", a murmurat în ea acea voce blajină, dar ea n-a răspuns.

95

Nefericită

Alex observase indispoziţia şi oboseala ei. Doar el observase, fiindcă Irena era preocupată de părul ciudat al lui Princess şi se întreba cum ar putea să-şi facă o coafură la fel. Lida încerca să uite întâmplarea cu Caria. De altfel, Caria plecase în vacanţă şi Lida voia mai mult decât orice să plece şi

ea.
ce ai, Lida? a întrebat-o Alex, privind-o serios din colţul canapelei. Se aflau în casa lui doar ei doi, în acel salon în stil baroc care o dezgusta. Alex o invita destul de des şi ea mergea supusă, ascultătoare. Vocea ţipătoare şi idioată a Margaretei, care îi ura bun venit ca nurorii sale, o răvăşea, dar se ducea totuşi acolo, fiindcă aşa cereau nevoile vieţii, după cum ar fi spus şi Irena. După întâmplarea cu Caria, viitorul îi apărea încă şi mai nesigur.
ce ai? a întrebat insistent tânărul, văzându-i tăcerea.
nimic, Alex.
cum nimic, când ochii tăi seamănă cu cerul înnorat? a remarcat Alex îngrijorat.
I-a zâmbit încă şi mai trist decât înainte. El a venit lângă ea.
96
Lida, dacă vrei, poţi să taci, dar să ştii că eu sunt mereu aici! a zis şi i-a mângâiat cu tandreţe părul castaniu.
Fără să ştie de ce, Lida a lăcrimat. Avea atâta nevoie de o mângâiere şi Insula Skiathos era departe, foarte departe, şi nici nu ştia dacă ar fi vrut să fie mai aproape.
plângi, iubirea mea? a zis Alex consolator, cu îngrijorare. Vino, sprijină-te de mine. Lângă mine vei fi în siguranţă. Nu te va putea răni nimeni şi nimic!
Şi-a plecat instinctiv capul pe umărul lui, ca un copil. El şi-a încolăcit ocrotitor braţele în jurul trupului ei.
cine a făcut-o pe Lida mea să plângă? i-a spus cu tandreţe, în şoaptă, la ureche.
Mâinile lui i-au ridicat părul.
cine a rănit inima lui Alex?
Braţele lui au strâns-o şi mai mult. Ochii săi umezi şi lucitori o ameţeau.
„Pleacă, Lida!", s-a auzit neliniştită vocea blajină.
nimeni nu te va răni lângă mine! a răspuns blând şi dulce Alex.
Se simţea atât de bine, atât de ocrotită în braţele lui. „Pleacă, Lida!", a şoptit paralizată şi îngrozită vocea. Mâinile lui Alex o întindeau blând pe braţul catifelat al canapelei.
„Nu i te dărui lui Alex, Lida!", a auzit deodată în ea o voce iubită de fată, ca o poruncă şi
97
totodată ca o rugăminte. „Nu i te dărui lui Alex!" „Irena", a suspinat Lida.
Şi-a deschis îngrozită ochii pe jumătate închişi. A dezlipit în grabă mâinile băiatului, care-i strângeau mijlocul. S-a ridicat, trăgându-şi în sus rochia pe jumătate descheiată. Respira cu răsuflări scurte, ca ale unui animal care a scăpat din ghearele celui care-l vâna.
ce-ai păţit, Lida? a întrebat tulburat tânărul.
nimic! Doar că nu pot! Nu mă simt bine, Alex! a zis, gâfâind şi privind înspăimântată în jurul ei.
întinde-te aici să dormi. Dacă vrei, chem un medic.
nu, nu, Alex! a răspuns cu teamă. Du-mă acasă, te rog! Mă simt foarte obosită, l-a rugat.
înţeleg, Lida! a zis Alex şi vocea lui s-a auzit îndepărtată, rece, aşa i s-a părut.
A dus-o cu maşina până la ea acasă. Pe drum n-au schimbat nicio vorbă. Tremura. Umerii şi mâinile o dureau. O durea şi tăcerea lui Alex. Oboseala şi deznădejdea îi îngreunau trupul, sufletul...
A intrat în casă, în cameră. A aprins lumina, apoi a stins-o. Crucea, samarineanul cel milostiv, Floarea-soarelui... N-a suportat. A intrat instinctiv în baie... A început să se spele cu aviditate cu apă pe umeri, pe braţe, pe faţă... „Cât de jos! Cât de jos poţi să cazi pentru nişte aplauze?", a urlat vocea din ea, devenind uriaşă. Aceeaşi voce care îi striga insistent: „Ai compromis-o!"
98
A izbucnit într-un plâns puternic, nestăpânit. Suspinele îi zguduiau trupul şi acopereau zornăitul soneriei. „Eşti nefericită! Nefericită, Lida!"
Irena insista îngrijorată. Plănuise să meargă la petrecerea lui Ştefan şi Colin, dar s-a răzgândit. Lida era cea mai bună alegere, chiar dacă ar fi trezit-o.
I-a deschis târziu, după ce a ieşit din baie. Lacrimile i se vedeau încă uscate pe pleoape.
ce-ai păţit? a întrebat speriată prietena sa.
nimic.
cum nimic? Atunci de ce-ai plâns?
am plâns? Nu, ţi se pare. E de la apă, a zis, ştergându-şi ochii. Am făcut baie, a anunţat-o

indiferentă.

ai făcut baie? a întrebat-o Irena cutremurată, privindu-şi cu coada ochiului ceasul.

Era trecut de 12.30.

-Da.

unde ai fost? Te-am sunat la telefon toată după-amiaza şi ai avut şi mobilul închis.

la Alex, a răspuns Lida, prefăcându-se indiferentă, dar o tresărire a făcut-o să-şi ridice involuntar umerii.

Irena a privit-o cu frică. I-a văzut ochii şi trupul care tremura. Şi-a plecat tulburată capul.

atunci plec. E târziu.

pleci? a zis Lida. Vino înăuntru! Unde să pleci la ora asta?

am ieşit să merg la petrecerea lui Ştefan şi Colin şi am trecut doar să văd ce faci, pentru că

eram îngrijorată. Noapte bună! a zis şi s-a întors brusc cu spatele.

Lida a închis uşa după ea, obosită. Nu mai suporta! A căzut în pat aproape paralizată.

Irena Lins s-a întors acasă aproape tremurând. Şi-a simţit inima bătându-i zgomotos. Era încărcată, mâhnită înlăuntrul ei. Lida fusese la Alex până târziu, făcuse baie la miezul nopţii şi plânsese. Sigur Lida făcuse ceva ce nu voia, cu un băiat pe care nu-l voia, a ghicit Irena cu intuiţia ei. Sigur se simţea nefericită şi acest lucru nu putea fi schimbat uşor, ar fi rămas mereu cu această cicatrice, fiindcă Lida era o fiinţă diferită de celelalte. Nu semăna cu o fată din vremurile noastre, nu putea fi împăcată cu asta.

„Tu eşti vinovată, Irena", s-a gândit ea şi s-a tulburat şi mai mult. „Tu ai împins-o la asta!"

mamă! a strigat dintr-odată. Mamă!

Voia să vorbească, indiferent cu cine, pentru
a se descărca. A căutat în bucătărie, în salon, în cameră.

mamă!

irena, de ce strigi? s-a auzit înfundat vocea Augustinei Lins, din dormitorul închis. Când vei învăţa bunele maniere?

Irena a închis uşa cu furie. S-a aşezat pe podea, cu genunchii la piept, pe care i-a cuprins cu braţele.

„Eşti o idioată, Irena!", a strigat, aproape tremurând. „Eşti o idioată, ticăloasă şi superficială. Şi nimic nu faci cum trebuie."

Şi-a aplecat capul între genunchi şi şi-a strâns puternic braţele în jurul lor. Simţea o povară care îi înăbuşea sufletul. Toate erau atât de împovărătoare, atât de ciudate în noaptea aceea.

„Eşti o idioată, Irena!", a strigat iarăşi înlăuntrul ei. „O catastrofă! Ştii doar să pierzi tot ceea ce iubeşti! Nu meriţi nimic, nimic!"

Simţea nevoia să plângă, să plângă neîncetat, inexplicabil. Lida era nefericită şi de vină era ea. Din dormitorul închis se auzeau sunetele harpei, melodioase şi pătrunzătoare. Lacrimile i-au umplut ochii, dar le-a oprit brusc. A privit în jur cu o furie ciudată.

S-a ridicat dintr-odată de pe podea. A luat cheile care erau căzute pe covor şi a închis cu putere uşa după ea.

Noaptea era întunecată, fără lună şi cu stele puţine. „Mă duc la Ştefan şi Colin", şi-a zis în gând. Va merge să se distreze, să danseze până dimineaţa. Noaptea răcoroasă de iunie îi mângâia faţa. „Eşti o fată tânără, Irena! Revino-ţi!", şi-a zis cu hotărâre şi s-a pierdut în noaptea care o învăluia...

„Revino-ţi, Lida!", şi-a zis şi prietena ei cu hotărâre. „Nu s-a întâmplat mare lucru. De altfel, eşti o fată tânără!"

Se supărase pe Alex pentru acele atingeri îndrăzneţe şi grăbite. „Totuşi, îşi zicea, Alex mă iubeşte. Câtă răbdare să mai aibă şi el?" Trebuia să-şi pună ordine în viaţă, să se organizeze. Alex îi propusese să se logodească.

A început să-şi împletească părul în faţa oglinzii. Ochii i-au căzut pe plicul care, din indiferenţă, rămăsese nedeschis pe noptieră din ziua precedentă, de la amiază.

„Ministerul Culturii din Atena"

L-a deschis curioasă: „Stimată domnişoară Smirneou, ar fi o mare onoare pentru noi, dacă aţi participa la manifestările de comemorare şi cinstire a scriitorului Alexandros Papadiamantis[18]..." A citit nerăbdătoare printre rânduri... Era invitată pe insulă. Era anul dedicat comemorării lui Papadiamantis în Grecia şi i se cerea să colaboreze în Skiathos cu Markella Loizou, actriţa cu voce de catifea. Aceea va citi fragmente din Papadiamantis, iar Lida o va acompania la pian.

„Minunat!", a strigat cu entuziasm şi bucuria i-a luminat multe zile după aceea ochii.

La Skiathos, după cinci ani, inspirând briza care venea dinspre mare, foarte sărată şi răcoroasă, cântând în micul lor teatru pentru tata şi

[18] Alexandros Papadiamantis (1851-1911) a fost un important scriitor grec din secolul al XIX-lea, originar din Insula Skiathos. (n.red.)

102

mama, pentru Eva şi dascălul ei. Cutreierând cu Irena şi Alex pe ţărmuri.

La Skiathos cu Alex... S-a oprit. Sub lumina lunii îi va răspunde cu hotărâre lui Alex: „Da! Da!" Alex, fiul Margaritei Delios, o iubea sincer, îşi amintea vocea tandră: „Lângă mine nimeni nu te va răni." Era tot ce îşi dorea mai mult. O iubea, iar ea începuse să-l simpatizeze: ochii lui strălucitori, zâmbetul, perciunii care îi încărunţeau...

„La Skiathos mă voi logodi", s-a gândit. „Voi fi fericită." Voia să zâmbească, dar n-a putut.

Zornăitul soneriei a oprit-o din visare. „Irena trebuie să fie", a zis cu o presimţire. De o săptămână nu se văzuseră şi Lida n-o căutase. Avea nevoie să petreacă un timp singură.

tocmai la ţanc! i-a zis bucuroasă prietenei sale. Irena, plecăm!

unde?

I-a dat plicul în mână.

frumos! a zis ea. în sfârşit vei merge acasă. Cred că ţi-a fost dor de ei!

da, a încredinţat Lida. Vom merge împreună, Irena. Vom petrece minunat!

nu, Lida! a răspuns încet, dar hotărât prietena ei.

cum adică nu?

nu voi veni!

cum nu vei veni? De ce?

nu voi veni, a zis iarăşi Irena hotărâtă. în familia ta... Nu, nu pot.

103

dar ce spui acum? a strigat Lida. Sigur că vei veni!

nu insista! a întrerupt-o Irena. Ascultă, vreau să petrec o vară cu mama mea. Anul acesta nu are alte concerte, s-a justificat.

este minunat! De ce nu mi-ai spus de la început? a strigat Lida cu naivitate şi s-a aşezat la pian.

Entuziasmul pentru noul ei spectacol făcuse să-i dispară pentru moment melancolia.

iartă-mă, Irena, dar trebuie să mă pregătesc. Trebuie să pregătesc partiturile care se potrivesc cu romanul Ucigaşa. înţelegi?

înţeleg, a zis încet Irena şi s-a aşezat în fotoliul de vizavi, privind-o tăcută pe prietena ei.

Lida interpreta din Liszt. La un moment dat i-a aruncat Irenei o privire pe furiş.

ce-ai păţit?

nimic, i-a răspuns ea.

îmi pari oarecum palidă, a spus Lida. Şi parcă ai slăbit.

lasă prostiile, Lida! s-a grăbit să-i răspundă Irena. Când am apucat să slăbesc? Doar o săptămână nu ne-am văzut.

A tăcut iarăşi. Pentru câteva minute doar pianul s-a auzit în cameră.

irena, a zis încet Lida şi a încetat să mai cânte. Ştii, la Skiathos mă gândesc să mă logodesc cu Alex.

Irena a făcut ochii mari.

104

cu adevărat? s-a mirat ea şi a privit-o pe Lida gânditoare.

nu te bucuri? a întrebat-o ea.

cum să nu? Desigur! a răspuns Irena. Dar tu?

mă bucur! a murmurat Lida. Cum să nu mă bucur? a zis cu mai mult entuziasm.

Iarăşi au tăcut amândouă. Lida începuse acum să cânte Ceaikovski[19].

când pleci? a întrebat încet Irena.

mâine, a răspuns Lida şi mâinile i s-au oprit iarăşi pe clape.

Abia atunci şi-a dat seama că era ultima zi când se afla împreună cu prietena ei.

îmi va fi dor de tine, Irena! a zis supărată. Am fi petrecut frumos împreună! Ai văzut, a râs ea, mi-ai devenit necesară!

Irena a zâmbit. S-a ridicat încet şi s-a apropiat de pian. A luat în mâini fotografia Evei şi a mângâiat-o.

sora ta! a zis tandru. Drăguţă fetiţă. Cred că ţi-e dor de ea...

da, a răspuns cu nostalgie Lida. Mi-e dor de Eva!

semănăm, a comentat Irena, privind mai atent fotografia.

da, într-adevăr, a zis Lida.

[19] Piotr Ilici Ceaikovski (1840-1893) a fost un compozitor rus. Este cunoscut mai ales pentru muzica pentru balet pe care a compus-o. (n.red.)

105

într-adevăr, părul, ochii negri, zâmbetul Irenei semănau oarecum cu ale Evei.

A lăsat fotografia pe pian şi şi-a întors privirea spre fereastră.

fii atentă, să nu te pierzi prin Skiathos, a zis oarecum veselă. Acolo este ca în legenda cu lotuşii vrăjiţi. Cine merge în acele ţinuturi nu mai vrea să se întoarcă!

ce spui tu, prostuţo? a râs prietena ei. Aici este viaţa mea, uiţi asta?

da, cariera ta, a comentat ciudat Irena.

nu doar cariera mea! Şi tu, a strigat Lida şi s-a aşezat în faţa ei.

S-au privit pentru o clipă în ochi şi şi-au deschis dintr-odată braţele.

îţi mulţumesc pentru toate, Irena! Eşti adevărata mea prietenă, a murmurat emoţionată Lida. Să-mi dai din când în când telefon, da? i-a zis.

Irena şi-a aplecat capul mic pe pieptul prietenei sale. A închis ochii şi faţa i s-a schimbat.

plângi? a zis Lida. Haide, nu face aşa! Mă voi întoarce în septembrie.

„Aşa este Irena", s-a gândit ea. „Sensibilă şi se schimbă uşor. îşi va regăsi repede bucuria..."

107

Deodată

De cinci ori se întorseseră paginile calendarului, de la ultima vizită a Lidei acasă, pe insulă. Iar Despina Smirneou petrecuse cinci ani de rugăciune fierbinte, inima ei bătând alături de inima fiicei sale celei mari. Lida nu le mai scria. Dădea doar telefoane grăbite, care semănau cu anunţurile telegrafice din agenda sa. Vorbea fără culoare, monoton, fără vioiciune în glas. întreba de tatăl ei, de Eva, de sănătatea lui Apostolos Glinos şi închidea, fiindcă niciodată nu avea timp.

Neliniştea strângea iarăşi sufletul mamei sale. O împărtăşea noaptea soţului ei.

chiar nu are timp, Despina, spunea Stefanos, încercând să se liniştească mai întâi pe el însuşi, iar apoi pe soţia lui. Vezi, acum fata noastră este celebră.

asta nu mă uşurează deloc! murmura Despina.

Astfel, telefonul care îi anunţa că vine acasă i-a dat aripi inimii mamei sale. A început cu dăruire să pregătească toată casa, ca şi când ar fi fost ajunul Adormirii Maicii Domnului.

108

Lida a ajuns în port într-o dimineaţă călduroasă de iulie, când soarele ardea încă la răsărit.

A privit în jur. Erau toate atât de cunoscute şi totodată atât de îndepărtate, încât se simţea ciudat, ca şi când ar fi murit în ea toate sentimentele. însă, când a văzut-o pe mama ei, s-a pierdut în îmbrăţişarea sa şi a început să plângă.

ah, mamă! Măicuţa mea! şoptea.

Despina i-a mângâiat părul cu dragoste, a strâns-o la piept şi Lida plângea încă şi mai mult, ca un copil care se rătăcise şi se afla înfricoşat, din nou, în braţele părinţilor.

linişteşte-te, iubita mea! îi spunea blând Despina. Acum eşti aici, acasă.

Da, acum era acasă, în camera de adolescentă, cu toate lucrurile pe care le-a îndrăgit de mică şi cu Eva deschizându-se ca o floare lângă ea.

ai crescut! Uite cât ai crescut! zicea din când în când cu uimire şi nu se mai sătura s-o privească.

Lăsase în urma ei un copil de unsprezece ani, scund şi slab ca o trestie, încât ar fi zis că Eva nu va creşte niciodată, iar acum vedea deodată o fată încântătoare de şaisprezece ani. înmugurea femeia din

ea, ca viţa-de-vie. Părul lung şi negru i se revărsa în valuri până la mijloc, legat cu o panglică portocalie, pe care Lida i-o adusese de la Viena, ultima dată când venise acasă.

109

văd că încă o porţi, a comentat ea.

sigur că da! a răspuns veselă fata şi ochii îi zâmbeau cu iubire şi puritate.

Această prospeţime, răcoarea de pe faţa micii ei surori, o răvăşea în ascuns pe Lida. Era ca o fotografie păstrată într-un dulap închis, care răspândea melancolie şi amintiri. Aşa cum erau şi toate lucrurile acasă, pe insulă. Iconostasul, candelele aprinse, tablourile liniştite, păpuşile din colţul camerei, pervazurile albe, tăcerea valurilor de la amiază toate ţeseau în jurul ei o îmbrăţişare calmă, pe care o iubea şi totodată n-o putea suporta. Uneori o apuca o iritare fără motiv. Le găsea pe toate insuportabile. Râsetele copiilor care se jucau pe nisipul de vizavi, umezeala din atmosferă, uşile care se închideau şi se deschideau la adierea brizei, dar, mai presus de toate, dezordinea totală care era în sertarele ei.

unde mi-am pus partiturile, căuta stresată într-o dimineaţă, răscolind nervoasă lucrurile. Oare unde le-am pus?

lida, i-a răspuns Eva, care o privea atentă, afundată în fotoliu. Ştii de ce eşti mereu nervoasă? Există o explicaţie ştiinţifică, a zis ea cu seriozitate.

ia spune-mi tu, mare psihologă? a ironizat-o Lida.

pentru că nu porţi crucea, a răspuns cu certitudine tânăra.

vorbeşti serios, Eva? a râs sora ei, dar şi-a dus instinctiv mâna la gât.

110

Într-adevăr, odată avea o cruciuliţă cu un fragment din Sfântul Lemn în ea, legată cu un şnur simplu, pe care n-o scotea niciodată.

sigur nu-ţi aminteşti când ai scos-o? a întrebat-o Eva.

nu, dar pentru a te mulţumi, am alta, a zis Lida şi şi-a deschis cutiuţa cu bijuterii.

A scos dinăuntru o cruciuliţă alcătuită din mici pietre de smarald, verzi ca apa reflectată pe pereţii peşterilor.

iată ce bijuterie frumoasă! i-a spus cu admiraţie surorii ei, punând-o la gât.

nu e bijuterie, Lida, e o cruce! a zis ea cu hotărâre.

eva, eşti nesuferită! a murmurat Lida, care şi-a prins cu atenţie lănţişorul la spate.

Şi-a pus colierul la gât, pregătindu-se pentru apariţia ei pe insulă. Purta rochia catifelată cu swarovski, cea pe care i-o dăduse Irena pentru primul concert la Musikverein.

îţi place? a întrebat-o pe sora ei.

şi în partea de sus? a răspuns instinctiv
Eva.

Lida a zâmbit.

vrei şi în partea de sus? Imediat! a zis şi a desfăşurat aproape cu evlavie eşarfa de mătase a Augustinei Lins. Eva, a spus încet, aceasta este eşarfa probabil a celei mai mari compozitoare de muzică de astăzi, Augustina Lins. Mi-a dăruit-o fiica ei, Irena.

111

Vorbea cu emoţie, aproape cu teamă în voce. Eva a privit-o tăcută.

în seara aceea, Lida a interpretat încântător, în micul teatru din Skiathos degetele ei au însoţit ca într-o ceremonie a îngerilor vocea profundă şi catifelată a Markellei Loizou. Era ca o mistagogie[20], ca o introducere în sfinţenia cuvintelor pe care le-a lăsat în urmă smeritul călugăr trăitor în lume, cuviosul scriitor Papadiamantis.

Tăcerea evlavioasă şi tainică a înfăşurat băncile de piatră, chiparoşii argintaţi, inimile oamenilor.

cântă minunat, i-a şoptit Stefanos Despinei.

într-adevăr, a răspuns ea emoţionată.

Apostolos Glinos o asculta şi lăcrima. Dar toată acea tainică tăcere care înfăşurase sufletele a fost risipită de superficialitatea manifestării profane pe care o organizase Lida pentru invitaţii de vază ai insulei. Casa liniştită a familiei Smirneou s-a umplut dintr-odată de nume celebre, care înviorau atmosfera capitalei austriece.

aţi fost excepţională, domnişoară Smirneou. Cu adevărat, sunteţi o valoare, unică în cultura ţării noastre, a salutat-o cu politeţe şi respect ministrul culturii.

ne-aţi încântat. încă nu-mi pot depăşi emoţia, a spus preşedintele Societăţii Scriitorilor Greci.

[20] Mistagogie iniţiere în misterele sacre, (n.red.)

112

interpretarea dumneavoastră a depăşit faima pe care o aveţi, a completat preşedintele Radioteleviziunii Elene.

Lida răspundea cu modestie şi simplitate, îşi întindea blând mâna, zâmbea cu satisfacţie. Eşarfa îi aluneca uşor de pe umeri. Privea neliniştită uşa, aşteptând. Alex Delios nu venea la manifestare. O îndatorire profesională urgentă după cum i-a spus îl va face să vină direct la recepţie. Dar întârzia. Lida îl aştepta, pentru a-i spune: „Da", lângă trandafirii din grădina ei, după cum el îi spusese că o iubeşte, lângă trandafirii Augustinei Lins. Apoi, a doua zi, urma să-şi anunţe familia.

Alex a intrat în casă cu un buchet de flori în mână şi îmbrăcat impecabil.

lida, dragostea mea! a zis blând şi s-a apropiat, cum ai putut să interpretezi cele mai frumoase partituri fără să le ascult şi eu? Am aflat că ai fost mai bună ca oricând, a spus şi a sărutat-o uşor pe cap.

Despina Smirneou a privit-o îngrijorată pe fiica ei. Din megafoane se auzeau ritmuri romantice şi Lida se preda peste puţin timp în braţele lui Alex, care o mângâiau.

ai grijă la tâlhari, fata mea, a murmurat dintr-odată Apostolos Glinos, care privea de departe. Ai grijă să nu-ţi fure untdelemnul, vinul.

Acest tânăr avea ceva neobişnuit pe chip. Dar şi Lida îl găsea pe Alex oarecum ciudat şi

113

diferit în noaptea aceea, ca şi când l-ar fi văzut pentru prima oară. Sau, mai degrabă, pentru prima oară în casa ei. Ochii lui o ameţeau şi mai mult cu lucirea lor şi simţea că o privesc cu şi mai multă dorinţă. Şi-a întors instinctiv privirea în altă parte.

lida, a zis încet tânărul, ai dreptul să fii supărată pe mine pentru data trecută. Ştiu că am fost grăbit şi poate că greşit înţeles, a adăugat el. Dar nu, Lida, eu nu iubesc trupul tău. Pe tine te iubesc şi voi aştepta atât cât va fi nevoie, a spus şi apoi a tăcut.

Ea l-a privit adânc în ochi, încercând să le măsoare sinceritatea.

lida, a continuat Alex timid şi încet, pot să te întreb încă o dată? Vrei să fii soţia mea?

A inspirat adânc aerul, l-a ţinut puţin în piept şi şi-a închis ochii. în spatele pleoapelor ei pecetluite s-a zugrăvit un tablou cu clapele catifelate ale pianului, pe care le apăsa la Musikverein... Apoi o rochie frumoasă de mireasă, o casă fericită, cu copii...

da, a şoptit respirând. Da, a zis mai tare. De altfel, se hotărâse. Da, Alex!

iubirea mea! a strigat tânărul cu entuziasm.

mai încet, Alex! l-a întrerupt ea înspăimântată. Nu astăzi!

cum vrei, a răspuns supus Alex şi un zâmbet triumfător i s-a brăzdat pe buze, ca unui general care dobândise un trofeu.

114

să mergem înăuntru, a zis fata. Să nu-şi dea seama. Nu astăzi!

Au intrat înăuntru şi Lida s-a aşezat lângă pian, privindu-i în jur pe invitaţii care vorbeau în grupuri. Deodată, toate acestea i s-au părut prosteşti, ca o reprezentare grotescă şi de prost gust. îi vedea pe oameni vorbind între ei, cu zâmbetele pe care le purtau înadins pentru momentul acela, iar apoi le vor desprinde de pe feţele lor, ca măştile de carnaval. Vizavi, Markella Loizou discuta cu Iliana Tresou. Vorbeau cu însufleţire, ca şi când ar fi fost două prietene bune, dar Lida ştia bine că relaţia lor era asemănătoare cu a ei cu Caria. Rochiile, eşarfele, accesoriile păreau toate atât de nepotrivite în casa ei. în casa ei plină de duioşia candelei aprinse, de simplitatea jucăriilor, de şorţul mamei sale... şorţul. Peste puţin timp va fi căsătorită i s-a părut straniu şi poate că ea nu va trebui să poarte şorţ. A cuprins-o melancolia. Odată auzise că a te căsători înseamnă înmormântarea purităţii...

Ochii i-au căzut întâmplător pe sora ei mai mică. Eva se aşezase tăcută într-un colţ şi era clar că se plictisea cumplit. Purta panglica portocalie în păr şi o rochiţă simplă şi tinerească, aproape banală. O refuzase insistent pe Lida, când a vrut s-o îmbrace altfel. „N-o să devin ca o păpuşă din vitrină", i-a spus cu hotărâre.

domnişoară Smirneou, a întrerupt-o din cugetări Iliana Tresou. Ne veţi cânta ceva la pian?

115
Toţi au aplaudat cu entuziasm.
partitura dumneavoastră preferată, domnişoară Smirneou, a zis preşedintele Societăţii Scriitorilor.
cu plăcere, a zâmbit din complezenţă şi şi-a atins degetele de clape.
cui i-o dedicaţi, domnişoară Smirneou? a întrebat înadins Alex şi s-a înclinat spre pian, sigur de răspuns.
Lida a privit încă o dată în jurul ei. Eva, somnoroasă, închisese ochii mari. Imaginile au prins viaţă pe neaşteptate în memoria Lidei: înainte să plece la Viena, acolo, în casa lor, o luase în braţe... „Vreau să devin samarinean", i-a spus şi Eva şi-a închis ochii... „Cât de ciudat poate funcţiona uneori memoria omului", s-a gândit.
cui i-o dedicaţi? a întrebat iarăşi Alex şi toţi au tăcut, aşteptând.
surorii mele, Eva! a răspuns cu un zâmbet şi Oda bucuriei a inundat iarăşi, ca odinioară, salonul lor.
Ochii mamei sale au lăcrimat de emoţie. Alex s-a retras ruşinat mai în spate. Eva şi-a deschis deodată ochii.
cât de dulce! Minunat! a strigat Markella cu simpatie şi toţi au fost de acord. încântător! Emoţionant!

Alex s-a dat politicos la o parte, pentru a-i face loc să treacă fetei care se apropia de pian. Lida a îmbrăţişat-o.
116
ah, ce dulce! a zis iarăşi cu emoţie Markella şi toţi au aplaudat.
mulţumesc, a şoptit Eva şi s-au privit cu înţeles.
Ca din instinct, aşa cum obişnuiesc fraţii, se înţeleseseră...

Aşteptau să plece şi ultimii invitaţi, lucru care, din fericire, n-a întârziat să se întâmple, datorită agerimii Markellei, care a observat oboseala tinerei sale colaboratoare.
cred că acum este timpul să mă onoraţi şi pe mine, a zis cu vervă către grupul ei.
Lida i-a aruncat o privire plină de recunoştinţă şi Markella a zâmbit.
În sfârşit! a oftat Eva, când casa s-a golit.
te-ai plictisit? a întrebat-o sora ei.
nu, sunt entuziasmată! Atât de mult, încât mă abţin să nu casc! a răspuns ironic tânăra.
adică nu vom merge şi noi?
vorbeşti serios? a strigat Eva. Să plecăm!
stai să mă schimb.
Şi-a lăsat grăbită eşarfa pe fotoliu. A alergat în camera ei şi şi-a schimbat repede rochia. Şi-a pus una obişnuită, simplă şi comodă.
libertate! a strigat. Să mergem! i-a zis cu entuziasm Evei, ieşind din cameră. Ia şi o lanternă!
dar unde vă duceţi la ora asta? a intervenit îngrijorată mama lor.
la stânci! Pe ţărm! a răspuns Eva cu exaltare.
atât de târziu?
117
hai acum, mamă! Nu cumva e prima oară când facem asta? a zis Eva şi Despina a cedat.
în realitate, se bucura că fetele ei vor rămâne pentru puţin timp împreună.
pune ceva pe tine! Acolo o să fie frig! a murmurat Eva, ieşind pe uşă, şi instinctiv a luat de pe braţul fotoliului eşarfa aruncată şi a pus-o în geantă.
Se cocoţau ca nişte căpriţe, cu paşi grăbiţi şi siguri. Cunoşteau acele stânci piatră cu piatră, cu treptele lor, cu vârfurile lor ascuţite, cu grotele lor.
văd că n-ai uitat! a zis jucăuşă Eva, care mergea în faţă, ţinând lanterna.
vorbeşti serios? a răspuns Lida. Insula asta o am în mine. Fiecare stâncă şi pietricică a ei!
Au ajuns în vârf, pe platoul stâncii, de unde se vedea întinderea mării. Deasupra cerul îşi etala stelele. Era o lună plină ca o monedă antică.
ah! a oftat Eva cu veselie. Să întinzi mâna şi să prinzi cerul! a zis şi şi-a întins mâna. Şi la Viena e la fel?

la Viena... Vezi să nu! a răspuns sora ei.

Pentru puţin timp, între ele s-a aşternut o tăcere.

eşti fericită acolo, Lida? a întrebat încet sora mai mică.

întrebarea a surprins-o pe Lida. A rămas puţin timp tăcută.

eşti fericită? a întrebat iarăşi Eva.

118

cred că da, a murmurat.

crezi că da! a repetat adolescenta.

e frumos acolo, Eva, a zis încet sora ei. Îţi aminteşti când eram copii? îmi spuneai că voi deveni celebră şi eu nu voiam. Deci aveai dreptate. E frumos să fii aplaudată, să ţi se recunoască talentul.

asta te face fericită? a întrebat iar, cu insistenţă, Eva.

fericită? Ce înseamnă „fericită", Eva? Le am pe toate în viaţă: tinereţe, sănătate, succes, talent, recunoaştere, familie, a zis, înşiruind toate darurile pe care i le oferise viaţa, ca şi când ar fi vrut să se convingă că este fericită. Fireşte că sunt fericită. De ce altceva are nevoie omul?

de Dumnezeu! a răspuns simplu Eva şi vocea ei tinerească a răsunat calm şi hotărât.

eva, am obosit! a strigat Lida cu furie. Cine ţi-a spus că nu cred în Dumnezeu? Pentru că nu merg la biserică în fiecare duminică? Pentru că mă îmbrac altfel? Pentru că nu-mi fac mereu rugăciunea?

Eva o privea adânc în ochi, tăcută.

îţi aduci aminte de tabloul pe care ţi l-a dăruit domnul Glinos, Floarea-soarelui? a zis. Am citit despre Vincent Van Gogh, aşa, din curiozitate. Când a început să picteze, îl iubea profund pe Dumnezeu. Şi a făcut din pictura lui rugăciune. Deseori picta o Biblie cu o lumânare aprinsă pe ea. După aceea imaginea s-a schimbat. A desenat

119

iarăşi Biblia, dar acum lumânarea era stinsă. Din cauză că se stinsese credinţa lui. L-a uitat pe Dumnezeu şi a făcut din arta sa dumnezeu. Iar floarea-soarelui din picturile lui s-a ofilit, a încheiat Eva, privind cerul care reflecta razele lunii.

ai crescut. Ai crescut mult, Eva, a murmurat sora ei cu uimire. Dar nu te îngrijora, a zis mai vioi. N-am făcut din arta mea dumnezeu. Există şi alte lucruri care mă interesează în viaţă. Mâine, a continuat cu înţeles, vă aşteaptă o surpriză.

surpriză? a întrebat Eva şi vocea i-a devenit caldă. Ce surpriză ne aşteaptă, Lida? Spune!

am zis mâine!

va fi una foarte plăcută?

foarte, a zis Lida. Da, foarte! a repetat şi mai hotărâtă.

Eva a închis visătoare ochii ei negri, încercând să-şi închipuie. Din mare s-a ridicat o briză care le-a făcut trupul să dârdâie.

mi-e frig! a spus Lida, frecându-se cu palmele pe braţe.

hai să mergem! a fost de părere sora ei, scoţând eşarfa din geantă.

eva, nu e posibil! Ai luat cu tine eşarfa Augustinei Lins şi ai şifonat-o, i-a reproşat Lida şi a smuls-o din mâinile surorii sale.

Şi-a pus-o pe umeri, îndoind-o frumos şi şi-a încălzit mâinile în mângâierea ei de mătase. Atingerea ei pe trup era plăcută.

120

augustina Lins... Ah, Eva! a oftat. Există ceva ce viaţa nu mi-a dat. Şi nu ştiu dacă o să-mi dea vreodată.

ce? a întrebat fata nedumerită.

vreau să compun muzică, Eva, muzica mea, a spus, accentuând ultimele cuvinte. îmi doresc asta de când eram copii şi te ţineam în braţe, pe genunchi, îţi aminteşti? Când cântam Oda bucuriei. Uneori degetele îmi fug de pe partitură. încep un ritm diferit. Dar rămâne o notădouă, nimic întreg! a zis aproape cu reproş.

Eva a privit-o iarăşi, tăcut şi insistent.

vei compune muzică, Lida, a zis simplu, atunci când o să vrea Dumnezeu.

Lida n-a auzit-o. Privea distrată întinderea cerului, a mării.

ah, Lida, e minunat! Dacă am fi putut să aducem aici pianul... a zis şi a început să îngâne, cu ochii pe jumătate închişi, un cântecel vechi, pe care îl cântau când erau copii: „Pe cerul senin, mai sus de

stele..."

Eva a scos din geantă un obiect mic şi metalic, care lucea în lumina lunii, şi l-a dus la buze. Muzica acompania blând vocea Lidei.

eva! a strigat. Nu pot să cred. Muzicuţa!

ai văzut? îţi prevăd toate nevoile, a râs adolescenta. Am ştiut că într-o astfel de noapte vei căuta muzica.

nu pot să cred! Haide, cântă! Cântă! a strigat cu entuziasm copilăresc.

121

Eva şi-a dus iarăşi muzicuţa la gură. „Pe cerul senin, mai sus de stele, vreau să-mi înalţ sufletul", cânta Lida şi bucuria şi nostalgia îi umpleau sufletul. Pentru o clipă toate i s-au părut atât de frumoase! Era tânără, fericită, puternică.

„Vreau să-mi înalţ sufletul..." Deodată şi-a ridicat mâinile. Briza îi flutura eşarfa. Eva cânta nostalgic, cu pleoapele întredeschise. Lida şi-a deschis braţele cu bucurie, ca şi când ar fi vrut să îmbrăţişeze cerul şi marea, întreaga lume care aştepta la picioarele ei. Trupul i-a tresăltat de bucurie.

A fost doar o clipă. O clipă foarte scurtă. Picioarele i s-au împiedicat de un colţ de stâncă, de marginea ei. A alunecat! Jos, marea se întindea mută.

ah, a strigat...

Trupul i s-a rostogolit neputincios. Eva şi-a deschis îngrozită ochii.

lida! a strigat. Lida! a strigat şi mai tare. Lida!

Briza i-a luat vocea şi i-a zdrobit-o de stânci, care i-au întors-o înapoi, indiferente. Sora ei nu mai era acolo.

lida! a strigat iarăşi Eva şi s-a aplecat să vadă.

Şi-a acoperit faţa cu palmele. Lida căzuse şi era inconştientă. Pe piatră, lângă mare, i se vedea părul. Nu se mişca.

122

lida! a urlat Eva şi a început să coboare repede.

Frica îi cutremura trupul, în vreme ce păşea hotărât şi repede.

dumnezeul meu... Dumnezeul meu... zicea tremurând. Lida, aşteaptă! i-a strigat cu hotărâre. Aşteaptă!

Răsuflarea îi zguduia pieptul. Alerga în noapte, gâfâind. Jos, briza mării adia uşor. Eşarfa Augustinei Lins dansa pe apă, într-un cerc, în lumina lunii.

123

DE CE?

Au găsit-o inconştientă. Se lovise cu faţa de stâncă. Despina tremura, înfăşurată într-o geacă. Stefanos răsufla greu. Eva îşi încrucişase mâinile mici şi plângea.

trăieşte! a zis liniştitor salvamarul. Trăieşte!

slavă Ţie, Dumnezeule! a izbucnit mama ei uşurată.

Au dus-o grabnic la spital la Atena, cu elicopterul. Stăteau tăcuţi în faţa uşii mari şi grele şi aşteptau.

este în afara oricărui pericol, din fericire. A fost norocoasă, a spus liniştitor doctorul. Doar că... a zis cu tristeţe, a fost rănită grav la faţă, mai ales în zona ochilor. Trebuie operată urgent.

Despina a privit neliniştită. Frica i-a pecetluit buzele. Cât timp a ţinut acea aşteptare martirică din faţa sălii de operaţie, nimeni nu putea spune. Doar aşteptau, stând unul lângă altul, cu mâinile împletite, cu inimile care se uneau în rugăciuni însoţite de lacrimi.

ajut-o Doamne, pe Lida... sora mea... fata mea!

124

Când s-a deschis uşa aceea fioroasă, s-au ridicat brusc.

am făcut tot ce s-a putut, a zis cu reţinere doctorul. Dar rănile au fost adânci, din păcate la amândoi ochii. Când a căzut, i-au pătruns mici fragmente de piatră în ochi. Este una dintre cele mai grave răni la ochi, a oftat cu tristeţe chirurgul.

Priveau încremeniţi ca statuile. Un fior le-a străbătut trupurile.

adică vreţi să spuneţi... a îndrăznit Stefanos.

vom aştepta, domnule Smirneou, a răspuns doctorul. Vom vedea cum reacţionează la stimulii

optici speciali. în prezent are ochii acoperiţi cu bandaje.
Despina şi-a dus mâinile la piept, strângându-şi cu putere rochia. S-a aşezat pe scaun, străduindu-se să-şi ascundă neliniştea cumplită. „Nu e posibil", murmura încontinuu în gând. „Nu, nu e posibil!" în spatele acestor cuvinte se zugrăveau în alb-negru, intens, o serie de vise ale fiicei sale...
„Fie-ţi milă de noi, Dumnezeule!", a zis mama sa, ascunzându-şi faţa în mâinile asudate. Cu toate acestea, şi-a făcut inima stâncă, pentru a o sprijini pe fata sa. Lida lupta în noaptea aceea cu coşmarurile sufletului... O mare mută, foarte întunecată... o chema atrăgătoare, ca o vrăjitoare. Apoi îşi înălţa brizele şi le arunca ameninţător în
125
uriaşele valuri negre, care mestecau piatra măcinată, înăbuşeau strigătele: „Eva! Mamă!"
S-a trezit îngrozită, cu sudoarea curgându-i pe tâmple, pe gât, pe faţă.
linişteşte-te, draga mea! A fost un accident! Un ceas rău! S-a terminat!
nu văd! zicea Lida panicată. Nu văd! Toate sunt întunecate!
linişteşte-te, fata mea! spunea Despina. O să vezi! şi inima îi tremura.
Respira ritmic, în mângâierile mamei sale, şi încet-încet adormea.
însă privirile doctorului deveneau din ce în ce mai neliniştite, mai îngândurate. Pleoapele închise ale Lidei nu reacţionau nici la cel mai puternic şi brusc stimul optic. Trebuia să-i pregătească pe părinţi, în primul rând pe ei.
din păcate, nu avem multe speranţe, a zis încet.
Cei doi părinţi s-au înclinat brusc, ca doi copaci răniţi. Eva şi-a pus mâinile pe umerii lor. Au vrut să n-o ia cu ei la spital, însă ea n-a acceptat nicidecum.
trebuie să-i spunem? a întrebat timid.
ar fi bine să fie pregătită, a răspuns doctorul, lăsând pe umerii lor o povară insuportabilă.
Au intrat în salon cu inima strânsă şi cu sângele amorţit în trupuri. Lida dormea liniştită în căldura amiezii, care trecea nestingherită prin ferestre.
126
nu pot, Ştefan! Nu suport asta! a murmurat cu un oftat înăbuşit Despina, aplecându-se în braţele soţului ei.
Lida şi-a întors capul pe pernă.
ce nu suporţi, mamă? Ce nu poţi? a întrebat-o pe mama ei.
nimic, fata mea! s-a grăbit să-i răspundă cu stânjeneală Despina, care nu observase că fiica ei o auzea.
plângeai! a zis Lida şi vocea ei devenea intensă, gravă.
lida, mama ta este foarte obosită, draga mea! a apucat să-i spună tatăl ei.
Lida s-a întins iarăşi în pat. Buzele i se mişcau spasmodic, aproape că-i tremurau de nelinişte şi supărare.
de ce mă minţiţi? a strigat cu o voce puternică. Ce îmi ascundeţi? şi ţipătul i s-a înăbuşit în lacrimile care îi udau bandajul.
linişteşte-te, Lida! Deranjăm tot spitalul, a zis îngrozită mama ei.
de ce? a strigat Lida încă şi mai plină de furie şi cu o hotărâre sălbatică şi-a scos bandajul.
nu, Lida!
nu văd! a strigat cu groază fata. Nu văd! Doar întuneric! a strigat.
Despina s-a ghemuit pe un scaun, plângând.
Lida Smirneou, celebra solistă, era oarbă. Lumea ei se limita la umbre întunecate, lipsite de formă...
127
Alex Delios s-a grăbit să-i telefoneze, pentru a afla evoluţia stării ei. Se dusese la spital neliniştit, îndată ce a aflat despre neaşteptatul accident. S-a recomandat ca prieten doar atât iar apoi a plecat.
nu, Alex! a răspuns la telefon vocea Evei. Noutăţile, din păcate, nu sunt bune.
îmi pare rău! a murmurat el grăbit şi a închis telefonul.
Următorul zbor spre Viena era în dupăamiaza aceea.
Au adus-o acasă o fiinţă ruinată. Nu s-au întors la Skiathos. Doctorul le-a recomandat că era mai bine să nu audă marea. Au rămas în capitală, la casa părintească a Despinei, acolo unde Lida a văzut pentru prima dată lumina zilei.

în primele zile a plâns. Era un plâns sălbatic, cutremurător, care îi zguduia măruntaiele. Apoi a tăcut. Durerea a devenit mută, i-a împietrit liniile feţei. Stătea tăcută, cu mâinile căzându-i obosite pe braţele fotoliului, ca aripile paralizate ale unei păsări rănite. Ochii ei bolnavi rătăceau goi în spaţiu, căutând să privească trecutul, doar trecutul. în spatele întunericului lor prindeau viaţă iar şi iar amintirile. Lida trăia de-acum din amintiri. Le chema insistent, cu durere şi intensitate.
128
şi Alex? a întrebat-o pe mama ei, când a aflat că era oarbă de atunci înainte, cu speranţa unui naufragiat care caută chiar şi un lemn sfărâmat, ca să reziste ţinându-se de el.

Când era în culmea neliniştii, nu vorbise despre el, îl ştersese cu totul din minte. Doar când neliniştea i-a dispărut, privind spre Golgota care o aştepta, căuta umerii lui, care să o ajute să-şi poarte crucea.

alex n-a venit să mă vadă?

a venit în prima zi la spital, a răspuns timid Despina.

şi după aceea?

după aceea nu, a răspuns mama ei.

a aflat?

a aflat, Lida, a zis încet Eva. I-am spus eu la telefon.

şi? a întrebat cu vocea tremurândă.

a plecat, a spus cu aceeaşi simplitate Eva.

a plecat?

a aflat şi a plecat, a răspuns întristată, dar sigură Eva, care începuse de-acum să înţeleagă.

Aceste cuvinte i s-au înfipt în inimă ca o sabie. A aflat şi a plecat, în ziua în care urmau să anunţe logodna lor. Alex Delios a plecat. îi şoptise de atâtea ori: „Te iubesc", lângă trandafirii Augustinei Lins. îi şoptise că lângă el n-o va răni nimeni. îi spusese că o iubeşte chiar şi lipsită de toate talentele. O vânase, ca un vânător iscusit. S-a micşorat deodată, devenind ca o umbră în
129
viaţa ei, a rămas doar o umbră grea, deasupra trandafirilor Augustinei Lins, care îi umbrea bucuria, visele. Mii de „te iubesc", mii de minciuni!

Şi-a ascuns faţa în palme şi lacrimile i s-au revărsat fierbinţi printre degete. Despina, Stefanos, Eva o priveau îndureraţi.

„E nobil, aristocrat, superior", auzea vocea Irenei. Ah, Irena! Ea n-a uitat-o niciodată. Chiar şi în coşmarurile care îi întrerupeau somnul, când marea se lovea de stânci, Irena era acolo. îi întindea mâinile ei mici şi-i striga, ca atunci când se afla în palatele gloriei sale: „Nu-ţi fie teamă, Lida! Nu-ţi fie teamă!" Şi îşi întindea mâinile spre Irena, ca s-o prindă, dar ea se îndepărta: „Irena, salvează-mă! Ajutor, Irena!"

Irena sigur nu ştia. I-a cerut Evei să formeze numărul ei de telefon. O voce rece şi mecanică a răspuns: „Numărul format nu există." Iar şi iar aceeaşi voce austriacă indiferentă. Irena îşi schimbase numărul, aşa cum obişnuia. Aştepta să-i telefoneze ea. Dar Irena Lins dispăruse într-o tăcere stranie, care o înspăimânta.

O înspăimânta şi tăcerea care căzuse în casa ei, peste clapele pianului, care înţepeniseră. Pianul stătea mut, ca o relicvă tristă din trecut, prezentă în salonul lor. Timpul începuse să-şi lase urmele peste el, decojind lemnul băncuţei, şubrezindu-i picioarele frumos gravate. începuse să îmbătrânească jalnic, ca un copac uitat în câmpie. Nu voia să cânte. Nici atunci când Vait,
130
plin de interes, a încredinţat-o printr-un telefon că, dacă vrea, poate. Nici atunci când i-a cerut acest lucru chiar sufletul ei.

Din când în când, degetele doreau atingerea clapelor. Erau înfometate. însă nu puteau suporta. Nu suportau să simtă neputinţa, atunci când se vor împletici pe clapele pe care le iubeau. Strângeau cu îndârjire rochia, pentru a înăbuşi nevoia sufletului. Ceasul acela o făcuse inutilă. O transformase într-un om bun de nimic, ştergând, ca un vânt puternic pe nisip, toate partiturile de la Musikverein. I-a revenit deodată în minte acea după-amiază când a primit un telefon neaşteptat.

te caută o fată la telefon, i-a spus mama ei şi ea s-a ridicat.

irena! a strigat deodată.

vorbeşte în germană şi nu înţeleg, a zis Despina, însă cred că o cheamă Caria.

Faţa Lidei s-a întunecat.

spune-i că nu pot! i-a spus sever Despinei.

de ce, draga mea?

spune-i că nu pot! a strigat iarăşi cu hotărâre.

Nu voia s-o audă pe Caria. Ea dorea să-i mângâie politicos durerea, cu demnitatea unui învingător, cu titlul de solistă, pe care îl câştigase din orbirea ei. Nu, nu voia s-o audă nicidecum.

Caria a lăsat receptorul jos, cu tristeţe. A telefonat încă o dată şi încă o dată...

spune-i că nu pot! îi striga mereu Lida mamei sale.

„De ce?”

131

Şi Caria a pus definitiv receptorul în furcă, oftând...

însă Lida suferea în ascuns. Aştepta sunetul telefonului pentru a auzi o altă voce. De vreme ce Ludvih Vait şi Caria ştiau, ştia şi Irena Lins. De ce tăcea prietena ei? Cum era posibil?

„Nu e cu putinţă", murmura Lida şi tremura. Atâta vreme Irena i-a fost ca o soră. îşi amintea de portocalele pe care i le-a adus la Monaco, de mâinile care scoteau rochiile din sacoşe, de zâmbetele încurajatoare, de eşarfa Augustinei Lins. O viaţă pe care au împărţit-o ca pâinea şi acum această tăcere indiferentă, care făcea să crească groaznic în ea bănuiala care o măcina... „Ceea ce îi aparţine unei prietene nici măcar nu ating", spunea Irena legat de Alex. Acum prietena ei nu mai era acolo. Irena Lins putea să atingă fără grijă tot ce voia. Lida se micşorase deodată. Din viaţa ei rămăsese doar un nume gol, care trecuse ca o pasăre călătoare şi dispăruse.

Irena şi Alex. Alex şi Irena: două imagini, două chipuri care îi bântuiau mintea şi o răneau.

doar voi mi-aţi rămas... i-a şoptit într-o zi mamei sale, pe când îi împletea cu dragoste cozile.

Eva stătea alături fără să vorbească. îi simţea răsuflarea, mirosul părului abia spălat.

noi nu te vom părăsi niciodată, Lida! a zis mama ei. Noi şi Dumnezeu niciodată nu te vom lăsa, a spus şi i-a strâns mâinile cu putere.

132

dumnezeu! a răspuns straniu Lida. Dacă Dumnezeu m-ar fi iubit, nu s-ar fi întâmplat toate astea. Niciodată!

taci, fata mea, a oprit-o cu teamă Despina. Nu spune asemenea lucruri.

de ce, mamă? Nu am dreptate? i-a zis aspru fiica ei. De ce să se întâmple toate astea?

„De ce?" Era o întrebare care îi chinuia pe toţi patru. Credinţa lor era cernută ca grâul prin sită. Chiar şi Despina, cu răbdarea ei titanică şi neclintită, s-a înmuiat în faţa acestui dureros „de ce?".

Unde îi conduceau mâinile lui Dumnezeu? Se simţeau deodată ca nişte pioni fără voinţă, aflaţi pe tabla Lui de şah. îi dădea jos, îi ridica, îi muta aşa cum voia El, fără să ţină cont de durerea lor la atingerile Lui neaşteptate. „De ce?", a întrebat pentru o clipă Despina, iar apoi şi-a muşcat buzele.

„Iartă-mă, Dumnezeul meu. Cine sunt eu să Te trag la răspundere cu întrebările mele?" înlăuntrul ei răspundea glasul dumnezeiesc, care făcea să tacă toate reproşurile omeneşti: „Căci gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre şi căile Mele ca ale voastre, zice Domnul. Şi cât de departe sunt cerurile de la pământ, aşa de departe sunt căile Mele de căile voastre şi cugetele Mele de cugetele voastre..."

„Iartă-mă, Dumnezeul meu", şoptea Despina, privind lacrimile fiicei sale. „Căile Tale sunt diferite. Doar Tu le ştii."

133

Şi a devenit iarăşi stâncă neclintită pe ţărmul lui Dumnezeu, de care se spărgeau valurile de tulburare ale lui Stefanos şi ale Evei, de care ei se sprijineau, ca să poată rezista.

Numai Lida nu putea. Refuza cu încăpăţânare să se lase consolată. Dar ea era cea care suporta durerea rănii. Era crucea ei. O dureau chiar şi cele mai mici atingeri pe acea rană şi striga tulburător: „De ce?"

de ce s-au întâmplat toate astea? l-a întrebat cu amărăciune, într-o după-amiază, pe dascălul ei, care venise din Skiathos s-o vadă.

nu ştiu să-ţi răspund, draga mea, a răspuns încet Apostolos Glinos. Sunt foarte mic pentru a cerceta iubirea lui Dumnezeu şi încă şi mai mic pentru a înţelege cruzimea durerii care ţi s-a dat, a zis şi i-a luat cu blândeţe mâinile. Îl rog numai să facă o minune cu sufletul tău, să-ţi preschimbe rana aşa cum numai El ştie, a încheiat el. Dumnezeu este Dumnezeul minunilor, Lida.

minuni, a răspuns aproape cu ironie fata. Ce minune va face Dumnezeu cu mine?

lida! i-a spus serios dascălul ei. Odată am fost şi eu îndurerat, nu uita. Şi încă sunt, a zis şi cuvintele lui sfâşiau. Fiica mea îmi era foarte scumpă şi Dumnezeu mi-a luat-o din braţe, a continuat cu greu. Atunci mi-am muşcat buzele până au sângerat, mi-am păzit inima, ca să nu
134
strig spre cer: „De ce?" Doar mă rugam ca Dumnezeu să mă ţină, căci mă prăbuşeam. Nu ştiu de ce a ales-o pe Asimenia mea, pe îngerul meu. N-am înţeles niciodată. Ştiu doar că ea este fericită, cum n-ar fi fost niciodată în braţele mele. Dumnezeu a luat-o pentru a-I cânta împreună cu îngerii cântecele ei. Acum se bucură în braţele Lui, fiindcă El este Tatăl ei, şi mi-a lăsat în urmă mie, celui prea mic, tatălui vremelnic de pe pământ, ceva din frumuseţea creaţiei Sale: o dulceaţă ciudată, care mi-a alinat tristeţea. Dar ce spun? A făcut din tristeţea mea aproape o bucurie, o bucurie stranie, dincolo de hotarele raţiunii, mereu amestecată cu lacrimi, o asemenea bucurie, încât îmi ziceam că am înnebunit şi că nu este posibil, şi îmi era teamă să-mi mărturisesc chiar şi mie însumi că mă bucur după o asemenea nenorocire, a spus el şi a tăcut brusc, iar bucuria şi durerea s-au revărsat tăcute din ochii lui, prin lacrimi pe care Lida nu le vedea. Acesta este Dumnezeul nostru, Lida, a încheiat liniştit după puţin timp. Dumnezeul unui paradox sacru.

Lida asculta tăcută. Degetele îi tremurau, strângându-i fusta.

mă străduiesc să vă înţeleg, a zis cu greu. Vreau, dar nu pot, a spus cu reproş, aproape cu durere, şi apoi iarăşi a devenit severă. Eu cunosc doar paradoxul pe care l-am trăit. Dumnezeu m-a ridicat pe înălţimi, pe vârf, acolo unde eu n-am cerut niciodată, pentru a mă arunca jos dintr-odată,
135
fără motiv, fără logică. Mi le-a dăruit pe toate, pentru a mi le lua înapoi brusc. Este aceasta iubire? a strigat şi vocea ei a fost întreruptă de lacrimi.

Apostolos Glinos a rămas pentru puţin timp tăcut. Chipul i s-a schimbat de durere şi blândeţe.

lida, draga mea, a zis încet, uneori... mereu, a corectat el, Dumnezeul cel veşnic ne dăruieşte comori. Ne pune în mâini diamante şi pietre preţioase. însă, după cum spuneam, în drumul nostru ne pândesc tâlharii! Vor să ne răpească darurile Lui şi ne propun în schimb jucării mincinoase, lucruri ieftine care strălucesc, ca bilele copiilor. Iar noi, amăgiţi uneori asemenea copiilor mici, aruncăm în mocirlă darurile noastre. Primim lucrurile ieftine şi strălucitoare şi le strângem cu dragoste la piept, ca nu cumva să ni le ia cineva. Atunci Dumnezeu, Tatăl Care ne iubeşte, ni le smulge din mâini, ca un părinte bun care smulge din mâinile copilului său un lucru periculos. Dumnezeu ne ia aceste mărunţişuri, pentru a ne fi iarăşi dor de comoara pe care am pierdut-o, a încheiat şi a privit-o cu tandreţe pe Lida, care aştepta tăcută. Poate că nu cunosc toate răspunsurile la această încercare a ta, draga mea, sunt mult prea mic pentru asta. Ştiu doar un motiv, care este singurul răspuns al blândeţii Lui dumnezeieşti, de vreme ce însuşi Domnul S-a urcat pe lemnul Crucii, pentru a nu pierde comoara pe care a răscumpărat-o prin suferinţele Lui, cele mai mari pe care le-a cunoscut
136
pământul: sufletul nostru unic şi nemuritor. De aceea, suntem supuşi durerii, Lida, cu toţii! Pentru a ne asigura comoara, care se măsoară în veşnicie. Pentru a nu pierde Raiul, draga mea!

raiul, a repetat fata şi vocea ei semăna cu pronunţia ciudată a unui cuvânt pe care nu-l înţelegea.

Ea cunoscuse un singur rai şi pe acela l-a pierdut pe neaşteptate, fără să înţeleagă de ce. Era raiul de la Musikverein.

nu le înţeleg pe toate acestea, a zis cu o oboseală nervoasă.

Dascălul a tăcut. Şi-a înclinat capul şi a început să-i vorbească cerului.

răbdare, le-a spus încurajator celor doi părinţi care aşteptau zdrobiţi învierea fiicei lor. Dumnezeu are căile Lui! Lida L-a iubit. Amintirea lui Dumnezeu nu se şterge repede.

„Amintirea lui Dumnezeu nu se şterge repede." De aceea, Despina se lupta să o păstreze vie în sufletul sfâşiat al Lidei. Uneori, pe lângă lecturile pe care i le citea pentru a-i păstra legătura cu viaţa, deschidea şi Evanghelia. Fata nu reacţiona. Nici n-o cerea, nici n-o refuza. Asculta, dacă asculta, indiferentă, fără nicio tresărire pe chip, fără nicio grimasă care să arate că reacţionează cumva. Încet-încet se închidea într-o tăcere ermetică. Ridica un zid de netrecut, care o despărţea de bucuriile celor vii, dar şi de tristeţile lor. însă Despina insista să-i citească, având o credinţă care
137
trecea dincolo de cele văzute. „Cuvântul Tău este viaţă, Dumnezeul meu. Este putere!", spunea şi îşi ancora toate speranţele în această temelie atotputernică a cuvântului lui Dumnezeu, care avea puterea

să spargă chiar şi pământul pietros.

Era din nou august, o după-amiază caniculară care se topea, asudată, în toropeala verii, ca aceea care îi marcase cu aproape doi ani în urmă. „Cum ne vânează luna august viaţa!", se gândea cu o melancolie ciudată mama Lidei. A luat Sfânta Scriptură şi a deschis-o, ca să scape de gândurile grele şi să-i citească şi Lidei. Mâinile ei au deschis-o întâmplător la Evanghelia după Luca şi inima maternă s-a zguduit cu putere. Era acea pericopă pe care fiica sa o iubea atât de mult şi pe care, în mod straniu, n-o citise niciodată după accident. De obicei, alegea fragmente din Patimile lui Hristos şi din înviere sau altele care vorbeau despre iubirea lui Dumnezeu în necazurile noastre.

să-ţi citesc, Lida? a întrebat-o şovăitoare pe fiica ei.

Fata a ridicat indiferentă din umeri.

„Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon şi a căzut între tâlhari...", a început Despina şi bătăile inimii i s-au înteţit. „Cuvântul Tău este viaţă, Dumnezeule. Este putere!", a strigat înlăuntrul ei şi a continuat să citească rar şi clar, accentuând unul câte unul cuvintele: „Din întâmplare, un preot cobora pe calea aceea şi, văzându-l, a trecut pe alături."

A aruncat o privire pe furiş spre fiica ei. Asculta indiferentă, după cum obişnuia, sau poate că nici nu asculta, s-a gândit Despina, dar a continuat să citească netulburată, cu o credinţă neclintită: „Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el şi, văzându-l, i s-a făcut milă."

încetează!

Vocea sălbatică şi gravă a speriat-o. S-a oprit brusc.

ce-ai păţit, draga mea? a întrebat-o pe fată, care tremura din tot corpul, cu obrajii îmbujoraţi.

nu vreau să ascult asta! a strigat Lida crunt, fierbând de supărare.

de ce, draga mea? a întrebat tulburată mama ei. Era pilda ta îndrăgită.

era, a zis aspru tânăra oarbă. Era, a repetat şi lacrimile îi curgeau pe obraji. A venit şi văzându-l... A venit şi văzându-l! a strigat cu deznădejde şi furie. Eu nu mai văd. înţelegi? Nu sunt samarineanul nimănui! a încheiat cu suspine amare.

nu, draga mea, nu gândeşti corect! a încercat s-o mângâie Despina, înăbuşindu-şi cu efort lacrimile. Există multe căi prin care putem vedea.

eu nu văd! a întrerupt-o brusc fiica ei şi a izbucnit într-un plâns cumplit, care îi cutremura tot corpul. Lasă-mă singură! a strigat printre suspine.

Despina nu mai suporta. „Ajută-ne, Dumnezeule!", a şoptit cu durere. „Dă-ne puţină lumină. Lumină, Doamne!", s-a rugat şi a privit spre înălţimi. Cerul se întunecase primejdios.

„Doamne al simplităţii”

în acea după-amiază cutremurătoare de august, sufletul Lidei s-a sfâşiat încă şi mai mult. Acum tăcerea sa devenise şi mai ermetică, asemenea unei cochilii de nepătruns, care ascundea lumea ei.

Amintirile au reînviat. S-au trezit din amorţeală, ca fantomele, şi-i bântuiau mintea. O dureau, dar le închidea cu îndârjire în ea. Se vedea din nou la Musikverein, cu luminile care îi mângâiau eşarfa de mătase, apoi iar şi iar Irena care zâmbea, Alex care îi încheia la gât colierul, lângă trandafirii Augustinei Lins. Noaptea se întuneca încă şi mai mult în temniţa amintirilor. Iar când voia să evadeze din închipuirile trecutului, să privească, nădăjduind, spre zările care o aşteptau, vedea doar labirinturi, întuneric şi gol. O lespede pecetluia ermetic ziua de mâine, ca lespedea aceea care a închis mormântul lui Hristos înainte de înviere.

depresie. Se afundă într-o depresie adâncă, a diagnosticat-o psihologul pe care l-au chemat s-o vadă. Trebuie să se întâmple ceva, ceva care să-i trezească iarăşi în suflet nevoia de a trăi.

ceva... oftau împreună părinţii şi sora ei.

Le încercaseră pe toate, dar n-au putut să o întoarcă pe Lida la viaţă.

răbdare, spunea Apostolos Glinos. Dumnezeu va ajuta!

ce se întâmplă, Dumnezeule? se întreba Despina, încercând să-şi păstreze nădejdea.

Ştergea praful de pe mobilă, într-o dimineaţă mohorâtă de octombrie, în care cerul se lăsa plumburiu peste capitală. A atins pianul şi inima i s-a sfâşiat. Umezeala făcuse să ruginească încuietorile capacului. L-a deschis încet, fiind atentă să nu se audă niciun sunet. Clapele străluceau aproape neatinse. Nu apucaseră să asude pe ele degetele iubitoare de muzică. Le atinsese Lida, când

era copil, la primii ei paşi muzicali. Apoi au plecat pe insulă, din cauza serviciului lui Stefanos. „Acolo nu au Conservator", plângea fetiţa şi părinţii regretau. Şi atunci, pe neaşteptate, l-au cunoscut pe Glinos. Despina şi-a amintit de clipa aceea şi s-a îndurerat. „Vrei să te învăţ eu să cânţi la pian?", a întrebat-o dascălul şi Lida şi-a înfăşurat cu recunoştinţă braţele mici în jurul gâtului său. „E făcută pentru muzică", le-a spus Apostolos zâmbind.

„Ce pregăteşti, Doamne? Ce vrei să ne spui prin toate acestea?", a oftat Despina şi în ochii ei clapele deschise străluceau. Zornăitul soneriei a scos-o brusc din gândurile sale. Şi-a privit cu mirare ceasul. Nu aştepta pe nimeni.

141

A deschis şi s-a aflat în faţa unei doamne înalte şi slabe, cu ochi căprui, care priveau zâmbitor. După fusta ei se ascundea un copilaş cam de opt ani.

Iertaţi-mă, dar cred că asta a căzut de la dumneavoastră, a zis femeia cu politeţe şi i-a arătat o faţă de masă.

aşa e, a zis Despina.

Era faţa de masă brodată din salon. O întinsese pe frânghia balconului, dar nu şi-a dat seama că a căzut.

locuim chiar dedesubt, a zis necunoscuta, dându-i faţa de masă. Nu suntem de mult timp aici, abia de două săptămâni. Poate de aceea nu s-a întâmplat să ne întâlnim până acum.

Despina a dat din cap afirmativ. Auzise că cineva se mută jos, dar nu dăduse nicio importanţă.

intraţi! Nu staţi în picioare, a zis cu politeţe.

a, nu! Nu vrem să deranjăm, a răspuns femeia, însă fetiţa, care până în clipa aceea privise cercetătoare dincolo de uşa deschisă, i-a fugit deodată din mâini.

un pian! a strigat şi înainte ca mama ei să apuce s-o oprească a alergat în salon, s-a aşezat pe scăunelul de catifea din faţa pianului şi şi-a ridicat mâinile mici pe clape. A început să le apese puternic, fără îndemânare, cântând un cântecel copilăresc: „Me-reu cu bu-cu-ri-e, vom tră-i."

Despina s-a cutremurat. Mâinile fetiţei cântau fără pricepere Oda bucuriei. Privea înspăimântată

142

spre camera fiicei sale. Uşa era întredeschisă.

scuzaţi-ne, a zis mama ei stânjenită. E foarte neastâmpărată. Katerina! a strigat aspru, dar fetiţa a continuat să cânte indiferentă. Nu putem face nimic în privinţa asta, a oftat. E pasionată de muzică. Am trimis-o la Conservator, dar acum trebuie să încetăm, pentru că nu ne mai permitem... Katerina!

nu-i nimic, lăsaţi-o! i-a zâmbit Despina, privind încă o dată neliniştită spre camera fiicei sale.

Oda bucuriei se auzea în salonul lor şi mai puternic, cântată de fetiţă. Stând pe pat, cu mâinile pe genunchi, Lida tremura. Muzica o lovea în creier, o ameţea. Mâinile îi tremurau şi ele, ca şi când ar fi vrut să strige: „Nu!" şi în acelaşi timp: „Continuă! Continuă!"

îşi strângea din reflex fusta pe genunchi. Vârfurile degetelor o furnicau, ca şi când ar fi fost înţepate neîncetat de mii de ace mici. Cunoştea acest sentiment, îl ştia: era setea atingerii clapelor, a muzicii. „Nu, Lida", a strigat îngrozită şi aerul pe care îl respira a devenit apăsător. „Să-l oprim pe copil să mai cânte!"

Şi-a închis ochii, inspirând adânc, străduindu-se să-şi liniştească tulburarea neaşteptată. Încet-încet s-a calmat. Muzica i-a relaxat degetele, i-a îmblânzit respiraţia, a înfăşurat-o într-o linişte mângâietoare, a început s-o poarte într-o

143

călătorie. „Nu aşa", a murmurat dintr-odată, ca şi când i-ar fi vorbit fetiţei şi ar fi corectat-o. „Nu aşa." Degetele i se îndoiau involuntar pe fustă, cântând notele cunoscute ale Odei bucuriei. Pentru o clipă a simţit atingerea lor pe piele. „Nu, Lida!", a strigat îngrozită şi şi-a deschis ochii, încercând s-o vadă pe fata care cânta. întunericul indiferent pe care îl vedea i-a străpuns inima ca o sabie. „Nu, Lida!", a strigat. „Nu trebuie! Nu poţi!" A căzut pe pat şi şi-a îmbrăţişat perna, pentru a înăbuşi suspinele. „Nu trebuie, Lida! Nu poţi!"

A plâns cumplit, până la istovire. Somnul greu i-a amorţit trupul chinuit, făcându-i sufletul să tacă.

nu-ţi fie teamă, Lida! s-a auzit o voce mângâietoare.

S-a întors spre locul de unde venea.

irena!

Irena stătea acolo, lângă pianul nou, care strălucea în camera cunoscută, cu Crucea, cu samarineanul şi cu Floarea-soarelui. Avea o panglică portocalie pe cap şi o rochie portocalie şi părea mică, atât de mică.

cântă, Lida! a zis şi a zâmbit ca un înger.

nu trebuie, Irena! Nu pot! i-a strigat.

şi trebuie şi poţi! i-a spus Irena şi şi-a întins mâinile mici spre ea.

Şi-a întins şi ea mâinile pentru a se îmbrăţişa. Dar Irena a început să se micşoreze şi să se

depărteze. S-a micşorat şi s-a îndepărtat ca lumânarea topită de propria flacără. O vedea dispărând în colţul camerei sale mici, urcând pe Cruce în mod straniu.

irena! a strigat.

cântă, Lida! i-a răspuns prietena ei înainte de a pieri. Fă-o pentru mine! Am nevoie de asta... Am nevoie...

irena!

Şi-a deschis îngrozită ochii. S-a aşezat pe pat, respirând greu şi repede. Sudoarea îi curgea pe trup. „A fost doar un vis!", a respirat uşurată. în spatele întunericului se întorceau imaginile, vocile. „Fă-o pentru mine, Lida! Am nevoie de asta... Am nevoie..."

Acea rugăminte devenea uriaşă în camera mică, îi lovea creierul, cădea în jos pe degetele ei oarbe şi îi stimula încă şi mai mult dorinţa atingerii clapelor.

irena, unde eşti? a zis cu teamă.

Şi-a strâns puternic mâinile în jurul genunchilor şi şi-a înclinat capul. A lăsat aerul să-i iasă ritmic din plămâni, să se elibereze.

„Doamne al Puterilor", a murmurat. S-a oprit cu uimire. Erau cuvintele pe care le spunea demult, de fiecare dată când simţea o neputinţă paralizantă, atunci când voia sau trebuia să facă neapărat ceva.

„Doamne al Puterilor", a repetat şi lacrimile i s-au revărsat din ochi. „ Ajută-mă! Dacă exişti, dacă

încă mă iubeşti, ajută-mă!", a zis cutremurându-se şi şi-a deschis dintr-odată mâinile, ca şi când ar fi vrut să I le arate lui Dumnezeu, Căruia I se ruga.

„Ajută-mă, Doamne!", a strigat. „Doamne al Puterilor", zicea iar şi iar, tremurând de emoţie. Oboseala i-a paralizat încet-încet mâinile încordate. Somnul i-a închis iarăşi pleoapele, greu, până în dimineaţa următoare, fără vise.

S-a trezit când soarele îi încălzea blând mâinile obosite. Simţea o linişte stranie în suflet, ca lumina care cade pe câmpia răcorită de ploaie.

„Cântă, Lida!", s-a auzit iarăşi în mintea ei vocea aceea, ca o urare de „bună dimineaţa". „Nu e cu putinţă, a şoptit, Irena!" Şi-a deschis degetele şi le-a întins, pentru a se dezmorţi. Şi-a dat părul la o parte de pe frunte. Mâinile i s-au oprit pe buclele adunate pe tâmple.

„Doamne al Puterilor", a zis încet şi a lăcrimat. Pentru puţin timp a rămas aşa, neclintită, fără să vorbească, fără să gândească, implorând parcă după ani întregi mângâierea cerurilor. Simţea linişte în suflet. Linişte şi o nevoie care o presa.

mamă! a strigat nerăbdătoare după acea tăcere pregătitoare.

Despina a alergat imediat în cameră.

da, draga mea.

du-mă la pian, mamă! a zis încet, dar hotărât.

Despina a încremenit. A rămas puţin timp fără să vorbească, fără să facă nimic, ca o statuie.

du-mă la pian, mamă! N-ai auzit? a protestat nerăbdătoare.

îndată, draga mea! s-a grăbit mama ei şi a ajutat-o să se ridice.

A dus-o la pian încet, cu paşi atenţi. Inima îi tremura în piept. „Ce pregăteşti, Doamne?", I-a strigat.

A aşezat-o pe scaunul de catifea. Fata şi-a întins mâinile ca să atingă clapele, dar s-au împiedicat neîndemânatice de capacul închis.

deschide-l! a zis nerăbdătoare.

Despina a ridicat încet capacul. Lida şi-a pus uşor degetele pe clape. Le-a atins. O tresărire le-a ridicat brusc. Le-a mutat cu hotărâre pe clapele albe. „Me-reu cu bu-cu-ri-e vom tră-i."

Despina s-a cutremurat. Erau primele note din Oda bucuriei. Apoi muzica a amuţit. începutul era uşor, însă după aceea... Mâinile îi tremurau cu tresăriri uşoare.

cântă, Lida! Nu te teme! s-a auzit o voce veselă.

Eva intrase în salon pe neaşteptate. S-a aşezat în faţa surorii ei şi i-a strigat iar:

cântă! Nu te teme!

Vocile s-au unit în jurul ei ca într-un cerc. Dansau pe degetele care tremurau. „Cântă, Lida!", o îndemnau Eva, Irena.

Şi-a ridicat mâinile cu hotărâre. Eva a început să cânte: „Me-reu cu bu-cu-ri-e vom tră-i", încet, puternic, biruitor.

147

Lacrimile brăzdau faţa Despinei. Degetele urmau vocea surorii ei. Mai întâi uşor, timid, şovăielnic, apoi mai alert, mai îndrăzneţ, mai sigur.

Eva cânta din ce în ce mai vioi: „Alungă din sufletul nostru orice tristeţe şi răutate, fă veşnică bucuria noastră acolo, sus, în ceruri." Degetele cântau după versuri. în spatele întunericului, memoria citea partiturile care îşi întorceau paginile.

„Toate pe Tine Te vor slăvi, pământul, văzduhul şi cerurile, slavă, slavă numelui Tău, Care pe toate le ierţi!" Eva cânta biruitoare. Triumful îi vibra în silabe.

Partiturile au dispărut. Degetele au început să alerge singure, din reflex, neoprite. Ştiau, cunoşteau, îşi aminteau paşii pe care îi parcurseseră. Oda bucuriei se revărsa cu slavă printre obiecte. Tare şi puternică.

„Tu ne dăruieşti linişte şi bucurie cerească, Tu ne dai înţelepciune. De aceea, cântăm osana!" Eva a terminat puternic, doxologic. Lida a terminat şi ea. Mâinile i s-au oprit nemişcate pe clape. Trei perechi de ochi lăcrimau. Bătăile inimii măsurau tăcerea.

A căutat-o cu mâinile pe mama ei.

mamă! a zis şi trupul îi tresărea de bucurie. Cânt! Cânt! Cânt! a strigat eliberată şi s-a aruncat în braţele care o aşteptau.

nu mi-ai dedicat-o! a zis Eva şi a plecat grăbită din cameră.

148

în casa familiei Smirneou, trezită din amorţeala îngheţată a iernii, revenise iarăşi viaţa.

Micul înger care adusese iarăşi muzica în casa lor a devenit un tovarăş permanent şi iubit. Evghenia, o femeie blândă şi cumsecade, şi ea mamă a patru copii, sprijinea compătimitoare inima rănită a Despinei. Urca deseori, discret, aducând-o mereu pe fetiţă cu ea.

accesoriul meu! zicea zâmbind. E atât de neastâmpărată, încât nu acceptă să stea cu nimeni.

Dar micuţa zâmbea cu viclenie şi Despina simţea că este înadins neastâmpărată în casa ei, fiindcă în casa ei exista obiectul care o atrăgea atât de mult.

vrea la pian, îi spunea Evgheniei. E pasionată de muzică.

ştiu, a oftat ea cu regret. Dar ce să fac, Despina? Măcar să fi putut să-i cumpăr un pian, să continui s-o duc la Conservator, dar nu ne rămân bani pentru asta. Suntem supăraţi şi eu şi tatăl ei.

Despina regreta. Voia s-o sprijine financiar, să preia ea această sarcină, dar şovăia, temându-se ca nu cumva să rănească demnitatea acelei familii.

Regreta şi Lida în sufletul ei. De fiecare dată când micuţa venea, ea se retrăgea. Nu voia să aibă lume în jur. Mergea în camera sa, dar lăsa

149

uşa întredeschisă. îi plăcea să asculte acele melodii de începător, copilăreşti, care marcaseră şi primii ei paşi în muzică.

vreau să învăţ să cânt, zicea fetiţa.

Era singura dorinţă care îi ieşea de pe buze.

„Păcat", a oftat Lida într-o dimineaţă, auzind dorinţele neîmplinite ale fetiţei. „Suferă, sărmana, cum am suferit şi eu", a zis şi gândul acesta a surprins-o. Pentru prima oară mintea ei se desprindea de Musikverein, de Irena şi Alex şi se întorcea pe insulă, la primele vise ale copilăriei, care riscau să se piardă. Deodată în inimă i-a reînviat chipul blând care a ocrotit-o: „Vrei să te învăţ eu să cânţi la pian?"

„Dascălul meu", a murmurat cu emoţie. „Samarineanul meu", a completat şi o idee ciudată i-a

luminat fulgerător gândul. A alungat-o răvăşită, îngrozită. Mâinile au început să-i joace nervos pe genunchi.

„Nu, Lida", a strigat. „Asta nu se poate! Tu eşti oarbă!" A rostit puternic aceste cuvinte, ca şi când ar fi vrut să le audă sufletul ei, care cerea imposibilul. „Eşti oarbă!", a repetat aspru, dar sufletul a insistat să viseze indiferent. „Există multe feluri în care putem vedea", i-a tresărit în minte vocea mamei.

A încercat s-o facă să tacă, îngrozită, dar insista iar şi iar, ca un ecou. „Există multe feluri în care putem vedea." Se revolta neîncetat, luptându-se cu acel gând: „Eşti oarbă!" O măcina noua

150

şi nebiruita nevoie care se născuse în lumea ei şi care creştea zi de zi, ca o obsesie. „Ce mi se întâmplă?", se întreba. „Ce mi se întâmplă?"

Despina vedea că era chinuită de ceva. Dar nu întreba nimic. Stătea lângă ea tăcută, vorbindu-I doar lui Dumnezeu, aşa cum ştia ea: „Linişteşte-o Doamne! Tu, Care ai început această minune! Tu, Care le cunoşti pe cele ascunse ale inimii." Aşa vorbea în taină cu Cerul în dimineaţa aceea, când...

mamă! a întrerupt-o fiica ei. Poţi să-mi citeşti ceva din Evanghelie?

Despina a rămas nemişcată, ca o statuie.

pilda samarineanului milostiv, mamă, a rugat-o fata cea oarbă.

Sângele i s-a urcat în obraji. A deschis cu râvnă Evanghelia după Luca.

un om cobora... a început.

înlăuntrul ei inima striga cu râvnă: „Cuvântul Tău e putere, e viaţă, Dumnezeul meu!" Când a ajuns la „văzându-l", a aruncat o privire pe furiş către fiica sa. Faţa Lidei a tremurat uşor, însă a continuat să asculte pilda până la sfârşit.

îţi mulţumesc, mamă! a zis încet, apoi a tăcut.

în dimineaţa următoare i-a cerut iarăşi să facă asta. Cu o bucurie care-i făcea glasul să tremure, Despina a luat iar Scriptura şi a citit. „Ce pregăteşti, Doamne? Ce vrei să ne spui?", a strigat în sufletul ei.

151

Lida a ascultat iarăşi până la capăt pilda şi a tăcut. Doar o linişte stranie, ceva care semăna cu un zâmbet, i-a brăzdat buzele atunci când a auzit cuvântul „văzându-l".

în dimineaţa următoare, ca din instinct, Despina aştepta.

mamă, poţi să-mi citeşti iarăşi pilda? Te-am obosit, i-a zis timid.

ce spui, draga mea?

„Un om cobora...", a început să citească, iar vocea încerca să nu-i tremure de emoţie. Nicio tulburare n-a apărut pe faţa fiicei sale atunci când a ajuns la cuvântul „văzându-l". Doar două lacrimi, emoţionate, liniştite.

mergi şi fă şi tu asemenea, a rostit încet Lida ultima frază a pildei, întrerupând-o pe Despina.

între ele s-a lăsat o tăcere stânjenitoare.

lida, i-a zis mama ei, astăzi trebuie să te las puţin singură, să merg undeva.

du-te, i-a zis liniştită.

îi voi spune Evgheniei să nu vină fata ei aici să cânte astăzi.

nu, a strigat Lida. Nu, a zis iarăşi mai liniştită, dar cu aceeaşi hotărâre. Fetiţa să vină. Voi fi eu aici.

Despina era din ce în ce mai încurcată.

cum vrei, draga mea, a murmurat.

S-a întors după aproape două ore. Se simţea ciudat, nerăbdătoare. Râsete de copil, o voce veselă şi melodii nesfârşite au întâmpinat-o la

152

intrare. A deschis uşa. A privit grăbită în salon şi a rămas încremenită. Şi-a lăsat fără zgomot lucrurile pe care le avea în mâini, ca nu cumva să tulbure atmosfera pe care o vedea.

aici, Katerina! Aici!

Degetele fiicei sale erau pe clapele pianului. Ţineau degeţelele fetiţei. Le mişcau, măsurând în dreapta:

aici! Vrei să te învăţ eu să cânţi la pian?

da! a strigat fetiţa şi şi-a înfăşurat dintr-odată mâinile în jurul gâtului Lidei.

Imaginea aceasta era fermecătoare în ochii Despinei. „Doamne al Puterilor", i-a strigat inima. „Cuvântul Tău este viaţă, Dumnezeul meu." Şi-a acoperit faţa cu palmele şi a plecat grăbită în bucătărie.

Despina ştergea iarăşi de praf mobila din salon. Trecuseră patru luni de când Lida devenise dăscăliţa inteligentei fetiţe. De la pian i se auzea vocea veselă:

cânt bine, Lida?

superb!

Despina a ridicat faţa de masă brodată.

„Trebuie să se întâmple ceva...", i-a revenit în gând vocea psihologului. „Ceva care să răvăşească apele apatiei, care s-o readucă la viaţă." Aceste cuvinte le auzise cu deznădejde. Trebuia să se întâmple ceva, ceva special, deosebit. Ceva

[1]53

care să zguduie ritmul lor cotidian. „Ceva... atât de neobişnuit, s-a gândit Despina, cum ar fi... să cadă faţa de masă de pe frânghia balconului."

A aşezat uşor faţa de masă la loc. Privirea i-a căzut vizavi, la tabloul care descria drumul spre Emaus. Iisus îi însoţea pe cei doi ucenici deznădăjduiţi, fără să dea de bănuit, ca un tovarăş de drum obişnuit. Simplu, foarte simplu, fără ca ei să bănuiască, i-a scos pe drumul învierii.

„în ce mod straniu ne însoţeşti, Doamne", a murmurat Despina, privind iarăşi faţa de masă cu inima topită. „Doamne al simplităţii!"

155

Drumuri paralele

Acea fetiţă, pe care iubirea lui Dumnezeu a condus-o în casa lor, neastâmpărată şi plină de viaţă, „neghină", cum o numea mama ei, avea un mod direct, simplu şi eficient de a-i vorbi sufletului Lidei.

mâine n-o să vin! a anunţat-o sâmbătă după-amiază. Vom merge cu toţii la bunicul.

ei, atunci vino de dimineaţă! i-a spus Lida fără să se gândească.

de dimineaţă! Dimineaţă nu se poate! Dimineaţă e slujbă la biserică! Mâine e duminică, a zis cu seriozitate, mestecând banana pe care i-o dăduse Despina. Dar tu nu vii la biserică! Nu te văd! Cum de se întâmplă asta? a spus, ca şi când ar fi încercat să dezlege o taină.

eu sunt oarbă, Katerina! a răspuns oarecum iritată Lida.

ei şi? a strigat fetiţa. Ce legătură are asta? Nu cumva scrie pe uşa bisericii că orbilor le este interzis să intre? a întrebat cu naivitate şi a început să-şi bâţâie picioarele, încât scaunul tremura. Deci mâine vom veni să te luăm, ca să mergem la biserică împreună!

156

asta nu se poate, Katerina! s-a împotrivit Lida. Şi încetează să-ţi mai bâţâi picioarele!

bine, dar nu te-ai plictisit să stai toată ziua aici, în casă? a insistat fetiţa, adunându-şi picioarele. Mama spune că fără duminică viaţa noastră ar fi insuportabilă.

Cu toate acestea, Lida găsea că viaţa este insuportabilă mai ales din pricina duminicii. Acea tăcere a dimineţii de duminică, când clopotele bisericilor din vecinătate începeau să bată, îi răscolea sufletul. îi auzea pe ai săi pregătindu-se cu o grabă febrilă. „Vii Lida?", o întrebau aproape implorând-o uneori tatăl, alteori mama ei, alteori sora. „Nu", răspundea ea mereu. La început mai brutal, apoi mai blând, dar mereu cu acelaşi refuz.

Poate că scăpase de amorţeala deznădejdii absolute, însă pe Acel Dumnezeu Care stinsese fără nicio pricină culorile lumii din ochii ei nu-L putea înţelege. Monotonia netulburată a întunericului, nesfârşitele puncte negricioase care dansau fără milă oriunde ar fi privit, începuseră s-o istovească. Speranţele care i se dăduseră că-şi va regăsi lumina ochilor erau slabe, palide şi nesigure, sprijinite pe un „odată" indefinit. Le asculta ca pe nişte consolări triste şi ieftine. Nu credea. Nu avea putere să aştepte irealizabilul. „E mai bine să mă împac cu realitatea", îi zicea cu asprime familiei sale, care voia să caute, să întrebe. însă această împăcare îi părea imposibilă.

157

Se întorcea spre ei ca şi când le-ar fi vorbit, însă inima o durea de nostalgie şi de aducere aminte. Voia să-i vadă, doar să-i vadă. Păstra în minte, ca pe nişte talismane, chipurile iubite. Memoria îi devenise de-acum celălalt văz. însă când simţea lângă ea respiraţia copilărească a Katerinei, inima îi sângera încă şi mai mult. Acea fetiţă era doar o voce, fără culoare, fără formă, fără chip. „Lasă-mă să te văd", i-a zis într-o dimineaţă şi a început s-o pipăie cu degetele pe umeri, pe păr, pe trup.

Lumea întreagă devenise doar voci şi, atunci când vocile tăceau duminică dimineaţa, ceasurile din casa goală se dovedeau insuportabile. Cu toate acestea, nu le spunea nimic, nici surorii ei, nici părinţilor. Nu voia să le ocupe în felul acesta vieţile, să-i lipsească de momentele pe care le iubeau.

„Să vedem cum vom petrece şi astăzi", a oftat în acea dimineaţă tomnatică de duminică.

Ziua aceea i se părea şi mai insuportabilă, fiindcă fetiţa, după cum o anunţase, nu venea dupăamiază şi noiembrie burniţa o ploaie melancolică şi monotonă dincolo de balconul lor. Voia să doarmă, pentru ca timpul să treacă mai uşor, însă nu-i era somn. în mod ciudat, duminica se trezea mereu devreme, foarte devreme. A căutat pe masă telecomanda, să asculte ceva. A schimbat iritată posturile. „Prostii", a murmurat. Deodată s-a oprit. Dinspre ecranul televizorului se

auzea o partitură superbă. „Mozart[21]", a recunoscut ea şi peste puţin timp muzica era însoţită de vocea prezentatorului. „Doamnelor şi domnilor, urmăriţi în direct de la Palatul Muzicii din Viena concertul dedicat lui Wolfgang Amadeus Mozart. Ascultaţi concertul 21 pentru pian. Solistă Caria Rei."

A apăsat un buton al telecomenzii ca să nu se mai audă sonorul. Tresăriri neaşteptate îi zguduiau trupul. La Musikverein era sărbătorit Mozart şi ea stătea întemniţată într-o casă pe care n-o vedea, ascultând-o la televizor pe Caria Rei interpretând partiturile care constituiseră triumful ei.

A aruncat cu furie telecomanda pe podea. Umerii i se zguduiau şi mai mult. „De ce? De ce?" Au găsit-o plângând şi articulând printre suspine aceste cuvinte care o chinuiau.

ce-ai păţit, draga mea? a întrebat-o îngrijorată mama ei. Ce s-a întâmplat?

ce să se întâmple? a răspuns.

lida, nu cumva e timpul să mai căutăm leacuri pentru ochii tăi?

eva, încetează! i-a strigat aspru. M-am săturat de bomboana asta cu care v-a amăgit cineva. De la spital mi-au spus-o clar! N-ai auzit?

[21] Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) a fost un compozitor german, unul dintre cei mai talentaţi creatori din domeniul muzicii clasice, (n.red.)

Trebuie să mă obişnuiesc să trăiesc fără lumină. Lasă-mă, în sfârşit, să mă adaptez!

Eva a tăcut şi şi-a plecat capul.

chiar şi aşa, draga mea, a zis Despina. Chiar şi dacă trebuie să trăieşti fără lumină, nu eşti nefolositoare. Poţi să cânţi la pian. O înveţi să cânte la pian pe fetiţa vecinilor.

îmi închipui că n-am devenit solistă la Orchestra Simfonică din Viena pentru a o învăţa să cânte pe o fetiţă sărmană, a strigat ea cu durere.

ah, Lida! a oftat tatăl ei şi toţi au tăcut.

Deznădejdea continua încă să-i înnegureze sufletul. Cu toate acestea, acea fetiţă sărmană, pe care o considera neputincioasă să-i mângâie durerea, era singura uşurare pentru sufletul ei împovărat. în dimineaţa următoare, luni, o aştepta, pentru a avea o altă dezamăgire.

mâine nu voi veni! E 8 noiembrie, sărbătoarea îngerilor! Şi vom merge la Angeliki!

bine, a oftat obosită şi amărăciunea ei nu i-a scăpat inteligentei fetiţe.

am găsit soluţia, a strigat. Vei veni şi tu cu mine la Angeliki!

ce treabă am eu cu colega ta, Katerina?

colega mea? Dar Angeliki nu este colega mea. Bine, dar n-o cunoşti? Cum se poate asta? a întrebat mirată, cu naivitatea ei obişnuită.

ce are special această Angeliki de ar trebui s-o cunosc negreşit? a tachinat-o.

este paralizată, a zis simplu fetiţa. Stă într-un cărucior din acela cu rotiţe. Ştii tu.

Lida şi-a tras brusc mâinile de pe pian. Cuvintele fetiţei au tulburat-o.

nu mai poate nici să meargă, nici să danseze, a continuat ea.

să danseze?

da! Angeliki a fost o mare dansatoare, după cum mi-a spus mama.

Lida a simţit că trupul i se cutremură.

dansatoare, a murmurat... O dansatoare care a rămas paralizată. Mai rău, mult mai rău decât o pianistă care a rămas oarbă.

da, a zis iarăşi fetiţa. Bine, dar cum poţi să n-o cunoşti? Toată lumea o cunoaşte pe Angeliki. Mâine, de ziua ei, vor veni oameni chiar şi din Pireu. Nu vom avea loc toţi.

şi de unde găseşte atâta poftă de viaţă? a şoptit.

A simţit că este din ce în ce mai mult cuprinsă de uimire.

angeliki e veselă, nu ca tine! a strigat deodată fetiţa. Ea zâmbeşte întruna. Zice că are credinţă în Dumnezeu şi este veselă.

Această ultimă frază a lovit şi mai ciudat sufletul Lidei. „Are credinţă în Dumnezeu şi este veselă."

mâine, a încheiat cu hotărâre fetiţa, vom merge la Angeliki. O voi ruga să ne citească şi o poezie de-a sa. Angeliki scrie poezii foarte frumoase,

aşa zice mama. Aşadar, mâine voi veni să te iau! Şi nu-ţi fie teamă! E la doar două străzi de aici.

dar cum să merg eu, o necunoscută, într-o casă străină, Katerina? a zis cu şovăială.

necunoscută? Dar asta şi vrea Angeliki, să cunoască mereu lume nouă! Fă şi tu un om bucuros! a strigat inteligenta fetiţă şi a privit-o aproape conspirativ pe Despina, care a zâmbit cu recunoştinţă.

bine, a încuviinţat Lida şi ochii fetiţei au strălucit.

Cedase dorinţei sufletului. Voia s-o cunoască pe acea fată ciudată, care rămăsese infirmă pe când era dansatoare şi totuşi se arăta plină de bucurie. „Această fată ori e nebună, ori sfântă", a zis în gând Lida.

Astfel, în după-amiaza următoare, în ziua în care erau sărbătoriţi îngerii, luată de mână de fetiţă, a trecut pragul uşii lui Angeliki Melidou.

bună ziua doamnă Ellada, a salutat politicos fetiţa. La mulţi ani pentru Angeliki! Lida este prietena mea!

bine ai venit, draga mea! a întâmpinat-o călduros vocea gazdei. Intraţi, intraţi! Lumea încă n-a sosit. Veţi fi pentru moment singure.

Katerina a zâmbit cu satisfacţie. Au intrat în camera dansatoarei şi fetiţa a condus-o pe Lida, aşezând-o în faţa ei.

bine aţi venit! s-a auzit vocea veselă şi voioasă a tinerei. Tu sigur eşti Lida, care o învaţă să

cânte la pian pe Katerina noastră. Ce frumos! îţi mulţumesc mult că ai venit, Lida!

la mulţi ani, Angeliki, i-a urat oarecum stânjenită şi şi-a întins mâna.

Angeliki a strâns-o. O atingere caldă care i-a ajuns până la inimă.

ce frumos e să cânţi la pian, Lida! a zis Angeliki. Miraculos lucru e muzica. Sublim!

la fel ca şi poezia, i-a răspuns ea călduros. Am aflat că eşti şi poetă.

poetă? a râs Angeliki. Aşa ţi-a spus fetiţa asta? a zis şi a mângâiat-o pe cap pe Katerina. Atunci când mă cuprind marile mele bucurii, pur şi simplu iau o hârtie şi un stilou şi îmi exprim sentimentele.

eşti veselă, a murmurat ca pentru sine Lida, observând cât de sinceră era vocea pe care o auzea.

şi de ce n-aş fi? i-a zâmbit simplu Angeliki. Am atât de mulţi oameni pe care îi iubesc şi care mă iubesc. Din când în când cunosc câte un om nou, care reprezintă o lume nouă a lui Dumnezeu. Astăzi, de pildă, te cunosc pe tine, Lida. Nu e un lucru minunat? Crede-mă, Lida, nici atunci când dansam pe ringuri şi pe scene nu cunoşteam atât de multă lume.

ai dansat, a zis încet Lida.

da! N-a apucat să-ţi spună micuţa?

i-am spus! a strigat Katerina, care căuta momentul potrivit pentru a le lăsa singure. Dar acum

mi-e foame, Angeliki, şi mama ta a făcut plăcintă cu spanac, a zis şi a ieşit fulgerător din cameră.

Cele două fete au zâmbit.

da, mi-a spus, a zis Lida. Ai fost dansatoare.

am fost, a încredinţat-o Angeliki.

şi... nu-ţi lipseşte dansul, Angeliki? a zis Lida stânjenită, temându-se să nu atingă o rană dureroasă.

Angeliki a rămas pentru puţin timp tăcută, dar liniştită.

dansul, a spus încet, mă întrebi dacă-mi lipseşte dansul. Da, din când în când mi-e dor să dansez. Am dansat de mic copil. Dansul îmi curgea prin vene. Toate melodiile vibrau în trupul meu şi

deveneau mişcare. Mă stimulau toate ritmurile, chiar şi sunetele cotidiene din casă. Uşa, apa care curgea, foşnetul frunzelor din curte, toate dansau în membrele mele. De altfel, ţara care m-a găzduit în copilărie, Rusia, era regatul dansului. Părinţii mei m-au dus la şcoala de dans de la trei ani. Am învăţat toate ritmurile, toate stilurile. Dansam în stil clasic şi modern. După ce am învăţat bine această artă, îmi făceam singură coregrafia. Mă fermecau acele mişcări care conţineau sărituri, o aspiraţie spre înalt. îmi întindeam mâinile deschizând degetele, ca şi când aş fi apucat cerul în palme. îmi ridicam trupul în sărituri înalte, încât, fie şi pentru câteva clipe, să plutesc ca un fulg, eliberată de pământ, ca şi când n-aş fi avut greutate, volum, materie, nimic.
164
Fără să-mi dau seama, dansul meu devenea rugăciune. Dansam şi căutam cerul, pe Dumnezeu, chiar dacă nu simţeam asta. De aceea acum, când L-am aflat, nu-mi lipseşte dansul. Fiindcă n-am încetat niciodată să dansez.

Lida asculta tăcută, foarte atentă.

dansez Lida, a zis încet Angeliki. Acum dansez cu adevărat, altfel. Dansez deasupra pământului. Vorbesc cu Dumnezeul meu şi simt că trupul greu se uşurează, că se micşorează puterea care-l ţine paralizat pe pământ. Dansez împreună cu îngerii. înconjor ca heruvimii Tronul lui Dumnezeu şi îi strig: „îţi mulţumesc!" şi „Slavă Ţie!". Nimic altceva! Doar atât: „îţi mulţumesc!" şi „Slavă Ţie!".

S-a oprit şi privea spre înălţimi. Lacrimile îi încălzeau faţa. Lacrimi de recunoştinţă, de iubire.

nu sunt paralizată, Lida, şi-a continuat mărturisirea. Călătoresc. Mereu îmi plăcea să călătoresc. îmi iau şiragul de metanii şi nodurile lui mă duc neîncetat în toată lumea. Trimit îngeri să sprijine sufletele oamenilor. Acesta este cel mai frumos dans!

Lida tăcea. Simţea două lacrimi tremurând înlăuntrul ei, ieşind din adâncurile ascunse ale fiinţei sale.

nu vorbeşti. Te-am obosit! a oftat Angeliki.

nu! a dat din cap a negaţie. Nu! Continuă, Angeliki, continuă! a rugat-o ea, având aproape implorare în glas.
165

nu mă deranjează că sunt bolnavă, a continuat Angeliki. Ştiu, sună ciudat. Odinioară, după ce s-a întâmplat asta, gândeam diferit. Atunci nu ştiam aceste lucruri.

cum s-a întâmplat? a întrebat dintr-odată Lida şi imediat şi-a muşcat buzele.

Cum putea să răscolească rana în felul acesta? Dar Angeliki a rămas netulburată.

eram la Belgrad, a răspuns, când am simţit prima oară că membrele îmi amorţesc şi se îngreunează. Când mi-au explicat ce înseamnă asta, am înnebunit. Credeam că mă prăbuşesc. Erau trei cuvinte care m-au lovit ca un fulger. „Scleroză în plăci" „Nu e posibil", i-am strigat doctorului, când mi-a spus că nu trebuie să mai dansez. „Asta nu se poate!" M-am întors acasă şi am început să arunc lucrurile în dreapta şi-n stânga cu supărare, cu furie. „O voi învinge!", strigam. „O voi învinge. Eu voi învinge boala, nu ea pe mine!"

Până atunci ştiusem doar să înving şi credeam că viaţa este o biruinţă nesfârşită! Am continuat să fac probe, ignorând interdicţiile doctorilor, chinuindu-mi fără milă trupul. Când am ieşit pe scenă la Belgrad, am făcut doar doi paşi, n-am dansat. N-am mai apucat. Am scos un strigăt. Durerea mi-a străpuns trupul şi am căzut la podea. Nu m-am mai ridicat niciodată. Am rămas la spital multe zile. Credeam că lumea s-a spart ca o sticlă, în mii de bucăţi, şi
166
s-a făcut praf. în primele zile ardeam din cauza temperaturii şi de supărare din cauza durerii sufleteşti.

Când mi-am deschis ochii, am simţit că mă ating cu blândeţe două mâini care îmi mângâiau fruntea. Am privit şi m-am mirat. Am văzut o faţă cunoscută, dar neînsemnată pentru mine. Era Nadia Ivici, o tânără sârboaică, ortodoxă. Locuiam împreună la căminul studenţesc din Monaco. Eu făceam seminarii de kinetoterapie, iar ea studia arhitectura. Prea puţin îi dădusem importanţă. Era o fată slabă, urâţică, obişnuită, cu doi ochi ca nişte pete albastre deasupra nasului încovoiat. Nu mergea la petreceri, nu ieşea în evidenţă. Doar cu şiragul de metanii şi cu rugăciunile. „E ruptă de lume", îmi ziceam şi regretam că refuză viaţa, după cum credeam eu.

Când am deschis ochii şi am văzut-o deasupra patului meu, am rămas uimită.

curaj, Angeliki! Totul va fi bine, mi-a zâmbit ea.

nadia! am strigat. Cum de te afli aici?

am fost la Belgrad, în locurile mele natale, am aflat de tine şi am venit să te văd, să te ajut pe cât pot, până când va veni mama ta.
de ce? am întrebat-o.
M-a privit ciudat, ca şi când n-ar fi înţeles ce voiam să spun.
de ce ai făcut asta? Eu pentru tine sunt aproape o necunoscută.
167
necunoscută? a răspuns. Nu, Angeliki! Nu eşti necunoscută. Eşti sora mea, un suflet pe care Dumnezeu, Tatăl nostru al tuturor, îl iubeşte ca şi pe mine.
Vorbea sincer şi simplu, ca şi când ar fi spus ceva lesne de înţeles.
şi ai venit aici pentru Dumnezeul tău? am întrebat-o cu asprime. Durerea mă făcuse brutală şi ciudată.
pentru Dumnezeul meu şi pentru tine, a răspuns ea liniştită, fără să ia în seamă izbucnirea mea lipsită de recunoştinţă.
o iubeam, Lida. O iubeam atât de mult în momentele acelea! Atât de mult, încât mă întrebam oare ce văzusem înainte, căci atunci mi se părea foarte frumoasă. Cei doi ochi mici închideau în albastrul lor toată slava cerului. Mă îngrijea cu o iubire inexplicabilă, cu dăruire, ca şi când aş fi fost sora ei, după cum spunea. Mă hrănea chiar dându-mi mâncarea, dumicat cu dumicat, în gură. Iar după ce a venit mama mea a rămas în continuare acolo. începuserăm să ne legăm sufleteşte.
vorbeşte-mi despre Dumnezeul tău, Nadia! am rugat-o într-o dimineaţă.
Ochii i-au strălucit. Voiam să-L cunosc pe acel Dumnezeu Care îi face pe cei care I se închină să iubească atât de mult! A început să mă catehizeze. Eram ortodoxă botezată, dar nu ştiam nimic. Ateismul măcinase de ani de zile locurile
168
unde m-am născut. Bisericile întârziau să-şi deschidă uşile.
Dar sufletul mi se deschidea. Porii lui absorbeau adevărul lui Dumnezeu şi uitam toate rănile şi durerea trupului. Şi simţeam că rănile deveneau izvorâtoare de Lumină, o Lumină curată, izbăvitoare, încât cuvintele nu o puteau descrie şi această Lumină mă învia şi mă încânta.
e frumos Dumnezeul tău, Nadia, am şoptit emoţionată, atunci când Nadia mi-a vorbit despre fiul risipitor pe care Tatăl îl aştepta.
este şi Dumnezeul tău, Angeliki, de crezi în El şi-L iubeşti, a răspuns simplu.
am crezut şi L-am iubit, a zis călduros Angeliki. Şi astăzi ştiu că nu-mi lipseşte nimic. El a devenit mâinile mele, picioarele mele. Niciun cărucior nu mă împiedică să-L întâlnesc. Astfel, din când în când, deşi nu ştiu muzică, aş vrea să-L strig, punând pe note poeziile pe care mi le-a dăruit: „Pe Tine Te privesc adânc în inima mea, chiar dacă am ochii stinşi. Pe Tine Te îmbrăţişez, chiar dacă nu am mâini, în pieptul Tău dumnezeiesc îmi bate inima. Şi-alerg, Hristoase al meu, fără picioare. Zbor lângă Tine cu aripile îngerilor. E de-ajuns să Te am pe Tine, nădejdea mea dulce, şi să se stingă pentru mine bucuria lumii."
Lida n-o putea vedea, pentru a citi iubirea care îi lumina chipul. Auzea doar vocea atât de caldă, atât de sinceră, care înfăşură lumea în timiditate, în tăcere.
169
nu mă deranjează că m-am îmbolnăvit. Dimpotrivă, îi mulţumesc lui Dumnezeu, a zis Angeliki, apoi s-a oprit brusc, ca şi când n-ar fi trebuit să spună ce gândea.
vorbeşte, Angeliki! a implorat-o Lida cu vocea tremurândă. Vorbeşte! Nu te opri!
îi mulţumesc pentru boala mea, a continuat Angeliki. Dacă n-ar fi venit asta, aş fi fost o furnică tristă, care se târăşte pe pământ. Mă lipisem de pământ, Lida, şi sufletul mi se sufoca în noroiul lui. Cu cât urcam mai sus în arta mea, cu atât mai jos mă rostogoleam în pierzanie şi trădam. îmi trădam chiar şi arta. Încet-încet, a oftat, frumuseţea care mă inunda atunci când dansam devenea izvor de slavă deşartă. O vânătoare de aplauze, ca o nevoie a sufletului. „Acum nu mai dansezi", îmi spuneam tristă. „Doar cerşeşti nişte aplauze." Dar aplauzele mă încântau. îmi trăgeau sufletul în jos ca o greutate şi cădeam, cădeam jalnic. Pe Dumnezeu, după cum ţi-am spus, nu-L cunoşteam. Dar cunoşteam valorile morale ale vieţii şi învăţasem să le respect. Patria, familia, omenia, demnitatea, morala, cum mă învăţase tatăl meu. Iar eu le păzeam pe toate acestea cu evlavie. „Sunt comorile mele", îmi spuneam.
însă încet-încet comorile mele s-au schimbat şi am început să fac totul pentru bani, să fac compromisuri, eu, care ziceam că n-o să ajung la asta niciodată.

S-a oprit şi durerea îi brăzda chipul.
170
îmi amintesc ultima oară când am dansat, fiind sănătoasă. A fost cel mai bun şi totodată un spectacol sfâşietor. A fost la Viena, la Musikverein. Trădasem şi ultima urmă de puritate, îmi vândusem trupul, Lida, chiar trupul meu, pentru a-mi depăşi adversarul care mă depăşea, pentru a fi eu prima balerină pe scenă. Şi sufletul meu plângea şi mă mustra cumplit.

„Eşti un nimic!", îmi striga. „Nimic! Iar dansul tău este o minciună. Nu meriţi să mai dansezi!"

Dar dansam, împinsă de nevoia pe care o simţeam. îmi amintesc că am fost acompaniată de o solistă celebră. Era o fată din Grecia, mi s-a spus, dar în narcisismul şi în mândria mea i-am uitat numele, indiferentă.

însă pe ea n-o voi uita niciodată. Fiindcă n-am mai auzit niciodată o asemenea interpretare a lui Mussorgsky. Cânta brutal, sfâşietor, ca şi când ar fi durut-o trupul. M-am străduit să-i văd faţa, pe când dansam, dar era imposibil. Avea capul aplecat. îi vedeam doar părul, care i se revărsa pe umeri şi o linie de sudoare care îi brăzda tâmpla. Am schimbat coregrafia, pentru a se potrivi cu ritmul ei alert. Degetele îi alergau disperate pe clape, le lovea cu tensiune şi notele păreau nişte mici strigăte, ca nişte gemete, ca şi când s-ar fi aflat închisă într-o temniţă, legată cu lanţuri nevăzute, din care lupta să scape. Simţeam că sufletele noastre comunicau, că se încrucişau invizibil, ca nişte aţe, sub scena de la Musikverein.
171
„E nefericită!", îmi spuneam. „Nefericită ca şi mine şi simte nevoia trupului meu, şi cântă astăzi pentru a dansa eu, doar eu." După ce s-a terminat spectacolul voiam s-o văd, să-i măsor adâncurile sufletului în ochi, s-o cunosc, dar n-am apucat. A dispărut aproape fulgerător după aplauze. A plecat, ca şi când ar fi fost fugărită de cineva, aşa cum îmi doream să dispar şi eu.

„E nefericită", m-am încredinţat. Nefericită şi celebră. Acestea două deseori merg împreună. Puţini oameni celebri sunt fericiţi, Lida, foarte puţini.

Dar Lida nu mai auzea. Un suspin i-a zguduit umerii, iar apoi altul şi altul. Plângea. Cuvintele lui Angeliki îi săpau ca un târnăcop în suflet. Îi revenea în minte vocea conştiinţei, care plutea peste partiturile lui Mussorgsky, în noaptea aceea de 26 mai, la spectacolul Vocea dansatorilor: „Ai compromis-o! Ai compromis-o pe Caria Rei! Eşti nefericită, Lida. Nefericită... Nefericită!" Apoi un strigăt de durere nemărginită. Acest preţ al fericirii pe care l-a plătit şi Lida. Plângea în hohote.

lida! a strigat îngrozită Angeliki. Lida, ce-ai păţit? Dumnezeule, te-am tulburat, te-am încărcat cu viaţa mea ciudată, pe care n-ai de unde s-o cunoşti.

o cunosc, Angeliki, a întrerupt-o printre suspine. Am trăit viaţa aceasta ciudată.

lida, a murmurat Angeliki, cine eşti?

sunt nefericita de la Viena, Princess, a zis ea şi glasul i s-a înecat în lacrimi. Sunt cea pe
172
care voiai s-o vezi. Să-i măsori în ochi adâncurile sufletului. Acum o vezi şi ochii îi sunt închişi, zăvorâţi! a oftat cu durere, cu deznădejde.

dumnezeul meu... a strigat Angeliki. Dumnezeul meu, nu e cu putinţă!

A privit-o mai atent... Părul castaniu. Numele... Lida... Lida Smirneou i-a străfulgerat în minte.

dumnezeul meu... a şoptit Angeliki. Eşti solista...

Dar Lida era copleşită. S-a aplecat spre braţele care o aşteptau.

nu e posibil! Tu... Tu... striga cutremurată Angeliki, incapabilă să mai gândească din cauza uimirii.

dă-mi lumină, Angeliki! a implorat-o Lida. Puţin din lumina ta! Să văd!

vei vedea, Lida! a şoptit Angeliki şi ochii îi lăcrimau de emoţie. Vei vedea! Dumnezeu e artist! El ne întâmpină. El ne va lumina întunericul! Vei vedea!

A îmbrăţişat-o şi mai strâns. Din sufletul ei izvorau rugăciuni: „Doamne! Dumnezeule infinit, îndelung-răbdător... Doamne al blândeţii..." Cuvintele i se opreau din pricina gândurilor care o cutremurau. Cum era posibil? După atâţia ani să o întâlnească aşa, dintr-odată, pe neaşteptate, pe acea tânără din Viena. Să vină în calea ei oarbă, zdrobită, însetată după Dumnezeu. Cum era posibil? „Doamne", a şoptit Angeliki şi glasul i s-a înăbuşit. „Nepătrunse sunt căile Tale, Părinte al meu... Nepătrunse sunt căile Tale!"

173

VIAŢĂ!

„Dă-mi lumină, Angeliki!" Toată ziua a rămas în cameră şi în ziua următoare, şi în cea de după ea. Căuta singurătatea.

Cuvintele lui Angeliki îi readuceau amintirile ca fulgerele care brăzdau norii întunecaţi. Dărâmau legenda Musikverein-ului, sfâşiau cortinele grele şi în spatele lor Lida vedea dezgolit adevărul sufletului. Vedea doi ochi albaştri, mici, ochii cunoscuţi ai nedreptăţitei Caria, care întrebau cu reproş: „De ce? De ce?"

Pentru nişte aplauze... „Aplauzele îmi trăgeau sufletul ca nişte greutăţi", spunea Angeliki. „Şi cădeam... Şi cădeam!"

Acele cuvinte tragice îi răscoleau adânc amintirile şi la suprafaţă ieşeau imagini care dureau ca nişte răni. O dureau atingerile lui Alex pe trup, îi provocau ruşine... Pentru nişte aplauze... Apa duşului îşi amintea cădea cu disperare, pentru a-i şterge urmele de pe trup. O deschidea mai tare, ca să înăbuşe iarăşi vocea, mustrarea sufletului: „Cât de jos? Cât de jos poţi să cazi pentru nişte aplauze?" Lacrimile i se amestecau cu şiroaiele apei care curgea de la duş.

174

Acesta era „raiul" legendar al slavei deşarte, pe care Dumnezeu i l-a răpit fără vreun motiv, cum spunea ea, şi pentru care întrebase de atâtea ori: „De ce?"

„Pentru a nu pierde Raiul, i-a răspuns în minte vocea dascălului său. Pentru a ne încredinţa comoara, sufletul nostru unic şi nemuritor, în mâinile lui Dumnezeu."

„Mâinile lui Dumnezeu!", a şoptit Lida şi faţa i s-a preschimbat de durere şi de nostalgie. Cunoştea aceste mâini ale lui Dumnezeu, le iubea. Erau cele care o ocrotiseră de mic copil. Le vedea însângerate, pironite pe Cruce. Pe ele îşi sprijinea zâmbetele, lacrimile. Pe ele îşi sprijinea visele, planurile. Pe ele îşi sprijinea iubirea şi singurătatea, aşteptările şi temerile. Pe ele îşi sprijinea viaţa, sufletul, care se ruga îngenunchiat în faţa Crucii, la şaptesprezece ani: „Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge..."

Amintirea lui Dumnezeu nu se şterge uşor! A cerut să i se pună Crucea cu Iisus răstignit pe peretele de deasupra patului ei. L-a luat în braţe, L-a strâns la piept. Mâinile ei pipăiau braţele Crucii, palmele sculptate ale Domnului, care sângerau. Cât timp... cât timp trecuse de când nu mai simţise această atingere deasupra inimii! Cât timp trecuse de când n-o mai încălzise mângâierea iubitoare a lui Dumnezeu! Când era la Viena, când o mângâiau mâinile lui Alex, nu mai suporta mâinile lui Dumnezeu. Nici nu le mai privea...

175

A strâns Crucea la piept cu putere. „Mi-e dor de Tine, Dumnezeul meu!", a strigat şi lacrimile îi udau faţa. „Mi-e dor de Tine! Vino iarăşi să-mi luminezi întunericul! Vino iarăşi! Nu mai pot sta departe de Tine!" Neputincioasă, I s-a predat, spovedindu-se. A lăsat acolo cutremurarea, lacrimile, întrebarea „de ce?".

„E frumos Dumnezeu", spunea Angeliki. „E frumos Dumnezeu, Care aşteaptă pocăinţa noastră!"

S-a ridicat de sub patrafirul duhovnicului şi era bucuroasă. O bucurie ciudată... Dumnezeul lui Angeliki era de-acum şi al ei.

în casa familiei Smirneou începuse o sărbătoare tainică în inimi. Dumnezeu coborâse în prăpastie, pentru a găsi oaia rătăcită, şi Despina, care măturase cu grijă toată casa, găsise iarăşi drahma cea pierdută. O găsise pe fata pe care o lăsase în camera de adolescentă.

Lida nu mai întreba: „De ce?" Primise răspunsul veşnic al mângâierii dumnezeieşti: „Pentru a nu pierde Raiul!" Aceste cuvinte i-au plăcut lui Angeliki şi le repeta veselă. Iar când întrebarea „de ce?" împresura iarăşi primejdios raiul care învia în ea, Lida, aşa cum o învăţase Angeliki, se ruga: „Doamne, Dumnezeule, luminează întunericul meu!"

„Doamne, Dumnezeule, luminează întunericul meu", şoptea în acea după-amiază de august,

176

pe când stătea la pian. „Pe Tine, Doamne, Te pot vedea şi fără ochi", se gândea şi şi-a amintit de poezia lui Angeliki: „Pe Tine Te privesc adânc în inima mea, chiar dacă am ochii stinşi."

„Frumoase versuri!", şi-a zis. „Pline de durere, nădejde şi frumuseţe. Nădejde care învinge toată suferinţa şi frumuseţe care preface toate lacrimile. Frumuseţea lui Dumnezeu!"

Şi-a pus mâinile pe clape. Sufletul îi era însetat să cânte, dar toate partiturile pe care le cunoştea i se păreau neputincioase să exprime ceea ce simţea, să cânte zborul prin care, în chip izbăvitor, Angeliki o ridica în braţele lui Dumnezeu.

Degetele, nehotărâte, cântau partituri din Clayderman[22], încheiau şi începeau iar. „Pe Tine Te îmbrăţişez, chiar dacă nu am mâini", recita din memorie, absorbită, iar Clayderman i se părea şi el nepotrivit.

Încet-încet, toate partiturile din mintea ei se stingeau. Mâinile au început deodată să umble pe pian într-un mod diferit. „Pe Tine Te privesc adânc în inima mea", a început să cânte, cum n-o mai făcuse până atunci, aşa cum se revărsa din inima ei. Era un cântec original, care în sufletul ei împletea cuvintele de implorare: „Doamne, spre tine strig!", cu cele de izbăvire: „Doamne, slavă Ţie!"

[22] Richard Clayderman (n. 1953) este un renumit pianist şi compozitor francez contemporan, creator al unui nou stil muzical, numit New Romantic, (n.red.)

Mâinile mergeau singure, fără să simtă, urmând dorinţa sufletului. „E de-ajuns să Te am pe Tine, dulcea mea nădejde, şi să se stingă pentru mine bucuria lumii", a cântat absorbită ultimul vers al lui Angeliki, iar apoi a tăcut. Degetele au apăsat şi ele ultima notă.

Pentru un moment a rămas nemişcată, încercând să înţeleagă ce se întâmplase cu puţin timp înainte. Apoi o înfiorare dulce i-a străbătut fiinţa. Un cântec, un cântec întreg alunecase din sufletul ei, se născuse. Un cântec nou şi întreg. „Dumnezeul meu...", a lăcrimat şi tresăriri de bucurie i-au străbătut trupul. „Dumnezeul meu!" O viaţă, o viaţă întreagă a aşteptat această clipă, a visat-o, a căutat-o, fericind-o şi invidiind-o pe Augustina Lins. Clipa când va scrie muzica ei, când va exprima adevărurile lumii aşa cum le înţelege ea şi când va dărui untdelemn şi vin oamenilor care suferă. O viaţă întreagă...

Şi-a pus nerăbdătoare degetele pe clape, pentru a merge din nou pe drumul pe care-l brăzdaseră. Se grăbea. încă îşi amintea una câte una atingerile, melodia, apăsările. Să le înrobească în temniţele minţii, să le scrie pe hârtie.

Eva, care intrase pe neaşteptate în salon, a întrerupt-o.

lida, ce partitură a fost cea pe care ai cântat-o? N-am mai auzit-o până acum.

S-a întors spre sora ei cea mică.

ţi-a plăcut? a întrebat-o, străduindu-se să pară indiferentă.

foarte mult, a zis emoţionată Eva. Am lăcrimat. Ce partitură a fost?

ia creionul şi hârtia şi scrie ce îţi voi spune, aşa cum îţi voi spune, chiar dacă nu înţelegi nimic.

Eva s-a cutremurat. A înţeles.

e a ta! a strigat. E a ta! şi a îmbrăţişat-o pe sora ei.

Lida i-a mângâiat părul negru, cum făcea când erau copii.

ţi-am spus eu! a şoptit Eva entuziasmată. Vei compune muzică atunci când o să vrea Dumnezeu.

Aşteptase o viaţă întreagă şi Dumnezeu vroia atunci, după atâţia ani, după atâta durere, după atâtea lacrimi...

„Slavă Ţie, Doamne!", a respirat uşurată şi a sărutat părul Evei.

Era prima poezie pe care o pusese pe note, primul ei copil. Apoi au venit alta şi alta. Râurile care aşteptaseră tăcute în sufletul ei se revărsau acum nestăvilite, parcă mânate de porunca: „Să se facă!", rostită de Dumnezeu, Creatorul, la începutul lumii. Lida se afunda în lumile bucuriei. Se îmbăia cu totul în lumina care dăduse formă hăurilor dezordonate ale spaţiului, prin porunca dumnezeiască a genezei!

Uneori compunea muzică pe versurile lui Angeliki, alteori fără nicio legătură cu ele, compoziţii pe care le denumea după cum îi dicta sufletul. într-o zi le-a cântat dascălului şi celor din familie partitura Viaţa şi sufletele lor au fost cuprinse de emoţie.

superb! a strigat cu bucurie Angeliki. Tot ceea ce creezi e superb.

superb este ceea ce scrii tu, i-a răspuns Lida cu entuziasm.

Eva abia mai apuca să scrie pe hârtie, fără îndemânare, literele alfabetului muzical, ca şi când ar fi

fost un text.

re major, nu minor. Di-ez, silabisea. Măcar de-aş înţelege ce scriu, protesta bucuroasă.

Dar Apostolos Glinos înţelegea. Atunci când venea, lua manuscrisele redactate fără îndemânare şi le transcria pe partituri, aşa cum trebuia. Degetele îi tremurau de emoţie. „Superb, draga mea! Felicitări!", murmura.

mă bucur, i-a răspuns într-o după-amiază de duminică Lida, că Angeliki poate măcar să-şi cânte versurile, aşa cum şi-a dorit întotdeauna.

nu doar Angeliki, draga mea, i-a răspuns Glinos în vreme ce copia. Mulţi le vor cânta.

dar sunt ale mele! a reacţionat din instinct Lida, oarecum îngrozită.

Dascălul ei a zâmbit.

darurile lui Dumnezeu nu trebuie ascunse, fata mea, a zis simplu. Nu avem nimic al nostru.
180
Untdelemnul şi vinul ni le-a dat Dumnezeu pentru a le împărţi.

Şi s-a îngrijit chiar el să se facă această împărţire binecuvântată. A călătorit până în Corint, la prietenul lui, Kosma Xekanis, al cărui cor de copii încântase Grecia şi toată Europa cu turneele lui.

ascultă, Kosma, i-a spus şi a cântat la pian partitura Viaţa.

Şi maestrul experimentat a lăcrimat.

adu-mi-le pe toate, Apostolos! a zis cu hotărâre. Mă voi duce la producătoarea Lia Farinou.

Doi ani mai târziu Eva, de-acum studentă la arhitectură, o pregătea pe sora ei să apară în primul concert la Sala Irodio. Biletele se vânduseră. Lumea voia să audă pe viu acele partituri originale, care îmbinau cu atâta îndemânare simplitatea copilărească şi spiritul celor mai mari compozitori clasici. Și, încă şi mai mult, voia s-o vadă de aproape pe compozitoarea cu o viaţă atât de cutremurătoare: fosta solistă a Orchestrei de Stat din Viena, rămasă pe neaşteptate oarbă, dar mereu veselă.

Eva a scos din dulap o rochie.

să fie simplă, Eva, simplă, a rugat-o Lida.

ce altceva aştepţi din mâinile mele? a râs sora ei. Dar, în fine... Ai nevoie şi de un accesoriu, a zis şi i-a pus pe umeri un şal colorat, brodat în întregime.

Ţesătura îi gâdila blând braţele. Lida s-a cutremurat. Cu mulţi ani în urmă, la Viena, alte
181
mâini îi puneau pe umeri, cu iubire frăţească, o altă ţesătură de mătase, de mare preţ. „E eşarfa mamei mele."

„Irena", a lăcrimat Lida. „De ce ai plecat, Irena?" Uitase toate amintirile din Viena, dar pe Irena nu, n-o uitase. Eva a privit-o pentru puţin timp tăcută.

hai, nu face aşa, i-a zis. Tu mereu o vei iubi.

Luna plină a lui august îşi răspândea razele argintii peste pietrele Lykavittos-ului. Mici îngeri îmbrăcaţi în alb, corurile de copii şi de adolescenţi din Xenaki, înălţau versurile lui Angeliki, în tăcerea cerurilor. „Suflete al meu, nu te întrista. Astăzi plângi! Dar mâine vesel vei sărbători! Mâine vei ţine pe braţe viaţa, ca pe un prunc! Aşteaptă! Aşteaptă!"

„Aşteaptă!" Lida acompania cântecul îngeresc al copiilor, cântând partitura Viaţa. Zâmbetele luminau ochii oamenilor, care ascultau tăcuţi. O femeie tânără strângea încurajator mâna soţului ei. „Ai văzut, dragul meu? Ai răbdare! Aşteaptă!" O studentă, căreia eşecul îi chinuia visele, se mustra pe sine cu severitate: „De ce te împuţinezi la suflet? Fata asta e oarbă şi iată ce a creat!"

Muzica picura untdelemn şi vin pe rănile oamenilor. Luminile au căzut iarăşi pe pianistă, dar acum n-o mai orbeau. Aplauzele s-au auzit
182
calde, dar se ridicau spre ceruri. „îţi mulţumesc!
Slavă ţie!"

Buchete de flori au umplut mâinile tinerei oarbe şi ale tinerei paralizate! Lida căuta mâinile lui Angeliki. Ea s-a apropiat în căruţ şi a zâmbit. Inimile zâmbeau!

Viaţa, după toate loviturile pe care le primise, după toate rănile, după toate lacrimile, după toate lipsurile, zâmbea nestingherită în mâinile lui Dumnezeu. Lida Smirneou, celebra solistă, făcuse în viaţa ei tot ceea ce visase, însă nu aşa cum visase. Şi Marele Artist al vieţii, infinitul Dumnezeu, Se pregătea să scrie cele mai bune cântece ale Lui.

lida, am scris o nouă poezie! a strigat entuziasmată Angeliki, lăsând caietul pe genunchii prietenei sale.

Lida şi-a înclinat tristă capul. Angeliki şi-a tras caietul brusc, cu regret.

iartă-mă! a zis încet.

nu eşti tu vinovată, Angeliki, a oftat tânăra oarbă.

lida, a zis Angeliki după o tăcere scurtă. E adevărat că nu există posibilitatea să-ţi recapeţi vederea? Tu nu te-ai născut oarbă!

nu mi-au dat multe speranţe, a oftat iarăşi Lida, adică aproape niciuna. Ceva neclar: „poate", „odată", „ştiinţa progresează"...

şi asta înseamnă ceva neclar? a strigat Angeliki. E ceva neclar faptul că ştiinţa progresează? Lida, au trecut opt ani de atunci. în opt ani lumea se schimbă. Eu, dacă m-aş fi îmbolnăvit astăzi, poate că n-aş fi rămas ţintuită aici. Poate că pentru tine lucrurile stau mai bine. Ai încercat să vezi?

nu, a murmurat Lida cu pesimism.

ascultă, a zis cu seriozitate Angeliki, văzând refuzul prietenei sale. înţeleg. Ai fost deznădăjduită,

înspăimântată, afundată în depresie. Te-a speriat zădărnicia. Dar acum e altfel, Lida. Acum nu mai eşti în depresie. îl ai pe Dumnezeu cu tine, ai nădejdea în suflet. Ştiinţa este mâna pe care El o întinde spre nevoile noastre. Prinde această mână şi las-o să te conducă unde vrea El. Cu vedere sau fără vedere, tu oricum eşti de-acum în Lumină!

îi vorbea călduros. Lida a rămas tăcută, admirând încă o dată credinţa acestei fete.

nu am atâta credinţă, Angeliki, a murmurat ea.

credinţa este fapta, Lida, a zis cu înțelepciune Angeliki. Aminteşte-ţi de orbul din Biblie. Domnul i-a spus să se scalde în Siloam, iar acela a făcut-o. Oare câtă nădejde a avut în el că, dacă se va spăla în colimvitră, i se vor deschide ochii? însă a făcut-o, fiindcă i-a cerut-o Dumnezeu. Aceasta este credinţa. Să ne lepădăm de cele omeneşti, încredinţându-ne celor dumnezeieşti. Crede-mă că eu, dacă mi s-ar fi dat măcar o speranţă, o speranţă infimă că aş putea să mai stau în picioare, aş fi spus: „Facă-se voia Ta, Doamne" şi aş fi căutat peste tot. Dumnezeu ştie ce face!

dumnezeu ştie ce face! a repetat încet Lida.

încă o dată Angeliki răscolise în chip binefăcător lumea ei.

La masa de prânz mânca tăcută.

mamă, a spus încet la un moment dat. Poate că aveţi dreptate. Să căutăm, să vedem dacă mai pot să-mi recapăt vederea.

Feţele lor s-au luminat. Inimile dansau. „Slavă Ţie, Dumnezeule!"

îţi mulţumesc, draga mea, a murmurat Stefanos şi vocea îi tremura. Dacă ai şti cât de fericit mă faci astăzi! De ani întregi am aşteptat această hotărâre a ta, şi a îmbrăţişat-o.

Au ieşit din cabinetul profesorului Papaioannis, doctorul care le lăsase odinioară o speranţă spre lumină. Despina avea în mână o însemnare care conţinea un nume şi un număr de telefon.

dacă există o speranţă, a spus profesorul, aceasta se află în mâinile profesorului Gregori Felps, de la clinica de oftalmologie din Berlin. Felps este o autoritate în chirurgia reparatorie a rănilor oftalmologice. Totodată, este şi un om minunat. Luaţi legătura cu el. Spuneţi-i că v-am trimis eu.

Chiar în dimineaţa următoare, Lida a cerut

cu nerăbdare telefonul. O voce caldă şi politicoasă s-a auzit de la celălalt capăt al firului.

după cum vă daţi seama, e imposibil să decid prin telefon. Trebuie să veniţi să vă examinez. Puteţi să stabiliţi cu secretariatul o întâlnire în septembrie, la Viena.

la Viena? a întrebat cu uimire.

da, i-a răspuns profesorul. Din septembrie voi lucra la secţia clinicii noastre de la Viena.

Vedeţi, sunt austriac şi am vrut să extind această lucrare şi în patria mea.

Lida a închis telefonul şi a oftat. La Viena... Ar fi preferat să fie oriunde în altă parte decât acolo.

Nimic n-o mai lega de acel oraş care îi răpise puritatea. Nimic, în afară de o fată brunetă pe care o chema Irena şi un „iartă-mă" pe care i-l datora noii soliste. însă acest lucru oricum ar fi fost imposibil. Nu, nu voia să meargă din nou la Viena, dar, după cum stăteau lucrurile, nu avea altă opţiune.

„Facă-se voia Ta, Doamne", a şoptit cu supunere. îngrijorarea îi măcina sufletul.

oare ce mă aşteaptă acolo? l-a întrebat în ajunul plecării pe dascălul ei, care venise s-o vadă.

ce-o vrea Dumnezeu, fata mea! a răspuns el liniştit. Dumnezeu e Tatăl nostru, Lida. Ne creşte sufletul şi cu lacrimi, şi cu zâmbete. Tu doar să I te încredinţezi Lui, cum îţi spune şi Angeliki.

angeliki... Eu măcar pot să sper. Angeliki n-are nicio speranţă să se ridice din nou în picioare, a zis aproape cu vinovăţie.

nu suntem construiţi toţi din acelaşi material, draga mea, i-a spus dascălul zâmbind. Şi Dumnezeu îl iubeşte pe fiecare într-un mod special, personal. Ştie să ne încerce pe toţi după putere, încât să nu ne frângem. Poate că Angeliki nu are atâta nevoie să stea iar în picioare. Căruciorul o poartă pe drumurile fericirii, mai bine decât ar fi purtat-o picioarele ei. Dumnezeu nu greşeşte, draga mea.

facă-se voia Lui, a zis liniştită Lida.

„Facă-se voia Ta, Doamne", a repetat cu îndârjire, pregătindu-se să lupte cu noua încercare care o aştepta.

Aerul Vienei parcă i-ar fi zdruncinat credinţa. Trebuiau să fie atât de aspre căile lui Dumnezeu? Atât de mare să fie preţul dobândirii Raiului? se gândea, stând în pat. De la ferestrele mari ale spitalului îşi închipuia cum oraşul străluceşte în luminile lui. Auzea uriaşa fântână arteziană, ale cărei izvoare ţâşneau pe fondul cenuşiu al cerului. îşi amintea de statuile albe, care făureau un contrast ţipător cu noaptea care le acoperea. Clinica era chiar vizavi de acea piaţă foarte frumoasă din Viena şi Lida avea nostalgii chinuitoare. Până când lumea va fi pentru ea doar sunete şi atingeri?

Profesorul Felps a fost de părere că era un caz de operaţie. Era încurajator, dar nu putea garanta cu siguranţă rezultatele. Iar ea obosise atât de mult.

„De ce să se întâmple aşa?", ofta. „Nu avea oare Dumnezeu şi alte căi? De ce?" Şi iarăşi rostea: „Facă-se voia Ta, Doamne", împotrivindu-se îndoielilor care o cuprindeau, dar apoi iar se întreba: „De ce?" O luptă crâncenă, până ce Dumnezeu o va linişti.

După-amiaza, între orele cinci şi şapte, când se făceau vizitele, o aştepta pe mama ei să vină să-i ţină companie.

Despina a ieşit îngrijorată din hotel. întârziase. „Ce labirint e oraşul ăsta!", a oftat ea. A privit cu deznădejde cele şase străzi care se încrucişau. Viena era labirintică şi ea nu ştia niciun cuvânt în austriacă, şi era singură. Stefanos trebuise să plece pe insulă, fiindcă mama lui se îmbolnăvise şi Lida insistase ca Eva să rămână la Atena pentru perioada examenelor.

încotro este oare clinica? se întreba, privind intersecţia care o ameţea.

aveţi nevoie de ajutor? a întrebat o voce necunoscută.

vorbeşti greceşte! a strigat Despina.

Lângă ea stătea un băiat înalt, cu ochi strălucitori şi mari, care priveau blând, iar lângă el o fată slabă, care zâmbea cu simpatie.

sunteţi grec! a zis cu uşurare şi cu entuziasm Despina.

grec, a încredinţat tânărul. Unde vreţi să mergeţi, dacă-mi permiteţi?

la clinica de oftalmologie...

a profesorului Felps, i-a luat-o înainte tânărul. Veniţi, o să vă conducem noi acolo. Singură e cam greu.

nu vreau să vă abat din drumul vostru, a spus şovăitoare Despina.

nu vă îngrijoraţi, a zâmbit încurajator tânărul. Nu ne grăbim. Am ieşit doar la o plimbare cu soţia mea.

I-a urmat uşurată pe cei doi tineri.

însoţiţi aici vreo rudă bolnavă, dacă-mi permiteţi? a întrebat cu grijă tânărul.

pe fata mea, a oftat Despina. A orbit în urma unui accident şi peste două zile va fi operată de profesorul Felps.

dumnezeu să ajute să meargă totul bine! i-a urat fata, într-o greacă stricată.

Până atunci rămăsese tăcută, dar arăta că înţelege ce vorbesc. Când au ajuns în faţa clinicii, fata a zis către soţul ei:

întreabă dacă e nevoie s-o ajutăm aici. O femeie străină şi singură...

Despina n-a înţeles, fiindcă vorbeau în austriacă.

nu cumva vreţi să venim cu dumneavoastră, să vă ajutăm cu ceva? a întrebat cu o politeţe sinceră tânărul. Nu vă îngrijoraţi pentru noi. Nu ne grăbim.

Despina l-a privit cu recunoştinţă.

adevărul este că aş fi vrut ca măcar o dată să mă înţeleg cu profesorul, înainte de operaţie. Şi... am ceva de rezolvat la secretariat.

bine, deci să mergem! a zis tânărul, iar Despina i-a mulţumit.

dumnezeu să vă ajute!

Au intrat împreună în clinică şi au urcat scările la etajul al treilea.

aici este biroul profesorului, le-a arătat Despina la capătul coridorului.

fiica dumneavoastră? a întrebat fata, care probabil nu înţelesese.

şi ea este aici! a răspuns Despina şi i-a arătat uşa deschisă de vizavi, lângă lift.

Fata a aruncat o privire în salon. într-un colţ, lângă fereastră, a văzut-o pe cea care stătea în pat.

lida! a strigat cu putere şi a rămas încremenită ca o statuie.

Lida a îngheţat. Şi-a întors capul spre uşă.

zoia, o ştii pe fata asta? a întrebat tânărul.

Pentru o clipă Lida era încurcată. Numele pe care-l auzea, vocea bărbătească... Dar nu, glasul fetei îi era foarte cunoscut...

caria, a zis nesigură.

eu, eu sunt! a încredinţat fata şi a alergat îndată spre patul ei. Eu sunt, Lida! Nu pot să cred că te regăsesc aici!

nici eu! a răspuns ea, încă uimită. Dar... cum m-ai găsit?

întâmplător! Am întâlnit-o pe mama ta pe stradă! a zis Caria.

Despina privea cutremurată. La fel şi tânărul, dar părea că înţelesese mai mult.

mă bucur să te revăd, a continuat Caria călduros. Desigur... nu aici. însă totul o să fie bine. Vei vedea! Atunci când voi reveni la tine, o să mă vezi! a încheiat încurajator.

Lida îşi simţea sufletul cuprins de emoţii. Aşteptase acel moment de multe ori în închipuirea ei, însă niciodată nu credea că va deveni realitate.

caria! a strigat. Atâta timp! De atâta timp am vrut să te găsesc, pentru a-ţi spune... Iartă-mă, Caria, a strigat cu însufleţire. îmi cer iertare pentru tot ce ţi-am făcut.

Caria a zâmbit.

iertare? a zis blând. Dar nu trebuie să-mi ceri iertare, Lida. Mai degrabă eu trebuie să-ţi mulţumesc pentru ce ai făcut pentru mine. Atunci îţi aminteşti? m-am întristat mult şi am plecat din Viena. Am mers în vacanţă la Berlin şi acolo l-am întâlnit pe Andreas. El îşi făcea rezidenţiatul. E medic, psihiatru. Desigur, am întârziat să ne căsătorim. Eu nu eram ortodoxă, iar Andreas a aşteptat cu răbdare. M-am botezat în urmă cu trei ani, a spus şi vocea îi tremura de emoţie. Acum nu mă mai cheamă Caria. Numele meu este Zoia[23], după cum ai auzit. Eu l-am ales, pentru că L-am cunoscut pe Cel ce este Viaţa şi am început să trăiesc cu adevărat. Andreas peste puţin timp va fi hirotonit preot la comunitatea ortodoxă din Viena.

Lida a ascultat cu uimire.

acest lucru e foarte frumos, Caria... Zoia! s-a corectat. Dacă ai şti cât mă bucur pentru tine. Te-am ascultat la televizor, la concertul dedicat lui Mozart, a zis peste puţin timp. Ai cântat sublim! Ai meritat să devii solistă, Zoia. îţi urez succes şi pe mai departe!

[23] Numele „Zoia" vine de la cuvântul grecesc ţar], care înseamnă „viaţă", (nota trad.)

îţi mulţumesc, Lida! a răspuns politicos Zoia, însă pentru mine acum altele sunt priorităţile. N-am devenit doar solistă, am devenit şi mamă, Lida. Dumnezeu mi-a dăruit o fetiţă.

Vreau s-o cresc aşa cum trebuie. Dacă va trebui, de dragul ei voi părăsi cariera de solist.

acest lucru e şi mai frumos, Zoia! a spus încă şi mai emoţionată Lida.

da, a încuviinţat Zoia. N-aş vrea pentru nimic în lume să devin o a doua Augustina Lins, a şoptit dintr-odată, fără să se gândească.

Acest nume a lovit ca un trăsnet sufletul Lidei.

ce vrei să spui? a întrebat-o.

Zoia şi-a plecat întristată capul.

nimic, Lida! Uită asta! Acum tu trebuie să fii liniştită, a murmurat.

spune-mi, Zoia! Te implor! a rugat-o Lida, care începuse să se tulbure. Ce vrei să spui? Ce-a păţit Augustina Lins?

Şi, văzând acea tăcere stăruitoare, a zis:

augustina Lins a fost mama Irenei, ştii, nu?

ştiu, a zis încet Zoia. Cu Irena ai fost prietenă, ţi-a fost aproape ca o soră.

exact! a strigat Lida. De aceea, insist să întreb, fiindcă niciodată n-am înţeles de ce Irena m-a părăsit.

irena nu te-a părăsit pe tine, Lida, a zis cu tristeţe. Irena a părăsit chiar viaţa.

cum?! a strigat îngrozită Lida şi i-au dat lacrimile.

193

nu, nu te teme! a apucat să-i spună Zoia. N-am vrut să zic ceea ce gândeşti tu, deşi nu ştiu care dintre cele două variante ar fi fost mai bună, a zis iarăşi enigmatic.

ce vrei să spui? a întrebat chinuită Lida.

Zoia şi-a dat seama că nu mai exista scăpare.

irena, a oftat, a fost încă o victimă a lui Alex Delios...

a lui Alex? a repetat Lida cu putere.

începuse să fie încurcată de acel vârtej de nume, care îi reînviau din amintiri, ca marionetele care aşteptaseră încremenite, iar cineva mişcase deodată, din nou, aţele cu care erau legate.

irena a intrat într-o relaţie cu Alex după ce am plecat, a zis aproape ca o constatare, încercând să dea un sens cuvintelor pe care le auzea.

nu ştiu exact, a răspuns Zoia. Poate că Delios a făcut-o şi pe asta. De altfel, nimic nu-l oprea, a zis cu o furie amară în glas.

cum adică Irena a devenit victima lui? a întrebat iarăşi Lida, confuză.

Zoia a tăcut din nou.

vorbeşte, Zoia! a implorat-o, obosită de tăcerile vienezei, pe care le cunoştea, care te duceau la disperare.

alex nu a fost aşa cum credeaţi tu şi prietena ta, a zis încet Zoia.

asta o ştiu! Mi-am dat seama! a spus cu o oarecare durere Lida.

194

nu, nu ştii nimic, Lida! a strigat Zoia. Dacă ştiai, nici măcar n-ai fi acceptat să-i vorbeşti.

de ce? a murmurat ea cu teamă.

alex, a zis cu hotărâre Zoia, avea legături cu traficul de cocaină, fiind într-una dintre cele mai mari reţele ale morţii din Europa. De aceea, călătorea neîncetat.

Lida a fost şocată. A scos un strigăt înăbuşit, de groază, şi s-a ghemuit aproape leşinată.

nu e posibil! a suspinat ea. Cum se poate asta? Ce spui? a întrebat şi respiraţia i se tăiase.

e posibil, Lida! a zis liniştită Zoia. Tu erai pură, nebănuitoare, şi prietena ta încă şi mai mult. Şi el ştia asta. O vedea.

şi tu? a întrebat înspăimântată Lida. Tu... ştiai?

nu ştiam sigur. Nici dovezi nu aveam, din păcate, a oftat Zoia. Dacă aş fi avut, n-aş fi lăsat lucrurile aşa... a zis şi vocea i-a devenit aspră. Dar cel puţin bănuiam şi eu şi familia mea că Delios nu este curat. închiriase un mic apartament acolo, în cartierul meu, şi vedeam multe şi pe mulţi... Vezi tu, eu m-am născut în acest oraş, Lida. Şi ştiu ce societate „bună" este aici, a zis cu înţeles. Am vrut să te protejez, dar...

Lida şi-a închis ochii cu groază. îşi amintea acea privire mânioasă a lui Zoia, care îl ţintuia pe Alex, atunci când îi vedea împreună, întrebările ei cercetătoare de la şcoală.

dar nu vedeam! Nu vedeam! a zis şi lacrimile îi alunecau pe faţă.

195

Lacrimi de zdrobire. Nu erau puţine scuzele pe care trebuia să şi le ceară de la fata pe care o avea lângă ea, nu erau puţine...

iartă-mă, Zoia! Iartă-mă! a spus şi vocea îi tremura.

nu-i nimic, Lida! Te înţeleg! a răspuns blând Zoia. Şi eu în locul tău aş fi gândit la fel. Credeai că sunt geloasă pe tine. Aveai dreptate. Te invidiam. Caria nu întâlnise încă Viaţa şi-i invidia pe ceilalţi, fiind cuprinsă de slavă deşartă. Caria era încă neluminată şi nu ştia. Dar astăzi Zoia nu mai invidiază pe nimeni. Ştie să le deosebească pe cele preţioase de cele ieftine. Dar nici Caria, nici Zoia n-au vrut vreodată să fii distrusă! Nu, Lida! Te admiram. îţi admiram talentul şi sufletul. Şi tremuram şi mă înfuriam la ideea că acestea două vor fi pângărite de atingerile mâinilor murdare ale lui Alex. Şi voiam să strig: „Nu!", voiam să te protejez, a încheiat cu sinceritate Zoia.

Lida plângea. Plângea cu suspine calde. îi strângea mâinile lui Zoia.

şi ce voia el de la mine? a strigat cu durere. Eu nu m-aş fi drogat niciodată!

nu, desigur! Nu era atât de idiot, încât să-şi închipuie aşa ceva, a răspuns Zoia. Voia ca tu să devii paravanul lui. O păpuşă frumoasă, care să acopere cu lumina gloriei tot ceea ce avea el întunecat şi ascundea în spatele cortinei. Cine ar fi putut vreodată să-l bănuiască pe soţul unei soliste celebre şi nobile?

196

Lida a scos un strigăt şi mai sfâşietor... Simţea că sângele i se urcă în cap, că măruntaiele i se amestecă. Simţea că înnebuneşte numai gândindu-se la ideea rolului pe care urma să-l joace fără a bănui ceva.

nu e posibil! suspina încontinuu, încercând să iasă din şoc. Şi... şi Irena? Cum a fost prinsă în cursă Irena? a întrebat, recăpătându-şi cu greu stăpânirea de sine. Avea încredere în el, a zis cu deznădejde.

nu ştiu amănuntele, a răspuns Zoia. Poate în casa lui Ştefan şi Colin. Alex sigur ducea droguri acolo. îţi aminteşti de Colin?

da, a îngânat.

nu mai trăieşte, a şoptit Zoia. Iar Ştefan e la închisoare pentru trafic de droguri. Normal trebuia să fie şi Alex, dar a intrat Ştefan, care devenise cărăuşul lui. Dar, slavă Domnului, Ştefan a vorbit. A vrut să răzbune moartea surorii lui. Desigur, Delios era invizibil, dar Ştefan a spus multe. L-a fotografiat. Acum Alex e plecat din Viena. Se ascunde cine ştie pe unde.

Dar Lida nu mai asculta. Vedea doar o coadă groasă pe spate, doi ochi căprui ca mierea şi un zâmbet lipsit de griji colin... care voia să soarbă viaţa ca pe o piersică zemoasă...

şi Irena? a întrebat cu durere. Ai zis că Irena trăieşte?

da, Irena trăieşte, a asigurat-o Zoia. Am vrut s-o avertizez şi pe ea, dar a fost imposibil.

197

da, a zis Lida, aproape că nu te suporta. Dar... de ce?

Zoia şi-a plecat iarăşi tristă capul.

cine ştie? a zis. Cine poate să pătrundă un suflet brăzdat de atâtea dureri, de atâtea răni? Irena a crescut singură. Fără casă, fără familie, fără sprijin. Augustina Lins era închisă în palatul ei de cleştar. Iar Irena căuta tandreţe. A fost, aşadar, victima ideală pentru Alex. Bogată, lipsită de viclenie, sensibilă, cu sentimente copilăreşti, cu sufletul rănit.

Cu sufletul rănit... O grimasă a schimbat expresia Lidei. Şi-a acoperit faţa cu palmele. „Cu sufletul rănit", şi i-a revenit deodată în minte vocea prietenei sale, care adeverea cuvântul lui Zoia: „Mama şi-a ţinut în braţe harpa mai mult decât m-a ţinut pe mine." „Irena!", a strigat gemând.

Irena Lins îşi strigase durerea şi ea fusese acolo. O auzise! O văzuse! „Ajungând în acel loc şi, văzându-l, a trecut pe alături", a răsunat deodată în mintea ei versetul Scripturii. Trecuse pe alături! Pe lângă ea!

Irena îşi deschisese mâinile rănite. Căuta untdelemn şi vin, îl căuta pe Dumnezeu... Imaginile îi inundau mintea ca un potop. Părul ei vopsit argintiu, inelele de la tatăl absent, lacrimile ei inexplicabile când i-a pus eşarfa pe umeri, melancolia tăcută atunci când pleca. Erau strigăte... Strigăte disperate care cereau ajutor, cereau

198

tandreţe, cereau iubirea lui Dumnezeu. Şi ea fusese acolo, aproape, însă n-a văzut! N-a văzut! A trecut

pe alături! Vedea doar clapele pianului, partituri şi aplauze, rochii şi accesorii... „De ce? De ce?", se întreba tulburată.

nu vedeam, Zoia! Nu vedeam! a strigat printre suspine.

o admirai pe Augustina Lins, a zis Zoia. Toţi o admirau pe Augustina Lins.

Augustina Lins, legenda, idolul, gloria pe care şi-o dorea, eşarfa pe care o păstra ca pe un fetiş.

unde este acum Irena? a întrebat.

cred că s-a închis în casa ei, a răspuns Zoia.

cu mama sa! a strigat Lida şi speranţa i-a înflorit pe chip. Cu mama sa! O va îngriji acum Augustina Lins! O va întoarce la viaţă!

Zoia şi-a muşcat buzele şi a tăcut.

acum o va ajuta mama ei! Nu se poate altfel! a strigat cu îndârjire disperată Lida.

Dar Zoia nu vorbea.

ce s-a întâmplat, Zoia? a murmurat îngrozită.

înţelesese că, atunci când Zoia nu vorbea, ascundea mereu ceva rău.

mama ei n-o mai poate ajuta, a zis întristată Zoia. Augustina Lins... s-a oprit pentru puţin timp... nu mai trăieşte.

cum? a strigat Lida şi s-a cutremurat toată. Cum s-a întâmplat asta?

Parcă nişte săgeţi o loveau neîncetat în suflet. Zoia a oftat iar.

augustina Lins era foarte tristă pentru a putea să ridice crucea fiicei sale. Vagianis, care îşi întemeiase deja propria familie la Monaco, o acuzase public că a neglijat-o pe Irena. El a aflat târziu, foarte târziu, pentru a mai putea face ceva. Irena am auzit nici măcar n-a vrut să-l vadă. De altfel, o viaţă întreagă fusese absent. în saloanele din Viena se bârfea că Augustina Lins fusese indiferentă cu fata, pe care o purta ca pe un accesoriu. Irena se topea din ce în ce mai mult, îţi era milă şi s-o priveşti, a zis cu durere Zoia, cu sinceritatea unui om care văzuse el însuşi ce se întâmplase. Şi Augustina Lins n-a suportat.

adică? a întrebat mirată Lida.

au găsit-o moartă în baie. S-a sinucis.

nu! a strigat Lida, tremurând din tot corpul. „S-a sinucis... Augustina Lins..."

Răsuflarea i se tăia... Nu mai avea aer.

irena! a strigat şi suspinele i-au cutremurat trupul. Nu vedeam! Nu vedeam!

linişteşte-te, draga mea! a intervenit îngrijorată Despina. Cumva se va rezolva! Nu-ţi fie teamă!

Nu înţelegea niciun cuvânt din ceea ce spuneau, fiindcă vorbeau în limba austriacă, dar numele pe care le rosteau, tulburarea, durerea fiicei sale pentru prietena ei o făceau să intuiască fără greşeală că se întâmpla ceva rău.

nu vedeam, mamă! Irena! plângea fiica ei.

linişteşte-te! Pe Irena o va ajuta Dumnezeu! a răspuns din instinct Despina.

dumnezeu! plângea Lida... Dumnezeu!

Se simţea zdrobită. întrebarea „de ce?", aspră şi plină de mândrie, care judecase iubirea lui Dumnezeu, acum îngenunchea smerită sub greutatea acestei iubiri care o zdrobea.

în acea zi Dumnezeu răspundea. Răspundea amănunţit la toate întrebările pe care şi le pusese până atunci. în acea zi Dumnezeu coborâse la ea şi răspundea la întrebarea „de ce?" cu care îl rănise: Pentru a se mântui! Pentru ca mâinile lui Alex să nu-i pângărească trupul, sufletul şi talentul. Pentru a nu deveni păpuşa frumoasă din vitrină, care să acopere cu podoabele ei mizeria fărădelegii! Pentru a nu conlucra fără voie la crimă, la comerţul sufletelor, pentru a nu rămâne nefericita permanentă a Vienei. De aceea... De aceea i-a luat Dumnezeu lumina!

„Pentru a te izbăvi, draga mea", îi striga în acea zi Dumnezeu prin gura lui Zoia. „Pentru a-ţi păzi sufletul şi viitorul, în ceruri, dar şi pe pământ. Pentru a te mântui, fiica mea, aici şi în veci", îi zicea în acea zi Dumnezeu, în marea Lui iubire, şi Lida plângea cu suspine, cu durere, cu o căinţă încă şi mai adâncă.

întrebarea obraznică „de ce?" devenea atunci vinovăţie, un cuţit care rănea. De ce fusese atât de oarbă? De ce nu auzise, nu văzuse? De ce o

nedreptăţise aşa pe Zoia? De ce o lăsase pe Irena fără ajutor? De ce nu îi dăduse untdelemn şi vin, Dumnezeule? De ce?

iartă-mă, Irena, a strigat printre suspine. Caria, Zoia, iartă-mă!

Andreas, care urmărise discret, dar cu mare atenţie, toată acea discuţie sfâşietoare, s-a apropiat de patul ei.

linişteşte-te, Lida, a zis blând, dar hotărât. Nu trebuie să ne măcinăm sufletul pentru greşelile noastre. Dumnezeu nu vrea asta!

iartă-mă, Dumnezeule! a şoptit Lida cu sinceritate.

bine, a spus liniştit Andreas. Această iertare, pe care o ceri acum, este izbăvitoare şi Dumnezeu te-a iertat deja. Te iartă, Lida! De aceea, te-a adus aici, pentru a-ţi deschide ochii sufletului, înainte de cei ai trupului, pentru a deveni cu totul fericită, credincioasă. Pentru a te încredinţa total Lui!

andreas are dreptate, Lida! a încuviinţat Zoia. Nu mai plânge!

irena, a rostit neliniştită. Trebuie s-o găsesc pe Irena, Zoia. Ajută-mă!

o vei găsi, Lida! Te voi ajuta s-o găseşti! a zis hotărâtă Zoia. Poate că nu este târziu! Poate că de aceea m-a adus şi pe mine aici! Este nepătrunsă Pronia lui Dumnezeu, Care ne-a îmbrăţişat pe noi toţi! a încheiat cu certitudine.

„Pronia lui Dumnezeu", aceste cuvinte picurau ca un balsam în sufletul Lidei. „Pronia lui Dumnezeu..." Nepătrunsă, necercetată, neînţeleasă.

202

acum trebuie să dormi, a zis Zoia. Trebuie să te linişteşti, şi a sărutat-o cu tandreţe pe frunte.

Au ieşit din salon. Lida şi-a aplecat capul în braţele mamei sale. „Este nepătrunsă Pronia lui Dumnezeu", răsunau în ea cuvintele lui Zoia şi a adormit în braţele mamei sale, care îi mângâia părul.

Operaţia a fost lungă şi grea. Dar profesorul a ieşit din sală uşurat, deşi foarte obosit. Sudoarea îi curgea cu picături mari pe tâmple.

cred că totul e bine! i-a spus Despinei în greaca pe care o ştia. Peste câteva zile, când vom scoate astea, a zis şi a arătat spre ochii lui.

Despina a înţeles. Vor fi siguri peste câteva zile, după ce vor scoate bandajele.

Despina mergea pe drumul spre clinică, cu inima strânsă. învăţase traseul. îşi amintea de o altă zi, cu ani în urmă, la spitalul din Atena. Fusese exact la fel. Aşteptau şi atunci să-i scoată bandajele. „Dumnezeul meu, ajută-ne ca astăzi să fie altfel", se ruga. Dar în acea zi era oricum altfel. Lida nu mai plângea, nu mai striga. Aştepta cu răbdare să se supună voii dumnezeieşti.

A intrat în salon cu inima bătându-i nebuneşte.

mamă! a strigat fiica ei. îţi stă bine în albastru!

203

Bucuria îi făcea cuvintele să tremure, îi încălzea trupul, îi înnebunea inima.

lida! a strigat după acea tăcere sfâşietoare. Lida, tu vezi! şi s-a aruncat în braţele ei. Fetiţa mea! Iubirea mea!

A strâns-o în braţe. îi săruta părul, obrajii, fruntea.

îţi stă bine în albastru! a zis iarăşi Lida zâmbind. Şi, ştii, e culoarea mea preferată.

o voi purta mereu, draga mea! a strigat Despina. Toate albastre! Ţi le voi face pe toate albastre. Pereţii, scaunele, mobila. Toate albastre... repeta şi plângea.

nu e nevoie, mamă! a râs Lida. Vom merge pe insulă. Marea noastră este suficient de albastră!

draga mea... Slavă Ţie, Dumnezeule! a zis uşurată mama ei şi a strâns-o şi mai mult în braţe.

Şi-au desfăcut braţele şi se priveau... Adânc, stăruitor! Nu se mai săturau privindu-se!

Zoia a intrat fără zgomot în salon. Mergea aproape pe vârfuri de îngrijorare. însă Lida a apucat s-o vadă.

zoia!

lida! a strigat ea şi bucuria a făcut-o să arunce buchetul de flori din mână. Trandafirii s-au împrăştiat pe podea.

lida! a strigat Zoia, alergând.

Braţele li s-au deschis. Mâinile li s-au unit în jurul gâtului.

204

zoia, Zoia! plângea, rostindu-i neîncetat numele.

Mâinile lor se căutau. Li s-au împletit strâns pe umeri.

lida!
zoia!
Lida Smirneou şi Caria Rei, Zoia, se îmbrăţişau. Mâinile, care concurau cu îndârjire şi invidie pe clapele pianului, se strângeau cu dragoste în braţele lui Dumnezeu, Care le scosese întunericul din suflet, Care le lua crucea de pe umeri...
Nepătrunse sunt căile Tale, Dumnezeul meu!
După ce s-au desprins din îmbrăţişare, Lida a strigat cu îngrijorare:
irena, Zoia! Irena!
o vom găsi! O vom salva! a spus cu nădejde Zoia. Dumnezeu ne va ajuta! Dumnezeu ne va ajuta!
205
Dacă...
Şi-a deschis ochii spre lumină, pentru a vedea una dintre cele mai frumoase imagini pe care le-a zugrăvit Dumnezeu pe pământ. Din mâinile Mitropolitului Austro-Ungariei, la jertfelnicul lui Dumnezeu, tânărul Andreas primea îngenuncheat prima treaptă a preoţiei. Zoia stătea în faţa lui cu evlavie, ca şi când totul ar fi fost ireal. îşi mângâia cu blândeţe pruncul şi ochii ei albaştri lăcrimau în timp ce se ruga: „Fă-mă vrednică, Doamne... Vrednică să-i fiu alături."
Era o taină a iubirii şi cucerniciei, o proscomidie vie în mâinile lui Dumnezeu.
suntem cu toţii în mâinile lui Dumnezeu, Lida! Nu-ţi fie teamă! îi spunea încurajator tânărul preot al lui Dumnezeu, pentru a o face să mai uite de grijile pe care şi le făcea pentru Irena.
o vom salva! a încredinţat călduros Zoia.
mamă, vino cu noi! a rugat-o pe Despina.
Astfel, în acea dimineaţă în care octombrie înfăşura în ceaţă deasă capitala austriacă, toţi,
206
Lida, Andreas, Zoia şi Despina, au străbătut regatul de cristal al Augustinei Lins.
Trandafirii se ofileau în grădina ei. Petalele putrezeau pe pământ.
trandafirii, a murmurat Lida.
A privit într-un colţ şi şi-a întors capul tulburată.
cum vom intra? a întrebat-o pe Zoia.
nu-i aşa de greu! a oftat ea.
Uşa era întredeschisă. Căzuse din balamale. Lida i-a trecut pragul cu inima bătându-i cu putere. După atâţia ani, intra în fortăreaţa Augustinei Lins... S-a aflat deodată într-un salon uriaş, tăcut. Mobile frumos gravate şi de bun gust, cristale sublime, agăţate de tavan, dând şi celor mai neînsemnate colţuri un aer de poveste, mici bibelouri de sticlă, care încă mai străluceau, se afundau în praful care se lăsase tăcut peste ele. Pretutindeni un lux extravagant. Pereţii etalau asimetric, în forme suprarealiste, toate capodoperele pe care le admira umanitatea. în stânga
guernica a lui Picasso, puţin mai jos şi înclinat ţipătul lui Munch. Vizavi o copie după Lan de grâu cu corbi a lui Van Gogh, iar alături floarea-soarelui. Lida a recunoscut-o cu uimire. în colţ - un Dali autentic, foarte scump.
un adevărat muzeu de pictură, a şoptit ea, rotindu-şi privirea pe pereţii împodobiţi, pentru a se opri apoi pe o fotografie pe care o văzuse ... Acolo, deasupra canapelei celei mari. Şi-a ridicat
207
dintr-odată mâinile, acoperindu-şi gura... Augustina Lins! După atâţia ani de aşteptare, misterioasa şi talentata Augustina Lins era acolo. O vedea. O privea serios, în tăcere, din fotografia ei.
A privit cu multă atenţie. O femeie tânără, slabă... Părul blond, de culoarea grâului, încadra o faţă albă şi îngustă. în partea de sus se deschideau doi ochi mici, albaştri. Privea înspăimântată, când la fotografie, când la Zoia.
la fel! Sunteţi aproape la fel! i-a şoptit.
la fel! a oftat Zoia încet.
de aceea nu te plăcea Irena.
de aceea, a încredinţat Zoia.
S-a întors din nou spre fotografie. Tânăra femeie îşi întindea degetele fine şi lungi pe o harpă cu cadru din fildeş strălucitor de elefant. Pe umeri i se revărsa un material mătăsos, brodat cu argint.
eşarfa, a şoptit Lida şi a făcut ochii mari.
Şi-a ridicat repede privirea înapoi pe chipul Augustinei Lins. Aceasta privea în neant. Ochii îi

rătăceau distraţi, aproape obosiţi, în gol, ca şi când ar fi căutat cu insistenţă ceva ce nu găsea nicăieri. Ochii ei erau trişti şi istoviţi. „Melancolie", şi-a zis în gând. „Melancolie", a repetat, ca şi când i-ar fi dat un titlu fotografiei pe care o privea. Augustina Lins privea cu melancolie. Părea un vis trist, îndepărtat şi fragil.

pare foarte tristă, i-a spus lui Zoia.

mereu a fost aşa, tristă, singură, i-a răspuns.

208

Şi-a coborât brusc privirea. Augustina Lins a fost melancolică... Idolul pe care-l iubise era un vis trist.

unde e Irena? a întrebat grăbită, îngrijorată şi simţindu-se vinovată că atâta timp rămăsese ţintuită în faţa fotografiei mamei acesteia.

undeva, într-o cameră, a răspuns Zoia. Casa asta e enormă!

Lida a păşit din reflex în camera de alături, luând-o pe Zoia de mână. Despina şi Andreas, care priveau tăcuţi, le urmau. A vrut să scoată un ţipăt îngrozit, dar s-a abţinut în ultima clipă.

Era în dormitor, în camera personală a Augustinei, aproape golită de obiecte. Doar un pat simplu, deasupra o fotografie, aceeaşi din salon. Jos... Lida tremura. Respira greu. Irena stătea pe podea, cu spatele sprijinită de pat şi cu mâinile înconjurându-i genunchii...

irena, a rostit cu efort, cu trudă.

Ceea ce vedea era o umbră, o rămăşiţă tristă din fata pe care şi-o amintea! Trupul îi semăna cu nişte moaşte, cu o lumânare topită. Mâinile, care îi strângeau indiferente genunchii, erau ca nişte beţişoare. Ochii ei palizi priveau în gol, spre peretele alb din faţă. Nu înţelegea. Nu vedea.

Şi-a acoperit dintr-odată faţa.

nu pot! a mormăit. Nu pot! Nu suport asta!

Zoia tremura, deşi o mai văzuse. Andreas s-a apropiat de Lida, care era gata să cadă.

209

curaj, Lida! a zis încurajator. Vom schimba situaţia asta. Vei vedea!

cum? a oftat cu deznădejde.

cele cu neputinţă la oameni sunt cu putinţă la Dumnezeu, a spus rar, dar hotărât, preotul lui Dumnezeu.

Lida şi-a strâns pumnii cu hotărâre şi a început să meargă. S-a apropiat de prietena ei distrusă.

irena! a zis tare. Irena, mă auzi? Sunt Lida, Irena. îţi aminteşti de mine?

Irena şi-a întors încet ochii spre ea.

lida? a zis confuză. Lida o chema pe sora mea, dar a murit, a spus încet şi şi-a întors iarăşi ochii în gol.

Lida l-a privit cu groază pe Andreas.

e într-o confuzie totală, a remarcat el. Spune ceea ce are în subconştient. Cred că te iubea mult, Lida.

şi eu, şi eu o iubeam, a zis ea cu tristeţe.

S-a întors iarăşi spre Irena, cu lacrimi care îi curgeau pe obraji.

irena, sunt eu, Lida! a zis. N-am murit! Sunt aici! Vino! Vino, să plecăm de aici! a implorat-o.

Trupul Irenei a tresărit. Şi-a întors înspăimântată capul.

nu, a şoptit. Eu nu plec de aici!

vino, Irena! Ne vom întoarce!

eu nu plec de aici! a zis Irena din nou, cu încăpăţânare, tremurându-i glasul.

210

Lida l-a privit pe Andreas cu nedumerire şi deznădejde.

se află în casa mamei sale, de aceea nu vrea să plece, i-a spus el încet. Nu vrea s-o părăsească pe mama ei.

vino, Irena! a rugat-o Lida, izbucnind în plâns.

Despina n-a mai suportat. Până în clipa aceea privise scena tăcută, dar acum nu mai suporta. S-a apropiat de cele două tinere. A îngenuncheat în faţa fetei bolnave. A mângâiat-o uşor pe păr.

irena, a zis încet şi tandru. Vino, fata mea!

Irena şi-a întors brusc capul. Un zâmbet i-a luminat chipul.

mamă! Ai venit, mamă!

Lida s-a dat înapoi cu teamă. Zoia şi-a ascuns faţa în mâini şi s-a aplecat în braţele soţului ei.

pe Ana o voi creşte eu, a zis, tremurând din tot corpul. Promit!

linişteşte-te, Zoia, a calmat-o el. Nu vorbi!

ai venit, mamă! s-a auzit iarăşi vocea Irenei.

Avea un dor copilăresc în ea.

Despina a mângâiat-o. Şi-a sprijinit de ea trupul îndurerat. Şi-a deschis larg ochii, pentru a-şi reţine lacrimile.

vino, draga mea! Hai să plecăm! a şoptit cald.

de ce? a întrebat înfricoşată Irena.

ai răcit, draga mea! Eşti bolnavă! A fost iar frig afară şi n-ai suportat, i-a răspuns Despina şi lacrimile pe care le reţinuse atâta timp i se revărsau acum pe obraji.

am răcit! a zis ca un prunc Irena şi s-a vârât în braţele ei.

Se gudura ca un căţeluş în braţele care o mângâiau.

ridică-te, draga mea! a şoptit Despina, care cu greu mai rezista.

Andreas s-a apropiat de ele.

irena! a zis cu putere, încât fata s-a întors spre el. Hai să mergem, Irena! Nu te teme!

Şi-a întins mâna. Irena şi-a întins şi ea mâna... spre Lida, care aştepta. Aceasta şi-a aplecat umerii sub braţul Irenei, pentru a o sprijini. A ridicat-o cu atenţie, împreună cu mama ei. Au început să meargă încet, dar hotărât. Le urmau tăcuţi Andreas şi Zoia. Au străbătut încet coridorul lung, până la uşa de la ieşire.

aşa, Irena! Bravo! o încurajau Despina, Lida şi Zoia.

încet, dar hotărât, Irena Lins a ieşit din casa în care crescuse. Au coborât-o cu grijă din maşină în faţa centrului de dezintoxicare unde Andreas slujea, de asemenea, ca preot.

părinte, faceţi tot ce puteţi! Vă rog, îl implora Lida. De toate celelalte mă voi ocupa eu.

în gând i-au revenit versetele parabolei: „Ai grijă de el şi ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îţi voi da." Lacrimile i-au inundat ochii. Se rostogoleau calde pe obraji. Lida plângea.

ce-ai păţit, Lida? a întrebat îngrijorată Zoia.

Dar mama ei, Despina, a înţeles. A privit-o pe fiica ei cu blândeţe.

acum eşti ceea ce ai vrut mereu, draga mea, i-a zis blând. Samarineanul unui suflet, şi a arătat spre Irena, care încă se sprijinea pe umărul ei. Nepătrunse sunt căile Tale, Dumnezeule! Nepătrunse sunt căile Tale!

Terapia Irenei era lungă şi grea ca Golgota, presărată cu spini care răneau. Dar Irena Lins nu urca singură. Crucea îi era purtată cu dragoste de sufletele dragi ei.

Lida stătea acolo. Închiriase iarăşi o casă la Viena. Nu voia să plece până când Irena nu se întorcea la viaţă. îi mângâia părul, îi uda fruntea, îi strângea mâinile. Vărsa untdelemn şi vin pe rănile ei, ca o soră. Zoia o lăsa cât de des putea pe Ana cu mama ei şi venea la clinică. O vizita doar când Irena era adâncită în somn. Andreas spunea că nu trebuia încă s-o vadă. Făcea ordine în cameră, o împodobea cu lucruri simple şi drăguţe şi pleca.

Cu acel suflet plin de răni, Andreas lucra cu iscusinţă, cu răbdare şi cu rugăciune. Se lupta mai presus de toate să-l încredinţeze iubirii Marelui Samarinean şi Vindecător, Dumnezeu.

irena, îi spunea blând, atunci când ai dureri, când ai melancolii, când ţi-e teamă, când

eşti războită de ispite, să spui, să strigi tare, dacă e nevoie, aceste cuvinte: „Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl, Atotţiitorul", care înseamnă că Dumnezeu este Tatăl nostru. El ne iubeşte. Şi este Atotţiitor, Care pe toate le poate. Dumnezeu iubeşte şi poate, Irena! Hai să repetăm împreună: „Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl, Atotţiitorul..."

tatăl, Atotţiitorul! spunea Irena şi se ghemuia în braţele Despinei.

Iar Lida şi Zoia îşi strângeau tainic mâinile într-o rugăciune fierbinte şi unită. O altă rugăciune, un strigăt îngeresc, zbura neîncetat dinspre Grecia pentru sufletul Irenei. Călătorea din tărâmurile blândeţii: „Doamne, miluieşte-o pe Irena."

Aflase. îi spusese Lida la telefon. Degetele pe jumătate paralizate întorceau neîncetat nodurile

şiragului de metanii. Trimiteau îngeri să şteargă sudoarea de pe frunţile celor din grădina Ghetsimani. Şi atunci când degetele nu vor mai putea, când boala avea să le oprească şi pe acestea, va rămâne doar inima. O inimă arzătoare, care va continua să călătorească pe pământ:

doamne, miluieşte-o pe Irena... pe Lida, pe copiii... din lumea Ta.

O inimă în rugăciune, care trimitea îngeri să sprijine sufletele oamenilor, până când îngerii o vor ridica neprihănită şi o vor încredinţa în mâinile lui Dumnezeu: Angeliki...

214

împărtăşeau cu toţii suferinţa ei, ca nişte îngeri, până când Irena Lins şi-a deschis iarăşi ochii revenindu-şi la viaţă. A privit-o pe Zoia calmă, liniştită.

îţi mulţumesc! i-a şoptit blând, privindu-i chipul.

Două lacrimi i-au alunecat din ochi. Erau dureroase, dar liniştite. Irena înţelesese. O iertase pe nefericita ei mamă. A îmbrăţişat-o pe Lida cu nostalgie, cu dor, cu bucurie:

nu pot să cred că ne-am regăsit, a zis oftând. Şi eu, care credeam că m-ai uitat...

cum să fac asta?! s-a revoltat prietena ei.

bine, situaţia asta e trecătoare, a zis într-o după-amiază, regăsindu-şi voioşia spontană, pe când Lida îi pregătea un pahar cu suc de portocale. Odată le storceam eu şi ţi-am spus să luăm un aparat, dar n-ai vrut să mă asculţi. Acum stai şi le stoarce cu mâna.

asta e doar până când o să pui vreun gram pe tine, a răspuns Lida, dezmorţindu-şi mâinile. Prea mult te-am răsfăţat, a râs, aducând sucul la masă.

Irena a devenit deodată serioasă. A luat mâinile prietenei sale şi le-a strâns.

lida, a murmurat. Dacă nu veneai tu...

Lida a zâmbit. A privit pe fereastră. Cerul se lumina după o ploaie îndelungă şi sălbatică.

215

„Dacă nu veneai tu..." Dacă nu venea ea. Dacă n-o găsea Caria la Viena. Dacă nu l-ar fi cunoscut Carla pe Andreas, pentru a deveni Zoia. Dacă n-ar fi dus-o Katerina la Angeliki. Dacă Angeliki n-ar fi cunoscut-o pe Nadia. Dacă fetiţa n-ar fi intrat în casa lor. Dacă Apostolos Glinos n-ar fi găsit-o la Skiathos. Dacă s-ar fi căsătorit cu Alex. Dacă nu se întâmpla accidentul. Dacă... Dacă...

A închis ochii. Simţea că ameţeşte. Un lanţ nesfârşit de „dacă", adică drumurile vieţii, care s-au întâlnit la răscrucea iubirii lui Dumnezeu.

Un lanţ nesfârşit de „dacă", ce se termina cu o singură propoziţie: „Dacă nu veneai Tu, Doamne..." Nepătrunse sunt căile Tale! Nepătrunse sunt căile Tale!

„îţi mulţumesc!” şi „Slavă ţie!”

217

„îţi mulţumesc!” şi „Slavă Ţie!

Trecuseră două veri de când rostise în inima ei aceste cuvinte. Şi Dumnezeu zugrăvea în multe culori vieţile oamenilor.

Eva îşi luase diploma şi se pregătea să scrie pe tăbliţa firmei numele ei alături de cel al tatălui său.

Katerina crescuse. îşi trăia adolescenţa. Lida nu mai apuca s-o înveţe muzică, dar se îngrijise să meargă la cel mai bun conservator din Atena, pentru a nu-şi irosi talentul.

Angeliki urca pe treptele nepătrunse ale bucuriei. Putea să-şi mai mişte doar degetele, dar zbura liberă, tot mai liberă, prin lumea lui Dumnezeu. Chipul îi strălucea din ce în ce mai mult. Din ce în ce mai mulţi oameni îl cunoşteau pe Dumnezeu după ce o cunoşteau pe ea. Scria poezii şi mai frumoase, care inspirau degetele Lidei, revărsând în lume untdelemn şi vin. Angeliki devenea sfântă.

Zoia dobândise cel de-al doilea copil, pe Dimitris. A renunţat la cariera de solistă, pentru a se dedica în întregime lucrării materne şi viei binecuvântate a lui Dumnezeu. Sprijinea cu dăruire lucrarea misionară a părintelui Andreas, a

218

cărui râvnă dădea roade bogate în îndepărtata capitală austriacă.

Irena lucra şi ea pentru mângâierea sufletelor oamenilor. Conducea corurile formate de părintele Andreas şi cânta pacea lui Dumnezeu la harpa ei. Cu sufletul vindecat de-acum, îşi lăsa talentul, odinioară întemniţat, să zboare liber, să atingă culmi precum cele atinse de mama ei, însă fără primejdie. Zoia n-o lăsa nicio clipă din grija ei tandră şi părintele Andreas, acum duhovnicul său, o păzea de cursele răului.

„Toţi şi-au aflat calea", a murmurat Lida, privind pe ecranul computerului fotografia Irenei, care

zâmbea cu harpa în braţe. Se dusese cu Eva pe insulă pentru a-i întâlni. Peste puţin timp toţi urmau să umple casa ei, pentru a-şi depăna amintirile şi întâmplările.

Şi-a pus degetele pe clapele pianului. Prin fereastra deschisă se vedea albastrul nesfârşit al Mării Egee, care strălucea în lumină.

cântă Oda bucuriei, a rugat-o nostalgic sora ei.

Muzica s-a revărsat ca odinioară în camera tăcută.

îţi aminteşti? a şoptit încet Eva. Mă ţineai în braţe şi spuneai: „Nu vreau să devin celebră, Eva. Vreau să devin samarineanul oamenilor."

s-au întâmplat multe pe care nu le-am vrut, pentru ca în cele din urmă să se întâmple toate cele pe care le-am vrut, a zis ea cu înţeles.

219

da, a dat aprobator din cap Eva.

A deschis sertarul bibliotecii şi mâinile căutau ceva.

aici le-ai scris pe toate cele pe care le voiai, şi i-a dat o foaie de hârtie.

Era o foaie îndoită, dintr-un caiet de şcoală, pe care timpul o îngălbenise. A deschis-o curioasă. Sub formulele de chimie şi de fizică se înghesuiau cuvintele scrise de ea în adolescenţă.

unde ai găsit-o? a întrebat uimită.

era aruncată în sertar. Sper că nu te deranjează că le-am citit...

nu, desigur! a murmurat ea şi a început cu emoţie să citească:

„încă nu pot să cred că m-am întors câştigătoare de la concurs. Slavă Ţie, Doamne! Nici nu realizez că sunt bursieră la Academia de Muzică din Viena, la cea mai mare şcoală de muzică. îţi mulţumesc, Dumnezeul meu!

Peste câteva zile voi pleca. Oare cum va fi acolo? îmi închipui că va fi frumos, foarte frumos! Vreau să învăţ muzică, să compun odată muzica mea. Vreau ca muzica mea să fie untdelemn şi vin. Mai vreau să iubesc şi să fiu iubită, să devin samarineanul oamenilor.

Astăzi toate sunt atât de luminoase, atât de vesele, ca un zâmbet nesfârşit. Vreau ca viaţa mea să fie mereu aşa... un zâmbet nesfârşit."

ai văzut ce voiai? a zâmbit Eva.

220

da, dar nu ştiam... Aveam şaptesprezece ani, nu ştiam...

Atunci nu ştia. Visa la un zâmbet nesfârşit, însă nu ştia că zâmbetele nesfârşite se pregătesc în lacrimi. Nu ştia că sufletul la un moment dat îşi calcă singur în picioare cele mai mari năzuinţe, fiind înşelat de tâlharii care aşteaptă în afara şi înlăuntrul său. Nu ştia că lacrimile pot să articuleze cele mai calde cuvinte de mulţumire, iar cuvintele „Slavă Ţie!" izvorăsc din cele mai mari încercări. Nu putea să rostească toate cuvintele de mulţumire şi de slavă care se cuveneau.

Privea cuvintele vechi ale acestor propoziţii: „Slavă Ţie, Doamne... pentru premiul pe care l-am luat. îţi mulţumesc... pentru bursă." A luat markerul şi a scris pe rândurile rămase goale: „îţi mulţumesc pentru durerea mea, Doamne! Slavă Ţie pentru lacrimile care mi-au păzit Raiul!"

Cuvintele au devenit neclare. Rândurile nesfârşite de „vreau" jucau în privirile ei. Acum un singur „vreau" îi rămăsese: „Te vreau pe Tine, Doamne! Vreau ca Tu să mă călăuzeşti pe drumul meu, doar Tu", a scris şi s-a oprit. Şi-a aruncat privirea pe fereastră.

O briză uşoară răscolea apa albastră. Soarele revărsat peste mare juca în linii mici, care se pierdeau în adâncurile orizontului. Mergea cu privirea pe cărarea aurie care se îngusta de-a lungul apei, până ce se stingea biruitoare în frumuseţea cerurilor. Oricum ar fi fost marea, liniştită sau cu

221

valuri, soarele se sfârşea mereu în nemărginirea cerului. „Ca drumurile lui Dumnezeu", a şoptit şi a lăcrimat...

Căci drumurile lui Dumnezeu, fie că merg spre liniştea din Emaus, fie că urcă spre chinurile Golgotei, se termină întotdeauna şi neîndoielnic în Rai.

Slavă ţie, Doamne! Amin.

Cuprins

Distribuţie:
S.C. Egumeniţa S.R.L. O.P. 1 C.P. 150 800720 Galaţi tel.fax: 0236-326.730 -mail: editura@egumenita.ro www.egumenita.ro